

De Bijbel lezen

luisteren naar Oudvaders en Anderen

Lezingen voor de Mannenvereniging

door

J. J. Rietveld

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2014**

De Bijbel lezen

Luisteren naar Oudvaders en Anderen

Lezingen voor de Mannenvereniging

Woord vooraf

Waarom schrijven mensen boeken? Gaat het om het schrijven op zich? Gaat het om roem of eer? Dan kan mogelijk zo zijn. Toch, kan er een drang zijn om anderen (ook) deelgenoot te maken van gedachten of ervaringen, die ontdekt werden door de schrijver en hem tot zegen of blijdschap zijn geweest. Een andere reden kan zijn dat tijdens gesprekken met vrienden of op verenigingsavonden tot de conclusie moet worden gekomen dat we elkaar niet (meer) verstaan.

Redenen waarom ik vanuit de door mijzelf ontdekte zaken bij het lezen van Gods Woord, belijdenisgeschriften, Oudvaders en Puriteinen en mede door anderen gevraagd, besloten heb tot publicatie van dit boekje te komen.

O zeker, ik weet dat de onderwerpen waarover het in dit boekje gaat niet nieuw zijn. Anderen hebben zelfs met veel meer kennis van zaken daarover geschreven. Maar wie komt er in onze gejaagde tijd nog aan toe om bijvoorbeeld de gehele 'Institutie van Calvijn' of de 'Redelijke Godsdienst van Brakel' door te lezen Of de 'Viervoudige staat' van Th. Boston ?

Het is mijn overtuiging dat een mannen- of studievereniging een goede stimulans kan zijn om deze geschriften te bestuderen voor het onderzoek van de Bijbel met de daarop gegronde belijdenisgeschriften. Dat het tevens tot grote zegen kan en zal zijn, zowel voor het persoonlijke leven, alsook voor de plaats die wij van de Heere in familieverband en in de kerkelijke samenleving ontvangen hebben.

De onderwerpen die in dit boekje aan de orde komen zijn divers. Dat geldt ook voor de gehouden volgorde. Toch hebben de meeste wel te maken de noodzaak van het geloof in Christus, het mogen komen tot Hem en de zekerheid van het geloof die daardoor ontvangen mag worden. Waarom is het komen tot Christus zo belangrijk en moet daar altijd weer op gewezen worden? Laat Thomas Boston u het antwoord geven: 'Hij acht dit het belangrijkste onderwerp van de prediking. Het is het eerste artikel van het geloof en de laatste oefening van het geloof. In de prediking nodigt Christus: Komt tot Mij. Als de laatste strijd van de christen gestreden is, wordt hij weer genodigd: Komt, gij gezegenden Mijns Vaders, beërft het Koninkrijk, hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld'. Mogelijk vinden sommigen de stijl wat ouderwets, wat massief. Maar de manier waarop Oudvaders en anderen de zaken van het Woord van God onder woorden hebben gebracht, heeft de liefde van mijn hart. Ik zou niet weten deze zaken beter te verwoorden. Vandaar!

Het is mijn wens en bede dat de Heere dit eenvoudige werkje tot zegen mag doen zijn of worden voor jong en oud.

Inhoud

Woord vooraf

1. Aanbod van genade, aanbod van Christus
2. Apostolisch heiligheid
3. Ebenezer Erskine en de zekerheid van het geloof
4. Evangelisatie in het licht van het Nieuwe Testament
5. 3^e Brief van de Apostel Johannes
6. Brief van de Apostel Judas
7. Genade-Kenmerken
- 8 Gemeenschap en volharding der heiligen
9. Godsbewijzen
10. William Romaine prediker in tijd van verval en opwekking
11. Uitspraken getoetst
12. Universalisme
13. Verantwoordelijkheid een spanningsveld
14. Vreemdeling in Nederland
15. Te Deum
16. Gedicht

Hoofdstuk 1.

Aanbod van Genade, aanbod van Christus

Waarom een hoofdstuk met deze titel?

Komt het door lezen van boeken en andere publicaties op dit gebied? Komt het door het feit dat Deputaat-schappen voor kerkelijke eenheid van verschillende kerkverbanden met elkaar in gesprek zijn, onder andere ook over dit onderwerp? Dat is deels het geval. Het gaat dan om heel belangrijke zaken. Het betreft niet minder de éénheid waarvoor Christus heeft gebeden. Die ontwikkeling is op zich positief te noemen. Toch, dat is het niet alleen. Het is vooral mijn grote zorg, dat velen, ook onder ons niet meer weten waar het in de prediking om gaan moet. Sommigen zeggen zelfs: 'er is helemaal geen aanbod van genade', zeker niet voor onbekeerden. Of, het wordt eenvoudig weg niet gepredikt.

Misschien vraagt u, hoe weet u dat? Wel, mij zijn preken bekend, waarin zelfs de naam van Christus niet genoemd werd. Dat te geeft te denken. Hoe zou dat toch komen, zo vraag ik mij af? Misschien de invloed van een bepaalde rationalistische manier van denken? Het is daarom mijn overtuiging dat bezinning op deze zaken, die alles met de prediking te maken heeft, zeker nodig is! Straks daar meer over.

Gebed om ootmoed, Calvijn en Perkins over onvoorwaardelijk Evangelie

Hij is wel mijn gebed, dat dit onderwerp niet tot discussie zal leiden, maar, en dat geve de Heere, tot ootmoedige verwondering over Zijn onuitsprekelijke genade. Dat Hij spreken wil tot zondaren. Verwondering, omdat niemand van ons er enig recht op heeft dat God van genade en ontferming spreken zou. Het heeft mij altijd verbaasd, dat er juist over dat grote wonder van Gods genadig spreken in deze wereld in de prediking van Zijn heilig Woord, dergelijke verschillen van mening bestaan. Bij het lezen van Reformatoren, Oudvaders en Puriteinen kwam ik, naast het feit dat zij helder schreven over de wijze waarop God mensen bekeert, ook steeds tegen dat zij onbekommerd, welmenend en onvoorwaardelijk alle zondaren oproepen tot bekering en geloof. Dat deed reeds de grote hervormer Johannes Calvijn.

In zijn commentaar op Joh. 4:42 zegt hij: 'En Christus heeft getuigd, dat het heil, dat Hij aangebracht had voor de ganse wereld in het algemeen was, opdat zij te beter zouden verstaan, dat het ook hun toekwam.' William Perkins, de bekende Engelse puritein, verklaart over Joh. 3:16 het volgende: "Gij moet erop letten, dat de beloften der zaligheid in Christus algemeen zijn, of tenminste onbepaald, geen bijzonder mens uitsluitend; zoals kan blijken in de uitdrukking 'een voor allen: 'Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.' Nu dan zo vaak als ge zult twijfelen aan Gods barmhartigheid, sluit ge uzelf buiten Gods beloften, terwijl Hij u niet buitensluit. En zoals wanneer een Vorst alle dieven vergeving schenkt een ieder dit op zichzelf kan toepassen, ook al staat zijn naam niet uitdrukkelijk in de kwijtschelding; zo heeft de Koning der Koningen een algemene kwijtschelding gegeven van vrije vergeving der zonden aan hen die ze willen aannemen. Geloof

daarom dat God waarachtig is in Zijn beloften."

Waarom aanbod van genade of aanbod van Christus, een onvoorwaardelijk Evangelie?

Maar waarom mag, moet, het Evangelie onvoorwaardelijk en welmenend als nodiging tot heil van zondaren (dat is doelmisssers) gepredikt worden? En waarom houdt dit in, een aanbod van genade of beter gezegd aanbod van Christus? Waarom is dat nu toch zo belangrijk? Vanuit de Schrift zijn daarvoor mijns inziens hoofdzakelijk drie argumenten aan te voeren.

- A.** Het eeuwig welbehagen van God.
- B.** Het algenoegzaam offer van Christus en de heerlijkheid van Zijn persoon.
- C.** Het bevel van Christus om alle creaturen het Evangelie te prediken, Mark. 16:15.

Gods eeuwig welbehagen

Natuurlijk kan in het kader van dit hoofdstuk niet de hele leer van Gods welbehagen en het besluit van verkiezing en verwerping door mij behandeld worden¹. Maar wanneer het gaat om de verkondiging van het Evangelie, leert de Bijbel ons, dat dit te maken heeft met Gods welbehagen. Dat welbehagen houdt mede in, de eer die God stelt, in het zalig maken van zondaren.² 'Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.' Daarin wordt de deugd van Gods liefde, recht en waarheid, verheerlijkt. Het is ook Zijn goddelijke eer dat Hij van eeuwigheid gedachten van vrede had, en niet des kwaads. Daarom behaagt het de Heere die gedachten van vrede en verzoening aan mensen bekend te maken. Als we daarover proberen na te denken, moet dat ons zeer diep verwonderen! In die verwondering schrijft apostel Paulus aan de Romeinen: 'Want Christus, als wij nog krachteloos waren, is te Zijner tijd voor de goddeloze gestorven. Want nauwelijks zal iemand voor een rechtvaardige sterven; want voor de goede zal mogelijk iemand ook bestaan te sterven. Maar God bevestigt Zijn liefde jegens ons, dat Christus voor ons gestorven is, als wij nog zondaars waren. ³ Zeker, God is eeuwig God en heeft ons mensen niet nodig. Ook zonder deze wereld blijft Hij eeuwig God de Soevereine. Maar Zijn eeuwige en goddelijke liefde gaat uit naar deze, verloren wereld. Daarom is het dat wij in de psalmen worden opgeroepen Hem te eren, ja zelfs te juichen en uit te roepen van vreugde en vrolijk te zingen. Heel duidelijk lezen wij dat in Ps. 100: 'Gij ganse aarde! juicht de Heere. Want de Heere is goed; Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid, en Zijn getrouwheid van geslacht tot geslacht.' God heeft deze wereld geschapen tot Zijn eer. Zo leert ons Ps. 150: 'Alles wat adem heeft, love de HEERE! Hallelujah!' Het feit dat deze wereld in het boze ligt en dat wij allen vanwege de zondeval in het paradijs 'dood zijn in zonden en misdaden'; ja, dat deze schepping

¹ Lees hierover in de Dordtse leerregels

² Joh. 3:16.

³ Rom. 5:6-8.

van God zucht als in barensweeën tot nu toe, neemt de eeuwige liefde van God voor deze wereld niet weg.

Samenvattend

Het is Gods welbehagen in de hele wereld te laten verkondigen, dat er bij Hem genade is voor zondaren die verloren en de eeuwige dood schuldig zijn. Niet op voorwaarden van werken, maar als vrij geschenk om Christus wil en in en om Christus maakt God zondaren zalig. Zo wil God Zich in Zijn welbehagen verheerlijken, door elk die het Evangelie hoort, Christus aan te bieden. Hij stelt zo tegelijk, daarmee een ieder schuldig, als zij de aangeboden Christus verwerpen. Maar gelukkig, God zal Zelf zorgen dat Zijn verkoren gemeente tot Christus komen zal. De openbaring van het welbehagen van God als besluit van verkiezing en verwerping is ons niet gegeven om daarmee een antwoord te geven op de vraag, word ik zalig, maar daaruit komt de genade van de aanbidding van Christus voort. Zo is Christus de spiegel der verkiezing.

Het betreft Gods eer.

Matthew Henry merkt bij deze teksten onder meer op: 'En het is het grote einddoel van het Evangelie, het woord der verzoening zo op zondaren te doen inwerken, dat zij hun vijandschap tegen God afleggen. Getrouwe dienaren zijn gezanten van Christus, gezonden om met zondaren te onderhandelen over vrede en verzoening. Zij komen in Gods naam met Zijn aanbiedingen, en handelen in Christus' plaats; doende hetzelfde wat Hij deed toen Hij op aarde was, en wat Hij verlangt dat gedaan zal worden nu Hij in de hemel is.'

Christus Zaligmaker der wereld

Nu zegt u misschien: 'Christus droeg toch alleen de zonden van de uitverkorenen en verder voor niemand anders. Moet dan de verkondiging zich ook niet alleen op de uitverkorenen richten'? Nee toch niet! Waarom niet? Omdat de toorn van God ondeelbaar is.⁴ Christus heeft dus werkelijk Gods toorn tegen de zonden van allen- in zekere zin- gedragen, al is het naar Gods raad nooit Zijn bedoeling geweest dat het offer van Christus allen ten goede zou komen. Nu omdat Gods toorn ondeelbaar is, is het offer van Christus algenoegzaam.

De heerlijkheid van Christus moet gepredikt worden

Ziende op de heerlijkheid van Christus is dat geen wonder (en tegelijk wordt het een wonder) dat Gods knechten ambtelijk en persoonlijk en eigenlijk al Gods kinderen krachtens het ambt aller gelovigen met Paulus die heerlijkheid van Hem begeren te verkondigen. Waarom? Omdat het gaat om de heerlijkheid van de Persoon van Christus en de algenoegzaamheid van Zijn offer.

⁴ Heid. Cat. zondag 15 vr. 37.

Algenoegzaamheid van Christus offer

De Goddelijke liefde van dat welbehagen kon zich alleen openbaren door de algenoegzaamheid van Christus' offer, het enige offer genoegzaam tot verzoening van de zonde van de hele wereld, hoewel dat offer alleen effectief wordt in de gelovigen. God wil dat dit Evangelie van Zijn Zoon bekendgemaakt zal worden aan allen. Van dat offer en de bekendmaking ervan tot de ongelovige joden lezen wij in het Evangelie van Johannes: *'Zie het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt.* En even verder zegt Johannes de Doper: *'En ik heb gezien, en heb getuigd, dat Deze de Zoon van God is.'*⁵ Ook de apostel Paulus begeerde volgens de opdracht die hij van Christus had ontvangen, de eer en de heerlijkheid van dat door Christus' gebrachte offer te prediken. Want zo zegt hij: *'God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende, hun zonden hun niet toerekenende; en heeft het woord der verzoening in ons gelegd. Zo zijn wij dan gezanten van Christuswege, alsof God door ons bade; wij bidden van Christuswege: laat u met God verzoenen,'*⁶ wie zij dan ook zijn, tot Hem de toevlucht nemend, door Hem worden welkom geheten. Daarom mag ja moet Hij worden aangeboden. Het is de eer van Christus Zaligmaker te zijn!

Bevel: "predikt het Evangelie alle creaturen"

Daarom stel ik u de vraag, zou het bevel dat Christus gaf aan Zijn discipelen in Markus 16:15, om het Evangelie in de gehele wereld aan alle creaturen te prediken, niet mede bedoeld zijn om het welbehagen dat God heeft in het werk dat Christus voor Zijn kinderen heeft volbracht, bekend te maken aan allen? Moet dan de wereld niet weten dat er zulk een Redder van zondaren is? Eén Die volkomen kan zalig maken, en gewillig is om de grootste van de zondaren te ontvangen? Deze vragen te stellen betekent eigenlijk ze te beantwoorden. Het bevel dat Christus gaf om het Evangelie te prediken moet worden opgevolgd!

Een tegenwerping

Toch hoor ik u denken of zeggen: maar doden in geestelijke zin kunnen toch niet horen? Nee dat niet, maar gelukkig, Christus heeft gezegd: 'Doden zullen horen de stem van de Zoon van God en die ze gehoord zullen hebben, zullen leven!' ⁷ Wij mogen in dat bevel van Christus geen beperking aanbrengen, alsof die boodschap van genade en verzoening alleen tot reeds overtuigde zondaren mag gebracht worden. Preken en geschriften van onze geëerde Reformatoren, Oudvaders en Puriteinen laten duidelijk zien dat die genadeboodschap, die in het Evangelie tot ons komt, allen aangaat die ze horen. God Zelf laat het ons verkondigen: 'Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde! in Denwelke Ik Mijn welbehagen heb!' ⁸ Het is waar, in het Evangelie worden met name in zichzelf schuldigen en reeds overtuigden door de wet genodigd. Maar dat betekent niet dat het Evangelie alleen aan hen gebracht mag worden.

⁵ Joh. 1:29-34.

⁶ 2. Kor. 5:19-20

⁷ Joh. 5:25.

⁸ Matth. 3:17.

Zij zijn echter wel degenen die de meeste aanmoediging nodig hebben, omdat ze vanwege de overtuiging en het gevoel van hun zonden niet tot Christus durven komen. Een andere reden waarom het Evangelie onvoorwaardelijk verkondigd moet worden is de noodzaak dat ook Gods kinderen dat nodig hebben. Immers zij struikelen dagelijks in vele. Zij leren steeds meer en meer dat in hen geen goed woont. Zij beleven dat ze goddeloos zijn, en in zichzelf de eeuwige dood verdiend hebben. Zij kunnen het dan met een voorwaardelijk Evangelie niet doen. Juist mensen die weten, door het overtuigend werk van de Heilige Geest in hun hart niet in het gericht van God te kunnen bestaan, hebben die vrije nodiging tot Christus zo nodig. Of denkt u dat het gewerkte besef van zondeovertuiging voor zondaren een reden is om tot Christus de toevlucht te nemen? Nee, alleen een vrije welmenende onvoorwaardelijke nodiging om te komen tot Christus, is dan nodig. Anders durven en kunnen overtuigden niet tot de Heere te naderen. Met andere woorden, juist het geloof dat de Heere Christus schenkt, wordt gewerkt door de aanbidding van vrije genade. En in die aanbidding wordt Christus met al Zijn volheid aan allen aangeboden. Daarom mogen er op de weg tot Christus door niemand verhinderingen worden opgeworpen. Uitdrukkingen in preken, zoals: 'er zijn geen beloften voor onbekeerden, of zelfs, geen beloften voor verworpenen, zijn dan ook mijns inziens onterecht! Sterker, zij kunnen overtuigden door de wet tot wanhoop brengen. Nu dat kan de bedoeling van het Evangelie toch niet zijn? Thomas Boston zegt het op deze manier: 'Wat kan die beperking (namelijk van de nodiging) een strik zijn voor een benauwde ziel, die vanwege een wettische last niet kan toegeven dat hij tot Christus mag komen en meent dat de zonde niet zwaar genoeg op hem drukt.'

Waarom verschil van mening?

Mogelijk zal iemand vragen: Maar hoe komt het nu dat er over het aanbod van genade verschil van mening bestaat? Mijn gedachten hierover zijn als volgt:

A. Komt dat, zo wil ik vragen, misschien, maar hopelijk niet, omdat het ons eigenlijk niet meer zo vertrouwd voorkomt, het te eenvoudig en te lieflijk is, het ons vernedert, het in strijd is met onze wettische bevattingswijze van het Evangelie? Vinden wij onze degelijkheid en voorzichtigheid soms belangrijker? Kortom, misschien schamen we ons dus wel voor het Evangelie?

B. Strikt genomen komt het omdat men niet onderscheidt tussen twee verschillende zaken, namelijk tussen de onvoorwaardelijke nodiging in het Evangelie, zoals die tot alle hoorders komt, en het werk van de Heilige Geest in harten van Gods kinderen, zoals overtuiging van zonden door de wet, de droefheid naar God, het erkennen dat God rechtvaardig is, ook al zou Hij hen voor eeuwig verstoten en meer zou te noemen zijn. Natuurlijk, het is reeds gezegd, degenen in wie dit werk de Heilige Geest gevonden wordt, worden in het bijzonder door het Evangelie genodigd. Want zij hebben de meeste aanmoediging nodig. Maar dat betekent niet dat de prediking uitsluitend en alleen mag bestaan uit het beschrijven van deze werkingen van de Heilige Geest. Ik haast mij te zeggen dat het preken van dat heerlijk werk in het bekeren van zondaren door de Geest van Christus grote aandacht moet hebben.

Maar wanneer men nalaat alle hoorders te nodigen, omdat men meent dat de zondaar nog niet passend voorbereid is en genoeg vernederd om tot Christus te kunnen gaan, dan doet men tekort aan Gods eer, de heerlijkheid van Christus en het bevel dat Hij gaf om alle creaturen het Evangelie te verkondigen en men vergeet dat deze nodiging ook juist door de Heilige Geest gebruikt wordt om de zondaar toe te bereiden tot het geloof. Dat niet te onderscheiden leidt er toe dat een meditatie of een preek dikwijls beëindigd wordt met de wens, 'mocht de Heere het ook u allen schenken'; of 'Gemeente wij gunnen u dit van harte'. Alsof de zaligheid zou afhangen van de gunning van de prediker! Maar de vraag is, wordt door een dergelijke manier van prediken voldaan aan bijbels genormeerde prediking? Ik denk van niet. Onze Dordtse vaders en wat meer is, Gods woord zelf, laten in ieder geval een duidelijker geluid horen, namelijk, 'dat God ernstig en waarachtig in Zijn Woord betoont, wat Hem aangenaam is; namelijk, dat de geroepenen tot Hem komen. En dat Hij met ernst belooft allen, die tot Hem komen en geloven, de rust der zielen en het eeuwig leven!' Wend u naar Mij toe, en wordt behouden alle gij einden der aarde; want Ik ben God en niemand meer'.⁹ Hoort naar Mij, gij stijven van hart, gij die verre van de gerechtigheid zijt! Ik breng Mijn gerechtigheid nabij, zij zal niet verre wezen, en Mijn heil zal niet vertoeven; maar Ik zal heil geven in Sion, aan Israël Mijn heerlijkheid.'¹⁰

C. Nog een andere oorzaak waarom men in sommige gevallen nalaat het Bijbels aanbod van Christus te prediken, is het feit, dat, naar ik meen, het heersen van de filosofie over de theologie en als gevolg daarvan, bepaalde leersystemen zijn gaan heersen over de eenvoudige bijbelse verkondiging. Zo heeft mijn inziens de leer van een bepaald Hyper- Calvinisme zeer zeker de invloed ondergaan van het sterk rationele denken in de toenmalige Gereformeerde Kerken zoals dat destijds werd gedoceerd aan de universiteiten. Zo kwam men er toe om te ontkennen dat 'de algenoegzaamheid van Christus' offer' geen dragende grond voor de nodiging tot het heil mocht zijn. Alleen mensen die wisten grondig door de wet overtuigd te zijn konden of mochten worden genodigd.

D. Tenslotte sommigen zijn vuurbang voor een oppervlakkig geloof zonder zondekennis. Dan past men de beloften op zichzelf toe in plaats van te leren smeken om de toepassing van de beloften door Heilige Geest. Het gaat dan om mensen die niet geleerd hebben zichzelf onwaardig te achten. Die vrees is van sommigen is terecht! Zij kiezen er daarom voor om vooral in een beschrijvende prediking uit te leggen, hoe God Zijn volk bekeert, maar laten na, om allen te nodigen tot Christus te komen. Dat laatste is niet bijbels! Nooit mag een reactie op een dwaling aanleiding geven om na te laten Christus en Zijn volheid aan te bieden. Daarom moet de remedie tegen een oppervlakkig geloven niet beschrijvende prediking alleen te zijn, maar een proclamerende. D.w.z. verkondiging van het oordeel van de wet met daarbij de welmenende nodiging om tot Christus de toevlucht te nemen.

⁹ Jes. 43:22.

¹⁰ Jes. 45: 12-13

Bezorgdheid

Wanneer ik mij niet vergis, leven wij in een tijd, dat velen het in dit opzicht 'het wel geloven!' Of het aanbod van genade nu wel niet gebracht wordt, deert hen niet. Of Christus nu wel of niet aan ons hart wordt gelegd, laat velen koud. Sommigen zeggen: ach, als je in de kerk maar hoort, hoe God een mens bekeert, dan is het voor mij wel goed. Ik wacht dan maar af wat God zal doen. De preek moet wel orthodox zijn. Natuurlijk! Maar niet te appellerend! Ja, een gunnende dominee dat is wel fijn. Anderen redeneren heel strak vanuit het leerstuk van de verkiezing. Of Christus en Zijn gewilligheid om de grootste van de zondaren zalig te maken, nu wel of niet verkondigd wordt, maakt voor velen niets uit. Wanneer in een preek de heerlijke naam Christus niet eens wordt genoemd, hoort men geen vlammend protest. Zou dat soms komen, doordat sommigen in prediking en gesprek vooral benadrukken: Christus is (zelfs voor de reeds wedergeboren christen) zo'n verborgen Persoon? Sommigen willen zich, over het waarom van dit zo belangrijke leerstuk, als het gaat over de zuiver gereformeerde prediking, niet eens verdiepen. Mensen die het wel belangrijk vinden, worden als enigszins bevlogen aangemerkt.

Waarom toch aanbod van Christus?

Velen voelen niet aan, hoezeer Gods kinderen, die zichzelf alleen kunnen aanklagen en zich onwaardig gevoelen, verlangen en begeren naar een onvoorwaardelijk welmenend aanbod van genade, waarin Christus Zich gewillig en geheel aanbiedt, om hen van hun zonde te wassen, te reinigen, ook van de dagelijkse zonden en gebreken. Hen tot God te brengen, verzoend voor het oog des Vaders. Dit aanbod van vergeving voor de grootste van de zondaren, is ook van belang voor diegenen onder Gods kinderen, die dor en dodig zijn, en voor hen die met vele twijfels over hun staat door het leven gaan. Voor hen die, overtuigd van zonde, toch nog niet tot Christus gekomen zijn, om vrede met God door Hem te ontvangen. Voor onbekeerden om hen te bevelen zich te bekeren en geloof te oefenen in Christus door tot Hem te vluchten. 'Heel krachtig spoort Andrew Gray zijn lezers aan: 'U moet in Christus een belang krijgen, wees met Hem verenigd en in Hem gegraveerd. Niet alleen door de uiterlijke band van belijdenis, maar ook door innerlijke band van een waar en levend geloof. O, rust niet tot dat u met Hem verenigd bent.' Van belang voor allen die het Evangelie horen. De nodiging van het Evangelie moet altijd doorklinken wanneer het gepredikt wordt. Het leidt geen twijfel dat, onze vadersen dit, hoewel op verschillende wijze, in getrouwheid hebben gedaan. Ook onder ons behoort dat zo te gebeuren, zowel in prediking als in persoonlijke gesprekken. Alleen wanneer men filosofisch gaat redeneren, komt men er toe al de heerlijke uitspraken over de aanbidding van Christus die onze geachte vadersen op grond van Gods Woord hebben gedaan, te mis en te ontkennen. Velen boeken zouden daarover gevuld kunnen worden. Dan komt er toe te zeggen: 'er loopt een remonstrantse draad door hun prediking.' Wat blijkt nu uit bovenstaande? Volgens mij dit: 'velen weten niet wat het is een verdoemelijk zondaar te zijn. Velen voelen niet dat zonder bekering en geloof in de Heere Jezus Christus Die zondaren met God verzoent, een eeuwige dood en hel wacht. Kennen niet die bittere smart over hun bedreven zonden. Weten niet

wat het is, dag en nacht te roepen: 'Jezus, Gij Zoon Davids, ontferm U mijner'¹¹. Hebben nog niet geleerd God in Zijn heerlijke soevereiniteit te aanbidden, ook al zou Hij hen voor eeuwig verdoemen. Kennen niet die bittere smart over hun bedreven zonden. Weten niet wat het is, dag en nacht te roepen: 'Jezus, Gij Zoon Davids, ontferm U mijner'¹². Hebben nog niet geleerd God in Zijn heerlijke soevereiniteit te aanbidden, ook al zou Hij hen voor eeuwig verdoemen. Beseffen niet hoe zeer God beledigd is door het kwaad wat wij in Zijn oog gedaan hebben. Zien niet de heerlijkheid van onze barmhartige Zaligmaker Jezus. Horen niet hoe Hij weende voor de poorten van Jeruzalem. Horen niet Zijn klacht: 'Hoe menigmaal heb Ik u bijeen willen vergaderen, maar gij hebt niet gewild'.¹³ Begrijpen niet, hoezeer zij God in Zijn liefde verachten. En hoe zij het bloed, dat Christus, Die Zijn leven gaf, voor het leven der wereld, onrein achten. Heus, door hen werd Christus in al Zijn heerlijkheid en gewilligheid aangeboden. Zij drongen aan om tot Hem de toevlucht te nemen. Ze probeerden zondaren te lokken door vermaning, door op te roepen tot bekering, zelfs door hun gehoor te smeken. Hun hart was bewogen met het heil van onsterfelijke zielen van onbekeerde hoorders. Zulke prediking hebben we ook vandaag nodig! Omdat God niet verandert! Omdat door de dwaasheid van deze prediking het God behaagt zondaren zalig te maken! Omdat mensen ook in deze eeuw zondaren zijn. Juist voor onbekeerden, die in gevaar zijn en met een surrogaatgeloof tevreden te zijn is deze nodiging om van Christus het goud van het ware geloof te kopen zo bijzonder nodig. Heus, door hen werd Christus in al Zijn heerlijkheid en gewilligheid aangeboden. Zij drongen aan om tot Hem de toevlucht te nemen. Ze probeerden zondaren te lokken door vermaning, door op te roepen tot bekering, zelfs door hun gehoor te smeken. Hun hart was bewogen met het heil van onsterfelijke zielen van onbekeerde hoorders. Zulke prediking hebben we ook vandaag nodig! Omdat God niet verandert! Omdat door de dwaasheid van deze prediking het God behaagt zondaren zalig te maken! Omdat mensen ook in deze eeuw zondaren zijn. Juist voor onbekeerden, die in gevaar zijn en met een surrogaatgeloof tevreden te zijn is deze nodiging om van Christus het goud van het ware geloof te kopen zo bijzonder nodig.

Het is nodig om mensen de werkelijkheid van het van nature onbekeerd bestaan voor ogen te houden; dat zonder bekering en geloof in Christus een eeuwige rampzaligheid ons wacht. Beseffen niet hoe zeer God beledigd is door het kwaad wat wij in Zijn oog gedaan hebben. Zien niet de heerlijkheid van onze barmhartige Zaligmaker Jezus. Horen niet hoe Hij weende voor de poorten van Jeruzalem. Horen niet Zijn klacht: 'Hoe menigmaal heb Ik u bijeen willen vergaderen, maar gij hebt niet gewild'.¹⁴ Begrijpen niet, hoezeer zij God in Zijn liefde verachten. En hoe zij het bloed, dat Christus, Die Zijn leven gaf, voor het leven der wereld, onrein achten. Heus, door hen werd Christus in al Zijn heerlijkheid en gewilligheid aangeboden. Zij drongen aan om tot Hem de toevlucht te nemen. Ze probeerden zondaren te lokken door vermaning, door op te roepen tot bekering, zelfs door hun gehoor te smeken.

¹¹ Marcus 10:47 Lucas 18:38.

¹² Marcus 10:47 Lucas 18:38.

¹³ Matth. 23:37 Lucas 13:34.

¹⁴ Matth. 23:37 Lucas 13:34.

Hun hart was bewogen met het heil van onsterfelijke zielen van onbekeerde hoorders. Zulke prediking hebben we ook vandaag nodig! Omdat God niet verandert! Omdat door de dwaasheid van deze prediking het God behaagt zondaren zalig te maken! Dan kan het niet anders, dan moeten Gods dienaren en Zijn kinderen anderen wijzen op Christus en op Wie Hij wil zijn voor de grootste van de zondaren. Met innerlijke barmhartigheid bewogen zullen zij dan allen toeroepen: *Heerlijk Evangelie! Alle(r) aanneming waardig!* En daarom bidden wij: *VENI CREATOR SPIRITUS!*
KOM SCHEPPER GEEST BEZOEK UW KERK
MET AL HET HEIL VAN CHRISTUS' WERK!

Hoofdstuk 2.

Apostolische Heiligheid

Nadat Christus was opgevaren in de hemel en nadat op de Pinksterdag de Heilige Geest werd uitgestort op alle vlees, lezen wij in de 'Handelingen van de Apostelen' en in de nagelaten brieven over het leven van de Apostelen

Al deze Apostelen van Christus hadden een verschillend karakter. Zij waren door de Heere bedeed met verschillende gaven en aanleg, maar allen werden door de liefde van Christus en door Zijn Geest geleid en door Zijn liefde vervuld. Ook daarin toont de Heere Zijn Wijsheid. Toch! , Al waren zij niet allen hetzelfde, zij zijn wel allen door Christus aan Zijn kerk gegeven. Gegeven tot onderwijs en troost 'op weg naar 't eeuwig zalig leven'.¹⁵ Wij lezen dat in Éfeze 4': En Dezelve heeft gegeven sommigen tot apostelen,.....Tot volmaking der heiligen, tot het werk der bediening, tot opbouw van het lichaam van Christus. Totdat wij allen zullen komen tot de enigheid des geloofs en der kennis van de Zoon van God.'¹⁶

Wanneer het in dit hoofdstuk gaat apostolische heiligheid, gaat het over genade, vooral pure genade laat dat ons duidelijk zijn! Deze genade die Paulus predikte, maakte eens van hem, (een vurig vervolger der gemeente Gods), een heilige Apostel! Eén, die bad 'Wie zijt Gij Heere'? 'Wat wilt Gij, dat ik doen zal?'¹⁷ Eén in wiens hart en leven door de Geest van Christus krachtig het leven van de heiligmaking tot openbaring deed komen.

Wat maakte Paulus tot een heilige Apostel

Graag wil ik met u letten op wat deze 'Saulus' tot de heilige Apostel 'Paulus' maakte. Natuurlijk was dat zijn bekering tot God en het geloof in de Heere Jezus Christus. Bij hem was dat in wezen niet anders dan bij allen die wedergeboren worden. Immers in de wedergeboorte worden op grond van Christus' verdienste, Zijn gerechtigheid en heiligheid toegepast. Een toepassing welke door het geloof in Hem in ons hart ontvangen wordt. Dan wordt ervaren dat de Heere naar Zijn welbehagen 'de pijl van de wet' gedoopt in het bloed van Christus, schiet in het hart van vijanden. Of om het met de woorden van de Dordtse Leerregels te zeggen: 'Het is een gans bovennatuurlijke, een zeer krachtige, en tegelijk zeer zoete wonderbare, verborgen, en onuitsprekelijke werking, naar het getuigenis der Schrift. 'Zij weten en gevoelen dat zij door deze genade Gods met het hart geloven, en hun Zaligmaker liefhebben. Door het geloof dat de Heere door Zijn Geest in de wedergeboorte inplant in het hart, ondervinden wij de onfeilbare vruchten der verkiezing. Zoals:

- 1.** Het waar geloof in Christus.
- 2.** Kinderlijke vreze Gods.
- 3.** Droefheid die naar God is over de zonde.

¹⁵ Te Deum vers 3

¹⁶ 4 :11a en 12, 13a;

¹⁷ Handelingen 9:5-6

4. Honger en dorst naar de gerechtigheid enz.¹⁸

En, zo zeggen onze vaders, deze zaken worden: in Zichzelf met geestelijke blijdschap en heilige vermaak waargenomen.

Na deze inleidende woorden wil ik met u letten op de 5 facetten van Apostolische Heiligheid van de Apostel Paulus. Dat deze facetten alleen te vinden zijn de Heilige Schrift zal duidelijk zijn! Ik noem u:

1. Zijn nederigheid.
2. Zijn verlangen naar God.
3. Zijn nederige onderworpenheid aan de wil van God.
4. Zijn liefde en zorg voor de broeders.
5. Zijn hartstocht om zielen te winnen voor Christus tot Gods eer.

Paulus' nederigheid.

Die nederigheid kunnen wij in al zijn brieven opmerken, bijv.: in Rom 1:1 noemt hij zich: 'Paulus, een dienstknecht van Jezus Christus.' In Filippensen 1:1: 'Paulus en Timotheüs dienstknechten van Jezus Christus.' Dus niet, Ik, Paulus dé Apostel, maar slechts een mede dienstknecht! Titus 1:1: 'Paulus een dienstknecht van God en een Apostel van Jezus Christus.' Wij mogen dus zeggen dat hij, ondanks zijn voorrecht verkoren te zijn als Apostel toch als het ware, zichzelf als een slaaf van Christus zag. Immers zo mag men het woord dienstknecht ook opvatten. In het Grieks staat er 'doulos'. = 'slaaf'. Ondanks hij één van de grootste exponenten\vertolkers was van het Woord van God, zegt hij tot de Korinthiërs: 'En ik was bij ulieden in zwakheid en in vreze en in veel beven.'¹⁹ Als een man die van de Heere grote gaven van welsprekendheid en intelligentie had ontvangen, steunde hij daarop niet. Hij kende en wist zich afhankelijk van de Heilige Geest. Die, wanneer hij predikte, op hem rustte. Als hij spreekt over zichzelf, zien wij de nederigheid van Paulus. In 1 Kor: 15:9 zegt hij: 'Want ik ben de minste van de apostelen, die niet waardig ben een apostel genaamd te worden, daarom dat ik de gemeente Gods vervolgd heb. Op een andere plaats noemt hij zichzelf: 'Mij, de allerminste van al de heiligen.' In het Grieks staat er eigenlijk een dubbel verkleinwoord. Voor de taal liefhebbers (double diminutive) Minder dan de minste! In 1.Tim. 1:15 zegt hij de 'voornaamste der zondaren' te zijn. Paulus is zich bewust van zijn onwaardigheid voor God. Hij is ook overstelpd door de grote genade aan hem bewezen. Wij zien dat onder meer, als hij in de lof tot de eer van God in het zaligmaken van zondaren, ook zichzelf insluit! Luister maar naar 'O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods! Hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen, en onnaspeurlijk Zijn wegen.'²⁰ Paulus leert ons in navolging van Christus, alles is genade. Niets uit ons! Nu, dit te kennen is echte ware nederigheid!

¹⁸ (D.L Hfst. 3\4 art 12. Hfst. 1.art 1).

¹⁹ (1 Kor 2:3).

²⁰ Rom. 11:33.

Paulus' verlangen naar God

Dat verlangen naar God vinden wij bijzonder door hem uitgedrukt in de Filippensenbrief. Sommigen denken dat 'verlangen naar God' alleen door 'pas wedergeboren christenen' beoefend wordt. Bij Paulus was dat verlangen er altijd. Ondanks hij op vele plaatsen blijk geeft van een nabij leven met zijn Heere en Zaligmaker, spreekt hij steeds over zijn verlangen naar Gods nabijheid. 'Ja gewisselijk', zo zegt hij: 'ik acht ook alle dingen schade te zijn, om de uitnemendheid der kennis van Christus mijn Heere; om Wiens wil ik al die dingen schade gerekend heb, en acht die drek te zijn, opdat ik Christus moge gewinnen; En in Hem gevonden worde, niet hebbende mijn rechtvaardigheid, die uit de wet is, maar die door het geloof van Christus is, namelijk de rechtvaardigheid, die uit God is door het geloof; Opdat ik Hem kenne, en de kracht Zijner opstanding en de gemeenschap Zijns lijdens, Zijn dood gelijkvormig wordende, Of ik enigszins moge komen tot de wederopstanding der doden. Niet dat ik het alrede gekregen heb of alrede volmaakt ben; maar ik jaag daarnaar, of ik ook grijpe mocht, waartoe ik van Christus Jezus gegrepen ben. Broeders, ik acht niet, dat ik zelf het gegrepen heb. Maar één doe ik, vergetende hetgeen dat achter is, en strekkende mij tot hetgeen dat voor is, jaag ik het wit tot de prijs der roeping Gods, die van boven is in Christus Jezus.' ²¹ Wat een verlangen naar God! Moet dat getuigenis van Paulus ons niet opwekken om datzelfde verlangen te beoefenen? Of, is juist dat verlangen naar de gemeenschap met de Heere niet een kenmerk van genade? Ook wanneer hij in gevangenschap te Rome wacht op zijn berechting voor de keizer; spreekt hij over zijn verlangen naar God, en zegt; 'Want ik word van deze twee gedrongen, hebbende begeerte om ontbonden te worden en met Christus te zijn; want dat is zeer verre het beste; Want het leven is mij Christus, en het sterven gewin'.²² Paulus kende de Heere Christus en had Hem lief, maar toch, hij verlangde altijd Hem nog meer te kennen en lief te hebben. Nogmaals, wat een kenmerk van genade!

²¹ Filippenzen 3:8-14.

²² Filippenzen 3:23-21.

Paulus' onderwerping aan de wil van God

Vanaf het moment dat Paulus de opgestane Christus ontmoette op de weg naar Damascus en door Zijn Heilige Geest opnieuw geboren werd, zien wij zijn onderwerping aan de wil van God. Deze onderwerping aan de wil van God was een belangrijk kenmerk in het leven van Paulus. In zijn brief aan de Filippiensen schrijft hij: 'Niet dat ik dit zeg vanwege gebrek; want ik heb geleerd vergenoegd te zijn in hetgeen ik ben.'²³ Paulus onderwierp zich in zijn leven, in alle omstandigheden, aan de wil van God. In 1.Korinthe 4:11-13, kunnen wij lezen hoe veel hij moest lijden voor de zaak van het Evangelie. Wat een grote les voor ons!

In de 2de Korinthebrief wordt ons gezegd hoeveel hij moest lijden voor de zaak van het Evangelie. Hij spreekt daar over 'verdrukkingen, noden, benauwdheden, slagen, gevangenschappen, beroerten, oneer, kwaad gerucht, stervende, getuchtigd, droevig zijnde, en niets hebbende.'²⁴

Toch, in het midden van al deze dingen juicht hij en zegt: 'als niets hebbende en nochtans alles bezittende.'

Lezer, laten wij nu niet denken dat de Apostel Paulus zulke dingen zo gemakkelijk uitsprak, omdat hij nogal vlot van tong was. Of omdat hij meer dan andere mensen erg vrijmoedig was. Nee dat is niet het geval! Waarom niet? Omdat hij in dat zelfde hoofdstuk spreekt: 'Maar wij als dienaars Gods, maken onszelf in alles aangenaam, in veel verdraagzaamheid. ... In reinheid kennis, in lankmoedigheid, in goedertierenheid, in de Heilige Geest, in ongeveinsde liefde. In het woord der waarheid.' Dus Paulus kon deze dingen slecht door de kracht van Gods Geest uitspreken. Het was Gods Geest, de Geest van Christus, Die Paulus tot deze zelfverloochening en vrijmoedigheid bracht.

Nog een voorbeeld van zijn onderworpenheid aan de wil van God vinden wij in Handelingen 16:7. Het gaat daar over de zendingsreis van Paulus. Daar lezen wij: 'En aan Mysië gekomen zijnde, poogden zij naar Bithinië te reizen; en de Geest liet het hun niet toe'. En weer lezen wij dan van zijn gewillige onderwerping aan de wil van God. Is ook deze 'gewillige onderwerping aan de wil van God' niet een waar kenmerk van genade? in de kracht Gods, door de wapenen der gerechtigheid".²⁵

Wat was nu het geheim van deze zelfverloochening en onderworpenheid die Paulus beoefende? Paulus zegt ons dat in Romeinen 8:28: 'En wij weten, dat degenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede, namelijk dengenen die naar Zijn voornemen geroepen zijn.'

Zijn liefde en zorg voor de broederen

Wij kunnen de brieven van Paulus niet lezen, zonder zijn zelfopofferende liefde en zorg voor zijn broeders en zusters in de Heere Christus op te merken. En wellicht zijn vooral de gebeden van Paulus wel in bijzondere zin voorbeelden van zijn grote liefde en zorg voor de gemeente van Christus.

Bijv. Hij bidt voor de gelovigen in Éfeze dat: 'de God van onze Heere Jezus Christus, de Vader heerlijkheid, u geve den Geest der wijsheid en der openbaring in Zijn

²³ Filippienzen 4:11.

²⁴ 2 Korinthe 6:4-10.

²⁵ 2 Korinthe 6:4.

kennis. Namelijk, verlichte ogen des verstands, opdat gij moogt weten, welke is de hoop van Zijn roeping, en welke de rijkdom is der heerlijkheid Zijner erfenis in de heiligen. En welke de uitnemende grootheid Zijner kracht is aan ons, die geloven naar de werking der sterkte Zijner macht. Die Hij gewrocht heeft in Christus, als Hij Hem uit de doden heeft opgewekt, en heeft Hem gezet tot Zijn rechterhand in de hemel.²⁶ Op een andere plaats bidt Paulus: 'Opdat gij ten volle kondet begrijpen met al de heiligen, welke de breedte en lengte en diepte en hoogte is, En bekennen de liefde van Christus die de kennis te boven gaat, opdat gij vervuld wordt tot al de volheid Gods.' Voor de Kolossenzen bidt hij: 'Dat zij mogen vervuld worden met de kennis van Zijn wil, in alle wijsheid en geestelijk verstand. Opdat gij moogt wandelen waardiglijk den Heere tot alle behaaglijkheid, in alle goede werken vrucht dragende, en wassen in de kennis Gods. Met alle kracht bekrachtigd zijnde, naar de sterkte Zijner heerlijkheid, tot alle lijdzaamheid en lankmoedigheid met blijdschap; Dankende den Vader, Die ons bekwaam gemaakt heeft om deel te hebben in de erve der heiligen in het licht.'²⁷ Duidelijk wordt dat Paulus niet dacht in termen van; als je nu maar enige kennis van je ellende hebt dan is het wel goed met u. En als er ook nog enige kennis van Christus zijn mag, dat is dat mooi meegenomen! Graag hoop ik dat u mij hierin niet verkeerd verstaan zal. Het gaat mij er niet om een schuchter geloofsleven te kleineren. Dat zou ik niet durven. Maar waar het wel omgaat is, dat Paulus de gelovigen wil brengen tot de kennis van Christus. Ja zelfs tot het kennen van de drie-enige God. Dat was zijn zorg voor de hele gemeente. Paulus bedoelt; God is het zo waard om aangebeden en verheerlijkt te worden.

Even een opmerking tussendoor

Als nu onze liefde en zorg voor het geestelijk welzijn voor onze broeders en zusters in de gemeente van Christus eens beoordeeld zou worden naar de inhoud van onze gebeden, moeten wij dan niet vrezen dat wij maar een zeer geringe liefde en zorg hen kennen voor? Dan hebben wij nog niet eens over hen die buiten zijn, zoals de duizenden ja miljoenen in ons land die zeker zullen omkomen, omdat zij Christus de enige ZALIGMAKER niet kennen en Hij door ons niet, of haast niet, verkondigd wordt. Ik denk dan aan de Islam etc.

Als laatste van dit gedeelte zien wij dat Paulus in 2. Korinthe 11:28 zegt: 'Zonder de dingen die van buiten zijn, overvalt mij dagelijks de zorg van al de gemeenten.' Nogmaals, het was de liefdevolle zorg die Paulus had voor de gemeenten dat hij deze dingen aan hen schreef. Zijn verlangen was dat de gelovigen komen zouden tot het verheerlijken van God. Door toe te nemen in genade en geloof. Of om het eens met de vermaning van de Apostel Petrus te zeggen: 'Maar wast op in de genade en kennis van onzen Heere en Zaligmaker Jezus Christus.'²⁸

²⁶ Éfeze 1:17.

²⁷ Kolossenzen 1:9-10, 12.

²⁸ 2 Petrus 3:18a.

Zijn hartstocht om zielen te winnen voor Christus tot Gods eer

Als laatste aspect van Paulus' heiligheid, noem ik u zijn hartstocht om zielen te winnen voor Christus tot Gods eer.

Daarin kenmerkte zich het leven van Paulus door twee zaken:

Namelijk: **A.** Zijn grote zorg voor de zaligheid van zielen.

B. Dat God daardoor eer en heerlijkheid ontvangen zal.

Zo schrijft hij de Romeinen: 'Beiden Grieken en Barbaren, beiden wijzen en onwijzen ben ik een schuldenaar. Alzo hetgeen in mij is, dat is volvaardig om u ook, die te Rome zijt, het Evangelie te verkondigen.' In het Engels wordt die volvaardigheid nog sterker²⁹ uitgedrukt. Dan staat er: 'So as much as in me is, I am ready to preach the Gospel to you.' Paulus is dus zoveel als in hem is, gereed om het Evangelie te verkondigen aan Grieken en Barbaren. Dus tot allen predikt hij het Evangelie zonder voorwaarden! Want Grieken en Barbaren stonden buiten de verbondsrelatie van Israëls God! 'Want', zo zegt hij: 'Ik schaam mij het Evangelie van Christus niet; want het is een kracht Gods tot zaligheid een iegelijk die gelooft, eerst de Jood en ook de Griek'.³⁰

In die zin spreekt hij ook de ouderlingen van Éfeze aan, en zegt: 'En de dienst, welken ik van de Heere Jezus ontvangen heb, om te betuigen het Evangelie der genade Gods,..... Predikende het Koninkrijk Gods,..... Daarom betuig ik ulieden op deze dag huidige dag, dat ik rein ben van het bloed van u allen. Want ik heb niet achtergehouden, dat ik u niet zou verkondigd hebben al den raad Gods'.³¹ En let op, dit was dezelfde Apostel Paulus die Romeinen 9 schreef. U weet wel dat machtige hoofdstuk over de verkiezing en de vrijmacht van God. Dan blijkt opnieuw, dat het prediken van Gods vrijmacht en de verkiezing uit genade naar Gods welbehagen, een onvoorwaardelijke welmenende nodiging van het Evangelie waarin Christus en Zijn volheid wordt aangeboden niet in de weg staat! Laten ook wij toch bidden, dat een bepaald soort Calvinisme nooit de liefde tot het behoud van verloren zielen in de weg zal staan. En als dat bij Paulus niet het geval was, mag, ja moet dat ook bij ons zo niet zijn! Onverkort moet wij vasthouden wat Christus zelf gezegd heeft: 'Want de Zoon des mensen is niet gekomen om der mensen zielen te verderven, maar om te behouden'.³²

Als laatste in dit gedeelte noem ik u de manier waarop Paulus zijn diepe zielen smart uitdrukt over de hachelijke staat waarin zijn onbekeerde broederen naar het vlees verkeerd. Hij zegt: 'Dat het', hem 'een grote droefheid, en 'zijn 'hart een gedurige smart is. Want ik zou zelf wel wensen verbannen te zijn van Christus voor mijn broederen, die mijn maagschap zijn naar het vlees'.³³ In die zelfde brief aan de Romeinen hoofdstuk 10:1 schrijft hij: 'Broeders de toegenegenheid mijns harten, en het gebed dat ik tot God voor Israël doe, is tot hun zaligheid.'³⁴ Wat spreekt uit

²⁹ Rom. 1:14-15.

³⁰ Rom. 1:16.

³¹ Hand. 20:25-27

³² Matth. 18:11. Lucas 9:56. Lucas 19:10.

³³ Rom. 9:2-3.

³⁴ Romeinen 9:2-3. Romeinen 10:1.

deze woorden toch een grote liefde voor vijandige onbekeerde mensen! Wat een zelfverloochening! Paulus begeerde de bekering van uitermate vijandige Joden. Wat een liefde tot de eer van God! Die God Die in Christus lust heeft tot het behoud van mensen. Zo is het ook te verstaan dat de Heilige Geest Paulus liet schrijven: 'Weest mijn navolgers, gelijkterwijs ook ik van Christus. 35

Afronding

Om dit hoofdstuk af te ronden het volgende: Graag doe ik dat op een volgens mij bijbelse, maar ook oer-gereformeerde wijze. Namelijk, het behandelde proberen toe te passen op onszelf! Immers wanneer wij bezig mogen zijn met de Heilige Schrift kunnen wij dat nooit doen op een vrijblijvende manier. Gods Woord komt tot ons met autoriteit. De Bijbel vraagt geloofd te worden! Eist bekering! Reeds de eerste tekst in de bijbel laat ons dat zien.

Wij lezen: 'In het begin schiep God de hemel en de aarde.'³⁶ Uitgangspunt is dus de mededeling dat Gods werk in de tijd een aanvang had genomen. Dat vraagt erom geloofd te worden. Het niet te geloven maakt God tot een leugenaar. Dat betreft Zijn werk zowel in de schepping en onderhouding der wereld alsook Zijn werken in de herschepping. Al het spreken van God moet geloofd worden! Dus ook wat wij behandeld hebben. Wij hoorden van de genade welke de Heere aan de Apostel Paulus geschonken had. Ons werd, zij het slechts summier, voorgehouden het leven van Paulus in heiligmaking, zijn geloofszekerheid, zijn liefde tot de broederen en zijn grote liefde tot het behoud van verloren zielen. Een leven waar op wij wel jaloers mogen zijn. Dan komt tot ons de vraag; werden die genadegaven alleen aan de Apostelen gegeven, of behoren al Gods kinderen die te beoefenen? Bijv.: behoort geloofszekerheid slechts aan enkelen, of geeft de Schrift aanleiding om daar niet al te veel over te spreken? Is liefde tot behoud van zondaren slechts voor enkele van Gods kinderen weggelegd of behoort dat wezenlijk tot het leven der genade?

Mogelijk kan 1 Korinthe 12 ons hierbij helpen. Is het beoefenen van nederigheid en onderwerping aan de wil van God een genadegave welke de Heere aan al Zijn kinderen geeft of is dat slechts weggelegd voor sterk gelovigen?

Tenslotte, is dat verlangen naar God er in ons leven? Weten wij van die onuitsprekelijke vreugde die allen verstand te boven gaat? Gaat de eer van God ons boven alles, met tegelijkertijd te kennen die verwondering, Hij kent ook mij?

Mogen wij ons wel eens heel eenvoudig verlaten op Gods onfeilbare beloften?

Zien wij wel steeds op de algenoegzaamheid en de heerlijkheid van Christus?

Zelf denk ik, dat zelfs in het klagen naar God over ons onverbeterlijk

zondaarsbestaan, toch al enige zekerheid van het geloof gevonden wordt. Waarom?

Omdat toevlucht nemen tot de gerechtigheid van Christus, geloven inhoud! Geloof heeft als vrucht, vrede met God, een vrede die alle verstand te boven gaat en die zal, volgens deze belofte, onze harten en zinnen bewaren in Christus Jezus.³⁷

35 1 Korinthe 11:1.

36 Genesis 1:1.

37 Filippensen 4:7.

Lezer, veroorloof mij even een uitstapje. Er wordt vandaag de dag weer veel gesproken over het verschil tussen:

- A. de beloften van het verbond en
- B. de belofte van het Evangelie.

Wij mogen deze niet vereenzelvigen! Zegt men! Maar, kunt u het verschil omschrijven? Weet u waarom zoiets niet mag of niet kan? Moet dat verschil nu werkelijk zoveel aandacht krijgen? Wat is het verschil eigenlijk? En ik vraag u, de beloften in Ezechiël 36:25-27, zijn dat beloften van het verbond of bedoeld de profeet de Evangeliebelofte. Zo ook Jesaja 55:1,2,3. Beloften van het verbond of Evangeliebelofte? Als hier alleen de verbondsbeloften bedoeld zijn, mag men deze aan allen onvoorwaardelijk prediken zoals dat wel het geval is met de Evangeliebelofte. Voor mij is het ieder geval duidelijk dat de genoemde beloften onvoorwaardelijk welmenend komen tot onbekeerden van hart. Tot mensen die geld uitwegen voor brood en arbeid voor wat niet verzadigen kan. Zo ook in Ezechiël; daar komen de beloften tot onreinen die gewassen moeten worden van hun onreinigheid. Tot mensen met een stenen hart, zegt de Heere: 'en Ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen, en zal u een vlesens hart geven'.³⁸

Velen weten het verschil niet te benoemen. Zelf een theoloog als, Dr. P. de Vries zegt van het onderscheid: 'Mij heeft nog nooit iemand goed kunnen uitleggen wat het verschil is tussen het aanbod van Gods genade en van Gods beloften en ik bemerk wel dat de meesten, zo niet allen, die zich in deze dingen verdiepen, dat niet volgen. Voor zover ik het kan bekijken moet je óf zowel Gods genade en Gods beloften aanbieden óf je moet het beide nalaten. Dat laatste is overigens niet de bedoeling'. Dr. de Vries vervolgt: 'Wel moet, als Gods genade en Zijn beloften aangeboden worden, ook naar voren komen dat alleen de Heilige Geest ons de wil en de lust kan geven om die beloften in een waar geloof te omhelzen. In de prediking moet ook het wonder van de wedergeboorte worden vertolkt'.³⁹

Nu ik geloof dat al deze onderscheidingen dogmatisch te onderbouwen zijn. Zelfs dat zij gegrond zijn op het Woord van God en zelfs dat deze onderscheidingen terug te vinden zijn bij onze geachte oudvaders. Ook ds. C. Harinck heeft dat in zijn boek over de schotse verbondsleer aangetoond. Toch, laten wij niet vergeten dat ook onder oudvaders en puriteinen over deze zaken verschil van mening bestond. Maar wanneer al dat spreken en geredeneer daarover er toe zal leiden dat wij elkaar niet meer heel eenvoudig mogen wijzen op het welmenend aanbod der genade en de betrouwbaarheid van Gods beloften klopt er iets niet. Ook wanneer door deze wijze van spreken, namelijk het niet mogen vereenzelvigen van de verbondsbeloften en het Evangelieaanbod tot allen, mensen op valse gronden heimelijk toch God de schuld geven nog steeds en zeggen 'eerlijk onbekeerd' te zijn, dan belijd ik van deze discussie niets begrepen te hebben. Het leven van de Apostel Paulus laat ons zien dat

³⁸ Ezechiël 36:26b

³⁹ Vries de P. 'Lezing 'Voor wie zijn Gods beloften'

het geloof door de liefde werkt. Dat de prediking van het Evangelie voor hem noodzaak was. In de 1ste Korinthenbrief zegt Paulus: 'Want indien ik het Evangelie verkondig, het is mij geen roem; want de nood is mij opgelegd, En wee mij, indien ik het Evangelie niet verkondig'.⁴⁰ Voelen wij net als de Apostel Paulus iets van deze opgelegde nood? Daarom herhaal ik de woorden van deze grote in het koninkrijk van God: Weest mijn navolgers,elijkerwijs ook ik van Christus.' ⁴¹

⁴⁰ 1 Korinthe 9:16

⁴¹ 1 Kor. 11:1.

Hoofdstuk 3

De zekerheid van het geloof bij Ebenezer Erskine

Wanneer wij het in dit hoofdstuk hebben over 'de zekerheid van het geloof' moet niemand van gedachte zijn dat kleingelovigen niets kennen van 'zekerheid'. Of dat ieder kind van God altijd deelt in de 'zekerheid'. Dat is beslist niet het geval! Christus leert ons duidelijk dat er kleingelovigen zijn, onder meer in: Math 6:30, 8:26, 14:31, 16:8. In dit laatste vers bestraft Hij de discipelen; zeggende: 'Wat overlegt gij bij uzelfen, gij kleingelovigen!' 'In het Evangelie van Lucas,⁴² klinkt het: 'indien, nu God het gras dat heden op het veld is, en morgen in de oven geworpen wordt, alzo bekleedt, hoeveel meer u, gij kleingelovigen'. Duidelijk is dus, onder Gods kinderen zijn ook kleingelovigen! Wel moeten we opmerken dat Christus het kleingeloof, hoewel liefdevol, altijd bestraft! Maar Zijn oog is ook op hen in liefde geslagen.

Aanleiding

Ebenezer Erskine heeft over de zekerheid van het geloof een boekje geschreven. Wij zouden de vraag kunnen stellen, was de opvatting die Ebenezer Erskine had over 'De Zekerheid van het geloof' dan anders als de wijze waarop de Reformatoren en de Puriteinen daarover dachten en preekten?

Was het noodzakelijk dat E. Erskine zo nadrukkelijk schreef over Geloof' en de 'Zekerheid van het geloof' en zelfs aan de 'Volle zekerheid van het geloof' aandacht moest schenken? Die aanleiding was er zeker. Uitvoerig op die aanleiding ingaan zou een aparte studie vereisen.⁴³ Alleen dit. Het had alles te maken met de toen heersende opvatting over het 'Wezen van het geloof'. Of met andere woorden, wat verstaan wij onder een waar zaligmakend geloof! Het had ook te maken met het: Nominisme=alleen de wet. Dit Nominisme maakte van het evangelie een nieuwe wet. Antinomianisme=alleen evangelie. Dit Antinomianisme wilde van de wet niets weten.

Erskine heeft voor de bijbelse zuiverheid van deze alles beheersende noodzakelijkheid van een waar geloof gestreden. Hij deed dat in prediking en geschrift. En uit een van die geschriften, namelijk een verhandeling of boekje over; Hebreërn 10:22 heb ik voor dit hoofdstuk de meeste gegevens overgenomen. Die tekst in Hebreërn luidt, 'Zo laat ons toegaan met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid des geloofs.'

Een ding is zeker! De vraag over 'Het Geloof' was toen belangrijk en dat is zij nu nog! Het gaat om een zaak van eeuwig wel of eeuwig wee! Slecht één letter verschil! Immers, 'zonder geloof is het onmogelijk Gode behagen'. ⁴⁴

⁴² Lucas 12:28.

⁴³ Zie ds C. Harinck 'De Schotse Verbondsleer.' De Banier Utrecht 1986

⁴⁴ Hebr. 11:6.

Maar eerst iets over E. Erskine zelf.

Hij was de oudere broer van Ralph Erskine en werd geboren in 1680 en is overleden 1754. Ebenezer heeft een veel bewogen leven gehad. In 1733 kwam hij aan het hoofd van een 'Afscheidingsbeweging' te staan i.v.m. de zogenaamde 'Patronage kwestie'. In 1748 werd hij enige tijd Hoogleraar. Het geestelijk klimaat, waarin Ebenezer Erskine werkte, stempelde zich door het 'Puritanisme'.⁴⁵ Maar ook het 'verlichtingsdenken', met nadruk op de 'Rede' en de 'menselijke autonomie' liet zich in Schotland gelden. Dit te weten is belangrijk om hem in zijn strijd om 'zekerheid van het geloof' en de wijze zoals Erskine daarover preekte, te verstaan.

Die prediking was helder en evenwichtig. Het Evangelie zo als hij dat verstond, werd door hem zonder opsmuk gebracht, vooral met vele verwijzingen naar de Schrift. Hij behoorde tot de zogenaamde 'Populair Preachers'. Bedoeld in de zin van geliefd bij Gods kinderen! Van hem verschenen talrijke preken in druk. Het reeds genoemde boekje behoort tot het meest gelezene.

Opvatting geloof Reformatoren en Puriteinen

Wat was nu de omschrijving van 'het geloof' zoals de 'Reformatie' dit weer had ontdekt?

In afwijzing van het rooms-katholieke geloofsbegrip noemt Calvijn in zijn Institutie boek 3 lid 2,7, 'Het geloof is een vaste en zekere kennis van Gods welwillendheid jegens ons, welke gegrond op de waarheid van Zijn genadige belofte in Christus door de Heilige Geest aan ons verstand wordt geopenbaard en in ons hart wordt verzegeld'. Ook de in Schotland veel gebruikte Catechismus van John Craig 46 uit 1581 zegt op de vraag, 'wat is een waar geloof?' 'Een zekere kennis van Gods barmhartigheid jegens ons om Christus wil overeenkomstig met Zijn belofte'. Zo spreekt ook de 'Westminster Confessie'. Handelend over de zekerheid van de zaligheid en de genade, spreekt deze beroemde belijdenis van de 'onfeilbare zekerheid van het geloof', welke gegrond is op de goddelijke waarheid van de beloften der zaligheid en op de inwendige bewijzen van die genaden, waaraan deze beloften zijn verbonden. Als laatste in dit verband citeer ik de grote dr. John Owen. Op de vraag: 'Wat is het Rechtvaardigend geloof' geeft hij als antwoord: 'Een door genade rusten op de vrije beloften van God in Christus Jezus om barmhartigheid te verkrijgen, met de vaste overtuiging in het hart, dat God in de Zoon van Zijn liefde onze verzoende Vader is.'⁴⁷

⁴⁵ Centraal in het puritanisme staan de persoonlijke relatie met God en Christus door het geloof en de levensheiliging van de christen. Belangrijke onderdelen van de puriteinse levensstijl zijn een intensieve studie van de Bijbel en een strikte zondagsheiliging. Wikipedia.

⁴⁶ Schots Theoloog 1512?-1600 bron: Wikipedia

⁴⁷ Citaat in 'De zekerheid van het geloof' historische inleiding dr. P.H. van Harten

Deze stelling wordt door Owen met vele teksten ondersteund, onder meer in Gelaten 2:20. 'Ik ben met Christus gekruist; en ik leef, doch niet meer ik. Maar Christus leeft in mij; en hetgeen ik nu in het vlees leef, dat leef ik door het geloof des Zoons van God, Die mij liefgehad heeft, en Zichzelven voor mij overgegeven heeft.' Wat dat laatste betreft, kunnen wij het ook zeggen met de woorden van de Apostel Paulus in Romeinen 8:16 'Deze Geest getuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn.'

Objectief en subjectief

Al deze genoemde citaten laten duidelijk zien, dat het zaligmakend geloof een objectieve en subjectieve zijde heeft. Ook dat dit geloof de toe-eigening kent. En dat wij die toe-eigening namelijk de zekerheid en daarmee bedoeld ik het overtuigd zijn van de beloften aan ons gedaan in het aanbod van het Evangelie, niet mogen scheiden. Zo zegt Luther: 'Het merg van het Evangelie is gelegen in de bezittelijke voornaamwoorden. Het gaat om het, mijn en ons. Anders zo neemt u God en Christus weg. Het toe-eigenende is als een zoete bete in de mond. Zie Ps. 18 wel acht keer lezen wij het 'Mijn Sterkte, Steenrots, Burg, Uithelper, mijn God, Schild, Hoorn mijns Heils, Hoog vertrek'. Aldus Luther.

Erskine zegt dan, dat er in het geloof kennis en instemming is, als voorbereidend op de toe-eigening en dat in die toe-eigening juist de kern van het geloof is gelegen. Hoewel hij deze toch ook weer als ongedeelde werkzaamheden beschouwde.

Hij zegt het zo: 'Zelfs in de eerste blik op Christus door Woord en Geest, kan de ziel niet anders doen dan om met Thomas uit te roepen, 'Mijn Heere en mijn God'. D.w.z. dit zou de taal van het geloof zijn, als zij zich van het ongeloof en het inwonend verderf die haar te sterk zijn zou kunnen ontdoen'.

En zo komt Erskine er toe om te onderscheiden tussen 'de zekerheid van het geloof' en de 'zekerheid van het gevoel'. 'De zekerheid van het gevoel is een naar binnen gerichte werkzaamheid van het geloof'. Maar de 'de zekerheid van het geloof' heeft als voorwerp een grond buiten zichzelf. Het richt zich op Christus, zoals Hij geopenbaard, beloofd en aangeboden wordt in het Woord. Dit onderscheiden vinden wij bij praktisch alle Puriteinen. Verder zegt Erskine: 'De zekerheid van het gevoel' is Christus zoals Hij door de door de Heilige Geest in ons gestalte heeft gekregen. 'de zekerheid van het geloof' is de oorzaak, die van het 'gevoel' het gevolg'. Het eerste is de wortel. De tweede de vrucht.

Wij moeten het zo verstaan, dat de 'zekerheid van het geloof' in haar vastheid ziet op de waarachtigheid van de Belover. Immers wij hebben te maken met een God die niet liegen kan! Daarom zal de zekerheid van het geloof zich kunnen handhaven, ook als de 'zekerheid van het gevoel' verdwenen is. (In zijn boekje is dat stelling 3.) Wij zien dat duidelijk bij Christus zelf. Toen de gevoelige betuigingen helemaal weg waren en Hij door toorn en donkerheid omringd was, Hij toch in de 'zekerheid van het geloof' zegt: 'Mijn God, Mijn God.'⁴⁸

Nog een ander voorbeeld vinden wij in Psalm 88. Wat moet die man er diep door! Wat betreft de gevoelige tegenwoordigheid is hij zo verlaten, dat hij voor eigen besef 'gelegd is in het onderste van de kuil, in duisternissen'. Zo spreekt hij over, 'Uw

⁴⁸ Matth. 27:46. Marcus 15:34.

grimmigheid, enz'. Wij vragen ons af, 'kan een kind van God dieper wegzinken?' Toch zegt Heman met een toe-eigenend geloof, 'O Heere, God van mijn Heil!'. Van deze 'geloofszekerheid' lezen wij ook in de Profeet Jesaja 50:10. 'Wie is er onder ulieden die de HEERE vreest, die naar de stem Zijns Knecht hoort? Als hij geen licht heeft, dat betrouwe op de Naam des HEEREN en steune op zijn God'. En let erop dat deze tekst staat in gebiedende vorm! En wat is het een genade als ook wij in een weg van donkerheid op de HEERE mogen vertrouwen. Dan zeggen wij het koning David na in Psalm 89:19 'Want ons schild is van den HEERE, en onze Koning is van den Heilige Israël.'

Gronden voor de zekerheid van het geloof

Zo kunnen we wijzen op gronden voor deze zo begeerlijke 'zekerheid van het geloof' en op de wijze zoals Erskine daarover preekte.

In Hebreeën 10 lezen wij dat de Apostel als het ware dit zegt. 'Laat ons toegaan met een waarachtig hart in volle zekerheid van het geloof'.

Waarom? Zo vraagt Erskine. Wel Daarom! 'Want getrouw is Hij die heeft beloofd ons welkom te heten, in het Heiligdom door het bloed van Jezus. De genade, barmhartigheid, en goedheid van een belovend God, geopenbaard en afgekondigd in het Woord, zijn een bijzondere grond voor zondaren en nog meer voor heiligen om tot Hem de toevlucht te nemen door Christus en tot Hem te gaan in 'volle zekerheid van het geloof.'

Middelen tot overtuiging

Zo noemt Erskine 3 middelen om ons te overtuigen van de goedwilligheid van God jegens de mens op aarde.

1. Plechtige bekendmakingen en verklaringen van Gods Barmhartigheid en Genade. Bijvoorbeeld in Exodus gaat de HEERE Mozes voorbij en Hij riep de Zijn Naam voor hem uit. En welke is die Naam? 'HEERE, HEERE, God, Barmhartig en Genadig, Lankmoedig en groot van Weldadigheid en Waarheid, Die de Weldadigheid bewaart aan vele duizenden, Die de ongerechtigheid en de overtreding en zonde vergeeft.'⁴⁹

2. Door een plechtige eed. Want zo zegt de Heere om ons te overtuigen dat er bij Hem geen onwil is, maar een hartelijke goedwilligheid om ons de zaligheid te schenken; als wij komen langs de nieuwe en levende weg van het geloof, 'Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere, Heere, zo Ik lust heb in de dood van de goddeloze! Maar daarin heb Ik lust, dat de goddeloze zich bekeert van zijn weg en leeft'. Bekeert u, Bekeert u van uw boze wegen, want waarom zoudt gij sterven, o huis van Israël?'⁵⁰ Op grond van deze tekst zegt Erskine dan: 'Ach mogen wij dan twijfelen en ongelovig zijn aan wat Hij zweert! Betekent dat niet een God van waarheid te beschuldigen van meened? Immers datgene wat God plechtig zweert, moet wel een zaak van het grootste gewicht zijn! En hoedt u er voor om deze bekendgemaakte goedwillendheid, barmhartigheid en genade als een onverschillige

⁴⁹ Exodus 34:6-7a.

⁵⁰ Ezech. 33:11.

zaak te beschouwen. Wie daar anders denkt, beschuldigt de eeuwige God van ontheiliging van Zijn eigen Naam!’

3. En alsof Zijn Woord en Zijn eed niet genoeg zijn om ons te overtuigen van Zijn Barmhartigheid, Liefde en Goedwilligheid jegens ons, heeft God in het zenden van Zijn Zoon het meest overtuigende en daadwerkelijke bewijs gegeven. Deze liefde en goedwilligheid van God in de menswording van Zijn eeuwige Zoon worden in de openbaring van het Evangelie ons voorgesteld als de grootst mogelijke aanmoedigen voor schuldige en opstandige zondaren, om hun vijandschap en vooroordeel tegen God af te leggen en opdat zij de toevlucht tot Hem zouden nemen en hun vertrouwen op Hem zullen stellen; komt zo helder als het licht van de zon deze geweldige tekst tot ons’, ‘Want alzo heeft God de wereld lief gehad, dat Hij Zijn enig geboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe. Want God heeft Zijn Zoon niet gezonden in de wereld opdat Hij de wereld veroordelen zou, maar opdat de door Hem zou behouden worden’.⁵¹

Wijze van Evangelie verkondiging door Erskine

Al lezend over de wijze waarmee Erskine het Evangelie bracht, blijkt dat hij een bewogen pastor is geweest. Een herder en leraar die zijn gemeente kende en inging op hun vragen. Zo is een van de vragen die Erskine in zijn boekje behandelt; ‘Is het wel de plicht van alle hoorders van het Evangelie meteen op deze wijze te geloven en toe te gaan in de volle zekerheid van het geloof?’ Als antwoord op deze vraag zegt Erskine het volgende: ‘Als een zondaar voor het eerst tot God in Christus gaat, dat veelszins zwak en niet erg krachtig is. Dat het vergezeld gaat met veel vrezen en beven vanwege de overmacht en kracht van het ongeloof en het gevoel van uiterste onwaardigheid en de ontzaggelijke indruk van de heerlijke majesteit van God. Dat doet hem al gauw met de tollenaar van verre staan en op borst slaande roepen: ‘O God, wees mij de zondaar genadig.’⁵²

Toch houdt Erskine staande dat zelfs voor de eerst beginnende zondaar die tot God in Christus gaat er een genoegzame grond gelegd is in de openbaring van het Evangelie en de belofte om te komen in de ‘volle verzekerdheid van het geloof’. Misschien is bovenstaande ook onze vraag of is het onze vraag weleens geweest. Het is een ieder geval de vraag van elk overtuigd zondaar! Zowel bij de aanvang van het geestelijke leven alsook in de voortgang daarvan.

Daarom behoort het tot de opdracht van predikers, De weg des volks te bereiden, een baan te verhogen, de stenen uit de weg te ruimen en een banier omhoog te steken voor het volk.⁵³

⁵¹ Ev. Johannes 3:17-17.

⁵² Lucas 18:13.

⁵³ Jesaja 62:10.

Zo heel eenvoudig zegt Erskine: 'Wij roepen zondaren op om te geloven. Want het is duidelijk dat door het heerlijk Evangelie voor allen zonder uitzondering een ruime toegangsdeur openstaat. Dat ook alle gronden voor het ongeloof en wantrouwen weggenomen zijn en dat iedere hinderpaal of belemmering die hen zou kunnen tegenhouden of doen aarzelen verwijderd is. Wij kunnen hen dan ook niet oproepen om te komen met een zwak geloof. Nee, wij wekken hen op en roepen hen te komen in de 'zekerheid' dat zij aangenomen zullen worden en welkom zijn en dat op grond van Zijn onfeilbaar Woord der belofte', 'Die tot Mij komt. Zal Ik geenszins uitwerpen'.⁵⁴ Van zulk een komen lezen wij in Jeremia.⁵⁵ Daar zegt de Heere, 'Keert weer, gij afkerige kinderen! Ik zal uw afkeringen genezen' En het onmiddellijke antwoord van het geloof op deze oproep luidt dan. 'Zie hier zijn wij, wij komen tot U, want Gij zijt de Heere, onze God.'

Niet geloven in eigen kracht

Nu kan Erskine zich voorstellen dat sommigen zeggen: 'Kun je nu wel zondaren oproepen om te geloven en zelfs te geloven met een 'verzekerd geloof'. Het geloof is toch een gave van God? Het is het werk van Zijn Geest! Ik kan niet geloven. Daar heb ik geen kracht voor! Daarom laat al die moeite maar achterwege om ons te overreden te geloven!' Erskine beantwoordt deze vragen op een kernachtige manier, en zegt: 'Ik roep u niet om te geloven door enige kracht van u zelf! Want u hebt geen vermogen om te geloven en geen kracht om te vertrouwen. Daarom wijs ik u op Christus, omdat Hij de bewerker en voleinder van het geloof is: en Hij staat gereed en is gewillig om te 'vervullen al het welbehagen van Zijn goedheid en het werk van geloof met kracht.'⁵⁶

Een bedenking

Een ander bedenking beantwoordt Erskine met een heel eenvoudig voorbeeld. Op de vraag, 'als wij het werk van het geloof niet kunnen doen, waarom gebiedt Hij het dan ons? Is het geen harde zaak om datgene van ons te eisen waartoe wij geen vermogen hebben?' Nee zegt Erskine. 'Want waarom stuurt u uw kleine kinderen met het A.B.C-boek in hun handen naar school, terwijl zij nog geen letter kunnen lezen? U vindt dat toch ook geen harde zaak? Want u biedt hun immers aan om onderwezen te worden, of op school of door u zelf! Nu, zo wordt ons hier opgedragen 'Het werk Gods te werken' dat wil zeggen, 'te geloven in Hem die Hij gezonden heeft.'⁵⁷

Nog een vraag

Mogelijk kan de vraag rijzen: 'Waarom kunnen wij geen genoeg nemen met een klein of zwak geloof?' Laten wij eerlijk zijn. Zou het niet tot grote blijdschap zijn van ouders of ambtsdragers wanneer zij in het leven van hun kinderen of mensen reeds een zwak of kleingeloof zouden opmerken. Natuurlijk!. Dan springt je hart van

⁵⁴ Evang Joh 6:37.

⁵⁵ Jeremia 3:22.

⁵⁶ 2 Thessalonicenzen 1:11.

⁵⁷ Evang Joh 6:29.

vreugde op. Maar is het aan andere kant geen teken van onze tijd, alsof het tot een absolute uitzondering zou behoren iemand te ontmoeten, die in ootmoed toch mag en kan zeggen met de Apostel Paulus: 'Want ik weet, Wien ik geloofd heb, en ik ben verzekerd.'⁵⁸ Laten wij luisteren naar het antwoord van Erskine. Want zo zegt hij: 'Als men genoeg neemt met een zwak geloof is dat geen teken dat het geloof er werkelijk is. Het is immers de aard van ware genade dat zij vurig verlangt volkomen te zijn. Zij die de minste maat hebben, jagen naar de hoogste. Zij die de Heere kennen vervolgen Hem te kennen. Een sterk geloof gaat gepaard met een vaste bestendige vrede. Maar een zwak geloof ziet zijn vrede bij iedere verandering van de voorzienigheid verstoord. Een sterk geloof brengt grote vreugde met zich mee en vervuld met blijdschap en vrede in het geloven. Romeinen 15:13.⁵⁹ Het is waar, ook een zwak gelovige kent vreugde in het geloven, Doch wanneer het gevoel verdwenen is roept het uit; 'De Heere heeft vergeten genadig te zijn. Zijn belofte blijft voor altijd onvervuld.'⁶⁰ Een sterker geloof daarentegen werpt wanneer de stormwind waait, het anker der hoop uit en zegt met de Psalmddichter, 'Ik zal niet vrezen al veranderde de aarde haar plaats en al werden de bergen verzet in het hart van de zeeën en al bruisten haar wateren.'⁶¹

Erskine als herder en leraar

Er is al gezegd dat Erskine als en herder en leraar zeker oog had voor de zwakgelovige. Zeer zeker is hij voor de zwakke, arme en tedere onder Gods kudde bemoedigend en vertroostend. Hij moedigt hen aan en zegt: 'Weet tot uw vertroosting dat de zwakste gelovige even nauw aan God verbonden is als dat het geval is met de sterkste. Ook de zwakke gelovige is bekleed met het witte kleed van Christus gerechtigheid en is daardoor evenzeer gerechtvaardigd als de sterkste. Immers zij zijn in Christus en dan geldt het zonder uitzondering, 'Zo is dan geen verdoemenis voor degenen die in Christus zijn.'⁶²

'Want zij worden door de kracht van God bewaard door het geloof tot de zaligheid'⁶³ Daarom raadt Erskine zijn lezers aan voort te gaan tot de volle zekerheid van het geloof en doet dat op de volgende manier.

1: 'Verneder u onder een gevoel van het ongeloof dat overgebleven is en van de zwakheid van het geloof. Want de Heere geeft genade aan nederigen, dus vermeerdert Hij het.'⁶⁴

2: 'Wees begerig naar meer geloof. Dat behoort tot de beste dingen die u vurig mag begeren'. 'Want Hij verzadigt de dorstige ziel en vervult de hongerige met goed'⁶⁵

3: 'Zorg dat u de gronden kent van het geloof zoals zij ons voorgesteld worden in de

⁵⁸ 2 Timotheüs 1:12b.

⁵⁹ Rom. 15:13.

⁶⁰ Psalm 77:10.

⁶¹ Psalm 46:4,3.

⁶² Romeinen 8:1.

⁶³ 1 Petr. 1:5.

⁶⁴ 1 Petr. 5:5.

⁶⁵ Psalm 107:9.

openbaring van het Evangelie'.

Belangrijkste oorzaak ongeloof

Erskine is er van overtuigd, dat de belangrijkste reden waarom velen niet geloven en waarom het geloof van vele ware gelovigen zo zwak blijft, gelegen is in het feit dat zij zo weinig de vaste en zekere gronden kennen waarop hun geloof heeft te bouwen. Zo is de geringe kennis van de vastheid van Gods genadeverbond en de beloften daarvan een oorzaak dat ons geloof menigmaal bezwijkt. Vooral dat laatste heeft ons wat te zeggen!

Verder zegt hij: 'Als u wilt dat uw geloof als het zwak is groeit en sterk wordt, oefen dan dat geloof.' 'Want aan hem die heeft, zal gegeven worden.'⁶⁶

'Als u enige gevoelige ervaringen hebt gekregen van de liefde des Heeren, gebruik ze, niet als gronden voor uw geloof, maar als aanmoedigingen om in vertrouwen en geloof voort te gaan.'

'Hoe dierbaar is Uw goedertierenheid O God! Daarom nemen de mensenkinderen de toevlucht onder de schaduw van Uw vleugelen.'⁶⁷

Hier ziet u dat Erskine het gevoel dat met het geloof gepaard gaat zeker kan waarderen, maar niet als grond voor het geloof! Erskine is er van overtuigd, dat als wij op deze wijze de kentekenen van de genade en de vertroosting van Zijn Geest gebruiken; de vreugde van de Heere onze sterkte zijn zal en ons pad zal daadwerkelijk zijn als het pad van de rechtvaardige en gelijk een schijnend licht; dat meer en meer licht tot de volle dag toe.'⁶⁸

Afronding

Ik wil nu dit hoofdstuk afronden door het stellen van enkele vragen een en opmerking Wij hebben, hoewel summier, gezien dat Ebenezer Erskine met zijn prediking nauw aansloot bij de Hervormers. Tevens dat Hij stond de traditie van de Puriteinen. Het zou aan te tonen zijn dat mannen als Th. Avinck,⁶⁹ Thomas Boston,⁷⁰ W. à Brakel,⁷¹ Halyburton,⁷² J. Koelman,⁷³ R. M. Maccheyne⁷⁴, en vele anderen

⁶⁶ Mattheus 13:12.

⁶⁷ Psalm 36:8.

⁶⁸ Spreuken 4:18.

⁶⁹ Utrechtse ouderling Theodorus Avinck (1740-1782) was zeer onderlegd in de gereformeerde leer. Indringend en hartelijk wees hij zijn hoorders op Christus ...

⁷⁰ Thomas Boston (Duns, 17 maart 1676 - Ettrick (nabij Selkirk), 20 mei 1732) was een theoloog en Schots predikant. Mede door zijn geschriften heeft hij veel invloed gehad in Schotland maar ook daarbuiten, met name in Nederland en de Verenigde Staten. Aangezien Boston een van de weinige puriteinen is geweest die een autobiografie heeft nagelaten, is over Boston's leven redelijk veel bekend. 'Het leven is mij Christus' De Groot Goudriaan Kampen 2008.

⁷¹ Wilhelmus à Brakel 1635-1711 Schrijver van 'De Redelijke Godsdienst'

⁷² Thomas Halyburton (1674-1712), Schots theoloog

⁷³ Jacobus Koelman (1632-1695). Nadere reformator, schrijver en vertaler van vele Engelse en Schotse Puriteinen.

een zelfde soort prediking brachten. Zeker zij allen hadden soms eigen accenten. Om dat aan te tonen citeer ik Thomas Boston. Hij zegt in een preek over Math 11:28, 'Christus nodigt zondaren met een verruimd hart. Zijn hart staat voor u open en Zijn armen wijd uitgestrekt. Mag ik zeggen dat de blijdschap van de Middelaar niet volkomen is, totdat u gekomen bent?' Mijn vraag is dan, horen wij deze accenten ook in de hedendaagse prediking van gereformeerde gezindte? Dat is mijns inziens ook vandaag de dag nog steeds het geval, gelukkig wel. Of denkt u dat er vandaag aan de dag door andere accenten worden gelegd? Was er blijdschap in uw hart vanwege de boodschap die Erskine bracht? Of zeggen wij zoals sommigen doen. 'Er loopt een remonstrantse draad door zijn prediking'. Hebben wij al leren buigen onder 'eis van geloof en bekering?' Vonden wij het onvoorwaardelijk prediken van de beloften van het Evangelie aan alle hoorders, te zwaar gesteld, te makkelijk genomen? Voelden wij iets van de bewogenheid die Erskine bezielde om verloren zondaren het Evangelie te verkondigen? Een ding is zeker. Wanneer de banier van het Evangelie omhoog gehouden wordt, is dat tot zaligheid van en blijdschap voor een ieder die gelooft! Daarin ligt de zekerheid, dat God Zijn beloften altijd vervult. 'Want zovele beloften Gods als er zijn, die zijn in Hem ja, en zijn in Hem amen, Gode tot heerlijkheid.'⁷⁵ Ik besluit met een citaat van ds G. H. Kersten dat hij ons t.a.v. de 'geloofszekerheid' ons voorhoudt. Hij schrijft: 'Wie de kennis en dit vertrouwen (namelijk de zekerheid van het geloof) geheel mist, is vreemdeling van het oprecht geloof. Er is in het geloof onderscheid wat de oefeningen betreft, doch niet in wezen! Met hoeveel bekommelingen en twijfel de gelovigen ook soms lange tijd bezet zijn, het geloof zelf is niet alleen een kennen, maar ook een hartelijk vertrouwen. Het sluit naar zijn aard de volstreekte zekerheid in zich, gelijk dan ook zelfs de kleingelovige in elke geloofsoefening ervaart.' 'Want het geloof nu is een vaste grond der dingen die men hoopt, en een bewijs der zaken die men niet ziet.'⁷⁶ 'Die in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven; maar die de Zoon ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien, maar de toorn van God blijft op hem.'⁷⁷

⁷⁴ Robert Murray M'Cheyne, 1813 – 1843 een jong overleden Schots predikant.

⁷⁵ 2 Kor 1 :20.

⁷⁶ Hebr 11:1.

⁷⁷ Evang Joh 3:36.

Hoofdstuk 4.

EVANGELISATIE IN HET LICHT VAN HET NIEUWE TESTAMENT

Wanneer wij dit hoofdstuk noemen: 'Evangelisatie in het licht van het Nieuwe Testament', betekent dit natuurlijk niet dat in het Oude Testament geen sprake van evangelieverkondiging zou zijn geweest! Integendeel! Denk maar eens aan de geschiedenis van dat joodse slavinnetje bij Naäman de Syriër. Dat is een sprekend voorbeeld van evangelisatie in het Oude Testament. Een ander voorbeeld vinden wij in Psalm 68: 'De Heere gaf te spreken; van de boodschappers van goede tijdingen was er een grote heirschare.'⁷⁸ Wel zien wij in de Schrift, dat de verkondiging van het Evangelie in het Nieuwe Testament als het ware breder, voller en rijker gebeuren mag. In het Oude Testament is dit hoofdzakelijk beperkt tot het 'verbondsvolk', de Joden. In het Nieuwe Testament klinkt het: 'Dwing ze om in te komen.'⁷⁹ alsook: 'En gaat heen in de gehele wereld!'⁸⁰

Voor een goed verstaan is het van belang te weten, dat verkondigen in de Bijbel soms betekent evangeliseren. Wij lezen dat in Handelingen 8:25. Het woord 'verkondigen' betekent daar evangeliseren. Zodat wij daar eigenlijk zouden kunnen lezen dat de apostelen evangeliseerde het Evangelie!

In dit hoofdstuk wil ik mij beperken tot twee hoofdlijnen, te weten:

- 1^e De aanwijzingen in het Nieuwe Testament over de evangelisten, die evangeliseren en dan letten op hun persoon en ordening:
 - a. Tot wie zij gaan
 - b. Hun boodschap
 - c. Het doel van hun arbeid.
- 2e Evangelisatie vandaag de dag. En weer letten op de persoon die evangeliseert en zijn eventuele ordening:
 - a. Tot wie hij/zij gaat
 - b. De boodschap
 - c. Het doel van zijn arbeid.

Het woord evangelist komt in de Bijbel slechts drie keer voor, namelijk in Handelingen 21:8, Éfeze 4:10 en Timotheüs 4:5. Met recht mogen en moeten wij Christus, De grote evangelist noemen. Zo lezen wij in Mattheüs 11:1 t/m 5 wanneer Johannes De Doper laat vragen: 'Zijt Gij degene die komen zou, of verwachten wij een ander,' laat Jezus antwoorden: 'Dat aan armen het Evangelie verkondigd wordt' zoals in Jesaja 61 al was voorzegd als het brengen van de blijde boodschap.

⁷⁸ Psalm 68:12

⁷⁹ Lukas 14:23,

⁸⁰ Markus 16:15.

Ook de discipelen werden door Christus in het evangelisatiewerk betrokken. In Lukas 9:6 lezen we: 'Dat zij uitgaande doorgingen, al de vlekken verkondigende het Evangelie.' Vooral na de uitstorting van de Heilige Geest legden zij zich geheel toe op het evangelisatiewerk. In Hand. 5:42 staat: 'En zij hielden niet op allen dag in de tempel en bij de huizen te leren, en Jezus Christus te verkondigen.'

In Hand. 8:25 vernemen wij dat als Petrus en Johannes van een visitatiereis in Samaria terugkeren naar Jeruzalem, dat zij Filippus navolgden, die aan de Samaritanen Christus had gepredikt. En ook zij evangeliseerden in de vele vlekken der Samaritanen.

De christenen uit Jeruzalem, die vanwege de vervolgingen - waarvan ook Stefanus het slachtoffer werd - uitgeweken waren uit deze stad trokken het land door en evangeliseerden het Woord.⁸¹ Wel beperkten zij hun evangelisatiewerk tot de joden. Dat laatste lezen wij in Hand. 11:19: 'Want die verstrooiden gingen het land door tot Fenicië toe en Cyprus en naar Antiochië, tot niemand het Woord sprekende dan alleen tot de Joden.' De kanttekenaren zeggen bij deze tekst: 'Dat dit kwam omdat zij de roeping der heidenen nog niet genoeg verstonden.' Gelukkig lezen wij ook van anderen, namelijk van Cyprische en Cirenische mannen die tot de Grieken spraken, verkondigende de Heere Jezus Christus.⁸²

Als evangelisten moeten wij natuurlijk noemen: Paulus, Barnabas en Timotheüs. Als laatste in deze rij mag met ere genoemd worden Filippus, de evangelist.⁸³ In Hand. 8:12 lezen wij van hem, dat hij het Evangelie van het Koninkrijk Gods en de Naam van Jezus Christus verkondigde. Hij was het die de Moorman van Candacè Jezus verkondigde.⁸⁴ En in Handelingen 8:40 lezen we van dezelfde apostel dat hij evangeliseerde in alle straten.

Ook engelen werden soms als evangelisten aangesteld. In Lukas 1:19 lezen wij over de engel Gabriël, die Zacharia deze dingen verkondigde. Evangeliseerde zegt de grondtekst. En in Openb. 14:16 lezen wij van een engel met het eeuwige Evangelie om te verkondigen aan hen die op de aarde wonen.

Een vraag

Mogen wij nu op grond van deze en andere Schriftgegevens stellen, dat iedereen die evangeliseert, dat wil zeggen iemand die de blijde boodschap van Gods genade verkondigt, ook in een ambt moet staan. Bijvoorbeeld, moet zo iemand ouderling of diaken zijn. Of is hij (of zij) een door de gemeente aangesteld persoon? Een antwoord hierop te geven is niet gemakkelijk. Althans niet de zin van ja of nee. Zelf heb ik de gedachte, dat eigenlijk ieder christen een evangelist in de eenvoudige betekenis van het woord zou moeten zijn. Dat krachtens het 'ambt aller gelovigen'.⁸⁵

⁸¹ Hand. 8:4.

⁸² Hand. 11:20.

⁸³ Handelingen 13:32, 16:10 en 17:18. 8:12.

⁸⁴ Jesaja 53. Hand. 8:32-33.

⁸⁵ Hiermee bedoel ik niet dat ambtelijk toezicht overbodig zou zijn, integendeel!

het 'Wee mij', waarvan Paulus spreekt in 1 Korinthe 9:18 als een onontkoombare noodzakelijkheid aanwezig is in het hart van iedere gelovige. Tevens dat deze drang, om met anderen te spreken over het behoud van de onsterfelijke ziel daarin een uitweg vinden zal, bij mannen en vrouwen. Natuurlijk gaat het ook hierin om de eer van God. Ralph Erskine houdt ons voor: 'De tekst brengt me ertoe vooral Hem aan te bevelen bij allen bij u de mogelijkheid hebt om te spreken, en Hem voor de wereld te verhogen. O, beveel Hem dan aan, en verkondig Zijn uitnemendheid. Hier is een manier waarop elke christen persoonlijk een verkondiger van Christus kan zijn. Dat is niet iets voor dominees alleen, maar juist ook voor u die tot het vrouwelijk geslacht behoort en die Christus volgt, maar niet regulier als predikant Christus kunt verkondigen. O vrouw, beveel Christus aan bij uw man. O man, beveel Christus aan bij uw vrouw. O ouders, beveel Hem aan bij uw kinderen. O gelovige, beveel Christus aan bij uw burens en vrienden, en bij allen met wie u gereld contact hebt.'⁸⁶

Toch zijn er ook ambtelijk aangestelde evangelisten geweest. In Efeze 4:11 staat, 'Dat Christus gegeven heeft, apostelen, profeten, evangelisten, herders en leeraars, tot opbouw van het lichaam van Christus.' Als bewijs daarvan laat ik Calvijn nu aan het woord. Hij schrijft in zijn Institutie deel 3: 'Door evangelisten versta ik degenen die hoewel in waardigheid minder dan de apostelen, hen in hun ambt zeer nabij kwamen en als het ware in hun plaats optraden.' Verder zegt hij: 'Dat de Kerk zulke mannen nodig heeft: 'Om gemeenten te vestigen waar zij te voren niet waren. Om de Kerk van de afval en van de antichrist terug te brengen'. Calvijn noemt het 'een buitengewoon ambt; omdat het in welgestelde kerken geen plaats heeft'.

De bedoeling is wel duidelijk. Immers zoals in zendingssituaties ambtelijk door gemeenten mensen worden uitgezonden als evangelist op plaatsen waar niet meer of nog nooit de boodschap van Gods genade in Christus wordt gehoord. We kunnen daarbij denken aan evangelisten die door een Deputaatschap voor Evangelisatie of op een andere manier worden uitgezonden. Zo geeft de Heere ook in tijden van verval (tijden die ook wij nu beleven!) evangelisten om een volk als geheel, maar ook persoonlijk terug te roepen tot God en het geloof in Christus.

Tot wie gezonden?

Tot wie wordt de evangelist gezonden? Op grond van de Bijbel zeggen wij dat het Evangelie door de evangelist gebracht moet worden tot alle mensen. Het moet komen tot Joden, Heidenen, Grieken en in onze tijd asielzoekers. Tot mannen en vrouwen, rijken en armen. Ja allen, moeten het blijde nieuws van Gods genade door Gods vreugdeboden (want zo mogen wij evangelisten ook noemen) te horen krijgen.

Bijbels bewijs

Misschien zegt u, geef daarvan eens een bijbels bewijs. Dat kunnen wij lezen in Titus 2:11: 'Want de zaligmakende genade Gods is verschenen aan alle mensen. Lees de kanttekeningen er op na. Verder in Markus 16:15. Christus zegt daar: 'Gaat heen in

⁸⁶ Commentaar op Joh. 4:29. Geciteerd in 'Geef heil op deze dag' Dagboek bij de Bijbel, Den Hertog Houten.

de gehele wereld, predikt het Evangelie alle creaturen.'

Thomas Boston zegt in zijn verhandeling over het 'Verbond der Genade': 'Dat zondaren van het menselijke geslacht het voorwerp zijn van de 'aanbieding der genade'.

Verwondering

Dit moet ons tot grote verwondering brengen. Immers, de boodschap die de evangelist mag brengen, is HET EVANGELIE met als inhoud: 'Dit is een getrouw woord en aller aanneming waardig, dat Jezus Christus in de wereld gekomen is om zondaren zalig te maken.'⁸⁷

Die boodschap wordt in de Bijbel genoemd: 'het Evangelie van het Koninkrijk.'⁸⁸ Als inhoud heeft die boodschap: 'Bekeert u, want het Koninkrijk is nabij gekomen.'⁸⁹ In die verkondiging moeten zondaren zonder onderscheid de volle raad Gods worden aangezegd! Dat wil zeggen; de schuld van zonde moet bekend worden gemaakt en de vergeving in het alles reinigende bloed van Christus. Met andere woorden: 'Wet en Evangelie'. Een voorbeeld hiervan vinden wij in Hand. 3:25 en 26. Want als Petrus zijn hoorders on-conditioneel (zonder voorwaarde) de genade aanbiedt, dan beschuldigt hij hen er niettemin van: 'De Heilige en Rechtvaardige verloochend te hebben, en een man die een doodslager was begeerd te hebben.' Ja, zelf dat zij de 'Vorst des levens' gedood hebben. Het laatste betekent wel, dat dus aan moordenaars van de Zaligmaker, Christus mag en moet worden aangeboden! Wat is dan de boodschap die de evangelist brengt verbazingwekkend! Nooit voor ons verstand te doorgronden.

Drang en doel

Drang en doel van evangelieverkondiging. Er komt een vraag naar ons toe. Wat is het doel, en het waarom, de evangelist evangeliseert? Dat doel is tweeledig. Dat komt omdat de evangelist door genade wil wat God wil. Op zijn hart ligt de last van het Evangelie. Hij weet het met de woorden van 2 Kor. 6:2: 'Het is nu de dag der zaligheid.' Het is een goddelijk moeten wat hem drijft. En als een 'bedienaar van behoud' kan hij niet zwijgen. Met Petrus, die een spreekverbod was opgelegd door het Sanhedrin, beaamt de evangelist: 'Men moet Gode meer gehoorzaam zijn dan de mensen.'⁹⁰ Het waarom is ook 'het eeuwig welbehagen' van God. God heeft gedachten van vrede gehad en niet van kwaad. En om het verlossingswerk van Christus, zendt de Heere in Zijn genade, boodschappers van Zijn genadeaanbod. Hierdoor komen mensen tot bekering. Terloops merk ik op dat het motief waarom mensen tot bekering moeten komen in de eerste plaats niet is dat zij anders naar de hel gaan. Hoewel op zich een ontzaggelijke werkelijkheid! De last van onsterfelijke ziele wordt beseft. Maar het eerste doel waarom het in het werk van het evangelie gaat, is de eer van God! Dat Zijn Naam verheerlijkt wordt in het zaligen van zondaren.

⁸⁷ 1 Titus 1:15

⁸⁸ Marc. 1:14. Luk. 4:43. Lukas. 8:1. Hand. 8:13.

⁸⁹ Matth. 3:2. Marc. 1:15 Hand. 2:38. Hand. 3:9.

⁹⁰ Hand 13:2.

In het Nieuwe Testament lezen wij van verschillende zaken, die het duidelijk maken wat het doel is van evangelisatie, te weten:

- a. De bekering van Joden en heidenen (2 Kor. 3:16 en 1 Thess. 1:9).
- b. Het redden van zielen (1 Kor. 9:22).
- c. Mensen tot de vrede roepen (1 Kor. 7:15).
- d. Mensen uit de duisternis brengen tot Gods wonderbaar licht (2 Kor. 4:4).
- e. Mensen doen delen in de verzoening met God door Christus (2 Kor. 15: 18).
- f. Mensen toevoegen tot de gemeente en hen tot discipelen maken (Hand. 2 en 14).
- g. Dat God weer alles zal zijn in allen (1 Kor. 15:28).

Daarom moeten wij evangelisatiewerk zien in eeuwigheidsperspectief. Want God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende. Hierover zou nog veel te zeggen zijn.

Overeenstemming toen en nu

Belangrijk is te letten op de overeenstemming van de situatie van toen, n.l. de tijd van het Nieuwe Testament, en onze tijd, vandaag de dag.

De Schriftgegevens die ons in het voorgaande iets uit de tijd van het Nieuwe Testament gezegd hebben, tonen aan dat er in veel gevallen niet zo'n groot verschil is met de omstandigheden van nu. Althans niet in essentie.

Ook vandaag zijn er evangelisten die daartoe van de gemeenten geroepen en geordend zijn. U kunt over hun werk regelmatig in diverse kerkelijke bladen lezen. Hoe goed zou het zijn als wij in gebed met hen meeleefden. Laten wij toch niet gering over hun arbeid denken!

Tot wie gaan zij uit?

Immers tot wie gaan zij uit? Het antwoord luidt: tot mensen die net als wij 'van nature' geestelijk dood zijn in zonden en misdaden. Mensen hard van hart! Mensen die helemaal geen belangstelling hebben voor God en Zijn dienst. Tot mensen die soms niet weten dat zij mensen zijn in de Bijbelse zin van het woord. Niet beseffend schepselen te zijn door God geschapen. Daarom in nood zijn, om voor eeuwig verloren te gaan! Soms tot mensen die aan de zelfkant van het leven staan. Tot dak- en thuislozen, prostituees en drugsverslaafden. Soms tot mensen die het hebben gemaakt in het leven, en hoog op de maatschappelijke ladder geklommen zijn en helemaal niet denken aan God en de eeuwigheid. En om niet meer te noemen tot zondaren, waarvan de Heere zegt: "Gelijk geschreven is: Er is niemand rechtvaardig, ook niet een; Er is niemand, die verstandig is, er is niemand, die God zoekt. Allen zijn zij afgeweken, te zamen zijn zij onnut geworden; er is niemand, die goed doet, er is ook niet tot een toe."⁹¹

Tot deze van God vervreemde vijandige onwillige onmachtige (in geestelijk opzicht)

⁹¹ Romeinen 3:10-13 ev.

zondaren wordt de evangelist gezonden. Zo was het in de tijd van het Nieuw Testament en zo is het nu nog, zo zal het blijven tot de jongste dag!

Bovenstaande lijkt voor de evangelist een gegeven dat hem moedeloos zou moeten maken. Was het niet dat in dit opzicht voor hem het woord van Christus mag gelden: 'Voorwaar, voorwaar, zeg ik u, de ure komt en is nu, wanneer de doden zullen horen de stem des Zoons van God en die ze gehoord hebben zullen leven.'⁹² De Kanttekening merkt bij deze tekst op, dat hier bedoeld worden hen die geestelijk dood zijn in zonden en misdaden. Dit te weten, geeft hen moed dat het uiteindelijk niet verwacht behoeft te worden van mensen, maar van God die de dingen die er niet zijn roept alsof zij er waren.

De boodschap

In dat vertrouwen mag de evangelist de boodschap brengen. Welke boodschap? We lezen dat in 1 Tim. 1:15: 'Het is getrouw woord en aller aanneming waardig, dat Jezus Christus in de wereld gekomen is om zondaren zalig te maken. 'De evangelist mag, ja hij moet, zondaren dwingen in te komen. Hen te bidden van Christus wege: 'laat u met God verzoenen.'⁹³ Hij mag en moet de belofte prediken: 'Dat die tot Mij (Christus) komt, zal Ik geenszins uitwerpen.'⁹⁴ Hij mag en moet de zondaars klaagliederen leren zingen vanwege hun zonden, doch ook spelen op de fluit van het Evangelie en zeggen: 'Bekeert u want het Koninkrijk der hemelen is nabij gekomen.'⁹⁵

Het doel

Door de dwaasheid van deze prediking⁹⁶ wordt het doel bereikt. Want mede door de arbeid van geordende evangelisten, dan wel door hen die zonder daar ambtelijk van de gemeente voor aangesteld zijn, zal de Heere zijn Kerk vergaderen en eeuwig de eer ontvangen! Ik ben van mening, dat wanneer het heil van medezondaren op ons hart gebonden is of wordt, wij het niet kunnen nalaten om met hen te spreken over het belang van hun onsterfelijke ziel. Dat betekent dat ook vrouwen hierin een taak hebben. Zo spreekt Paulus over vrouwen die met hem gestreden hebben in het Evangelie⁹⁷. Hoewel dit volgens de Kanttekenaars niet betekent dat zij het Evangelie gepredikt hebben, maar dat zij om het Evangelie veel tegenspoed en verdrukking hebben uitgestaan. Daarom op welke wijze dan ook. Het wordt toch waar: 'Dat de Zoon van God uit het ganse menselijke geslacht, Zich een gemeente vergadert ten eeuwige leven.'⁹⁸

Verschil in omstandigheden

⁹² Joh. 5:25.

⁹³ 2 Kor.:20.

⁹⁴ Joh. 6:37.

⁹⁵ Matth. 4:17.

⁹⁶ Bedoeld evangelisatie-bijeenkomsten of ook stratevangelisatiewerk.

⁹⁷ Fil. 4:33.

⁹⁸ Heid. Cat, znd. 21.

Nu kunnen omstandigheden wel veranderen maar ten diepste nooit de boodschap. Die blijde boodschap van genade voor een verloren mensengeslacht, moet bekend gemaakt worden. We denken hierbij aan verschillen tussen toen en nu zoals:

De evangelisten van toen hadden te maken met mensen, die een hellenistisch wereldbeeld hadden. Er was een godsbesef. Wij hebben nu te maken met een geseculariseerde maatschappij. Atheïsme viert in onze dagen hoogtij. De evolutietheorie wordt door velen aangehangen. Men heeft God niet nodig! Het gaat zonder God ook wel, zo denkt men!

In Paulus' dagen was er destijds geen drukpers. Wij beschikken thans over moderne methoden om bijbelverspreiding en bijbelvertaalwerk te doen.

In de dagen van het Nieuwe Testament was er één kerk - hoewel er ook toen twisten en partijschappen waren. Wij leven in een tijd van vele kerken, sekten en stromingen. Een zaak waar de evangelisatie veel mee te maken heeft en soms maar moeilijk een antwoord hierop weet te vinden.

In de eerste christengemeente moest de kerk van Christus opgebouwd worden en waren de werkingen van de Heilige Geest toen zeer krachtig. Wij leven daarentegen in een tijd waar de kerken snel afbrokkelen. Het zgn. na-christelijke tijdperk. Hoewel, mogen wij dat eigenlijk wel zeggen?

Moet er iets veranderen?

Dat is een vraag die ons allen aangaat! Wat moet er dan veranderen? Och, eigenlijk alles! In de eerste plaats ons hart. Ons hart dat van nature zo hard is als een steen. Eigenlijk niet weet wat naastenliefde is. Wij hebben nodig het werk van de Heilige Geest. Dat verandert onze houding tegenover God en de naaste.

Door de verzoening met God in Christus krijgen wij God en onze naaste lief. Dan gunnen wij de duivel er niet één! En al gevoelen wij dan in roeping tot onze naaste altijd een tekort. Toch doet het woord Christus dan kracht in ons leven, zoals hij sprak in Matth. 5:16: 'Laat uw licht also schijnen voor de mensen, dat zij uw goede werken mogen zien, en uw Vader die in de hemelen is verheerlijken.'

Niet geschikt voor evangelisatiewerk

Nu zegt u misschien: 'Ik ben niet zo geschikt voor evangelisatiewerk.' Dan is het woord van Jacobus op u of jou van toepassing: 'Wie van u wijsheid ontbreekt dat hij ze van Mij begeren Die mildelijk geeft en nooit verwijt.'⁹⁹

Calvijn zegt in zijn 'Gulden boeske' over het christelijke leven: 'Dat alle gaven die ons geschonken zijn, ons door God zijn verleend, om ze tot het heil van onze naaste te besteden.'

Ik eindig met de wens dat de Heere ons allen brandende harten zal geven, tot Zijn eer en het wezenlijke welzijn van onze naaste, want:

1. De zaak van de Koning heeft haast!
2. Kan er wel ooit een heerlijker werk op aarde gedaan worden?
3. Hij die roept tot een dergelijk werk is getrouw, die het ook doen zal. Wat een

belofte!

'En buiten alle twijfel, de verborgenheid der Godzaligheid is groot, God is geopenbaard in het vlees, is gerechtvaardigd in den geest, is gezien door de Engelen, gepredikt onder de heidenen en is geloofd in de wereld.' 100

Hoofdstuk 5.

JOHANNES DE APOSTEL DER LIEFDE EN ZIJN DERDE BRIEF

Inleiding

Over de apostel Johannes is veel bekend. Door hem is het Evangelie naar Johannes en het laatste bijbelboek 'De Openbaring aan Johannes' geschreven. Van hem zijn ook de drie brieven die wij achter in onze Bijbel vinden. Noemt de Heere Christus hem in een Boanérigus¹⁰¹ (een zoon des donders) in zijn Evangelie en brieven doet hij zich kennen als de apostel der liefde en zegt: 'Geliefden, laat ons elkander liefhebben, want de liefde is uit God; en een iegelijk die liefheeft, is uit God geboren en kent God.'¹⁰² Johannes doet zich kennen als de bescheiden apostel met grote zelfkennis. Hij noemt niet zijn naam, maar zichzelf 'De andere discipel'.¹⁰³ Ook op een andere plaats zien wij die zelfkennis: 'En deze vallende op de borst van Jezus, zeide tot Hem: Heere, wie is het?'¹⁰⁴ Dat is genade van God!

Het is in dit hoofdstuk de bedoeling alleen de derde algemene zendbrief van hem te behandelen. Uiteraard kan dat slechts ten dele!

Zoals gezegd, deze derde brief is door Johannes, de discipel van Christus, geschreven. Hoewel nergens in deze brief wordt zijn naam expliciet genoemd. Toch geloven wij dit. Maar waarom geloven wij dat? Wij lezen alleen dat de schrijver zich 'de ouderling' noemt. Dat kan ook vertaald worden met 'oudste'. Maar die aanduiding wordt ook wel bij de andere apostelen gebezigd. De apostel Petrus noemt zich ook met deze naam.¹⁰⁵ Toch, net zoals in de andere brieven van Johannes en in het Evangelie naar de beschrijving van Johannes, laten woordkeus en stijl zien dat hij, die zich noemt, 'de ouderling', de apostel der liefde Johannes geweest moet zijn. Hij was het die, gelegen aan de borst van Jezus, het liefdeshart van onze dierbare Zaligmaker heeft horen kloppen.

Praktische brief

Wanneer wij deze brief lezen, valt het op dat het een zeer praktische brief is. Een brief waarin wij het één en ander lezen over het dagelijkse leven van een jonge christengemeente, kort na de uitstorting van de Heilige Geest. In deze brief vernemen wij weinig of niets over grote en belangrijke thema's, zoals:

- 1: De verzoening.
2. Wedergeboorte, bekering.
- 3: De rechtvaardigmaking door het geloof.
- 4: De heiligmaking, althans niet in leerstellige zin.
- 5: De wederkomst.

¹⁰¹ Marc. 3:17

¹⁰² 1 Joh. 4: 7.

¹⁰³ Joh. 18:16.

¹⁰⁴ Joh. 13:25.

¹⁰⁵ 1 Petr. 5:1.

Het lijkt erop dat deze dingen op zich wel aan de orde komen, maar dat zij meer een plaats hebben in het leven van elke dag. Daarom geloof ik toch dat deze brief alles te maken heeft met het Koninkrijk van God, want in deze brief - zoals trouwens ook in de vorige - kijken wij de apostel Johannes in het hart. Hoe weten wij dat? In de brief merken wij dat hij oog heeft voor de gemeente in haar geheel en voor de enkeling. Hierin is hij een echte volgeling, leerling en discipel van de Heere Jezus Christus. Zie zijn nederigheid.

Hij noemt zich 'ouderling' d.w.z. medeouderling! Niet apostel! Want hoewel hij die 'macht' had beroemd hij zich daarop niet. Toch, ondanks zijn nederigheid, was Johannes als discipel maar vooral als apostel van Christus met gezag bekleed en daarom is deze brief van hem door God ook aan ons gegeven: 'tot lering en vermaning, opdat wij door lijdzaamheid hoop hebben zouden.'¹⁰⁶

Verdere inhoud van de brief

Wanneer wij nu wat meer letten op de verdere inhoud van deze brief, zien wij, in navolging van zijn Meester, zijn liefde voor mensen, die hij op de christelijke levensweg ontmoet. Er staat in vers 1 dat hij Gajus in waarheid liefheeft. Dat betekent echt liefhebben met een liefde uit God. Het woord waarheid houdt naar het Hebreeuws taaleigen in: Onwankelbaarheid. Het gaat om de trouw, zoals de Heere trouw houdt en nooit laat varen het werk van Zijn handen. Nu die God der waarheid wil dat Zijn volk waarachtig is in een oprecht belijden van zonde en schuld. Trouwens, niet alleen Gods kinderen, maar allen die het Woord van God horen, worden geroepen zich in een oprecht schuld belijden tot God te bekeren. Gods waarheid laat tegelijkertijd het Evangelie zien. De waarheid van de genadeboodschap voor goddelozen als wij zijn van nature.

Hier hebt u een antwoord op de levensvragen van sommigen, hoewel ik hoop dat het er velen zijn. Welke vragen? 1. Hoe kom ik met die God der waarheid in een verzoende staat? 2. Hoe leert God mij wat bekering en geloven is?

Zie dan op de beloften in Psalm 25¹⁰⁷: 'De Heere is goed en recht; daarom zal Hij de zondaars onderwijzen in de weg. Alle paden des Heeren zijn goedertierenheid en waarheid voor degenen die Zijn verbond en getuigenissen bewaren.' Let er op dat in deze teksten Gods goedheid, dat is Zijn genade, het eerst wordt genoemd!

Dit doet mij zeggen: Al gevoelt u zichzelf het meest onbekeerde mens dat op aarde bestaat, wanhoop nooit! Waarom niet? Omdat Christus als de getrouwe Getuige zegt: 'Ik ben de Weg de Waarheid en het Leven.'¹⁰⁸

De waarheid in deze tekst houdt ook in 'de leer der waarheid' of anders gezegd: 'de gezonde woorden van de Heere Jezus Christus'. Zijn woord zegt ons in der waarheid: 'Ontwaakt gij die slaapt en staat op uit de doden en Christus zal over u lichten.'¹⁰⁹ En deze waarheid in de persoon van Christus, geeft ons houvast om te leven en te sterven. Dat houvast ontvangen wij wanneer Hij zich aan of in onze ziel openbaart

¹⁰⁶ Rom. 15:4.

¹⁰⁷ Psalm 25:8. 10

¹⁰⁸ Joh. 14:6

¹⁰⁹ Éf. 5:14

Met de waarheid in de persoon van Christus kunnen wij staan in de ure van het gericht.

Broederlijke liefde tot Gajus

De apostel schrijft aan een zekere Gajus en noemt hem 'geliefde'. Wat is dat een wonder, wanneer wij iemand echt een geliefde kunnen noemen. Om iets van broederlijke of zusterlijke liefde te beoefenen, dat is genade! Dat is uit God om Christus wil! Wie deze Gajus geweest is, weten wij niet. Of hij een voorganger van de gemeente dan wel een gemeentelid was, is ons onbekend. Mogelijk lezen wij van hem in Handelingen 9:19 en in Romeinen 16:23. In dat laatste vers lezen wij: 'U groet Gajus, de huiswaard van mij en van de hele gemeente.' Maar met zekerheid is daarover niets te zeggen. Johannes wenst hem vóór alle dingen "welvaart en gezondheid gelijk uw ziel wel welvaart". Hieruit leren wij dat de apostel Johannes van harte mocht geloven dat deze Gajus begaafd was met de zaligmakende kennis van Christus, met de leer die naar de godzaligheid is. Immers alleen verstandelijke kennis verenigt niet met Christus. Zij maakt opgeblazen en is tot geen nut. Johannes merkt bij Gajus vele christelijke deugden op. Wat is dat een wonder van genade! En zoals nu zijn ziel gezond is, zo hoopt Johannes dat Gajus een goede lichamelijke gezondheid hebben mag. Johannes had dus zeker oog voor het leven van alle dag. Die aandacht voor elkaar, voor ziel en lichaam, moest ook onder ons maar veel gevonden worden.

Blijdschap en gemeenschap

In vers drie schrijft de apostel 'verblijd' te zijn. Waarom? Hij is verblijd: "Als de broeders kwamen". Zijn wij dat ook?

Het leven der genade verlangt naar gemeenschap. Dat betreft wel in de eerste plaats God Zelf, lees daarover in de Psalmen, maar ook naar elkaar. Dat verlangen naar gemeenschap is een zeer belangrijk bijbels gegeven. Naar het woord van de apostel is het zelfs een kenmerk van genade wanneer wij de broeders (en natuurlijk ook de zusters) liefhebben.¹¹⁰ Wij zijn dan overgegaan 'uit de dood in het leven. Omgekeerd is het ook waar: 'Die zijn broeder niet liefheeft, blijft in de dood. Een iegelijk die zijn broeder haat is een doodslager.'¹¹¹ Nu kon Johannes verblijd zijn, want die broeders konden getuigen dat Gajus 'in de waarheid wandelt.'

Vervolgens lezen wij in vers 4: 'van geen meerdere blijdschap.' Dat wil zeggen: mijn blijdschap kan hierop aarde niet groter of meerder zijn dan hierin: 'dat ik hoor, dat mijn kinderen in de waarheid wandelen. De kanttekenaren zeggen dat met kinderen hier bedoeld worden, de discipelen die door de prediking van Johannes zijn wedergeboren. Zoals ook de apostel Paulus kon zeggen van de Korinthiërs: 'Want al had gij tien duizend leermeesters in Christus, zo hebt gij toch niet vele vaders; want in Christus Jezus heb ik u door het Evangelie geteeld.'¹¹²

Toch is deze tekst naast de uitleg van de kanttekenaren ook in ander opzicht waar, voor ieder die de Heere vreest. Is het geen grote blijdschap als we mogen opmerken dat ook onze eigen natuurlijke kinderen de Heere vrezen? Is het geen grote smart,

¹¹⁰ 1 Joh, 3:14.

¹¹¹ 1 Joh. 3:15.

¹¹² 1 Kor. 4:15.

als wij merken dat zij voor de wereld leven? Of zich soms geheel van de waarheid afkeren? Mensen die de Heere vrezen, zullen dan veel en met ernst voor hun kinderen bidden. Dan hebben wij hen niet voor de wereld of de duivel over. Dan leeft het soms heel sterk in ons hart: 'Heere zij hebben door mij de erfzonde ontvangen, maar ach Heere, ik laat U niet los, tenzij Gij ook onze kinderen zegent.' Hoe diep mogen en moeten wij in onwaardigheid buigen. Maar toch, óók in kinderlijke vrijmoedigheid pleiten op de geopenbaarde verbondstrouw van de Heere. Wat kunnen dan doopsbedieningen tot grote troost en bemoediging zijn. Want: 'God zal Zijn waarheid nimmer krenken.' 113

Naastenliefde

In vers 5 lezen wij weer dat Johannes Gajus kan prijzen: 'omdat hij getrouw handelt met de broeders en met vreemdelingen.' Een zaak die de dag vandaag bijzonder actueel is! Hebben wij onze naaste lief? Ook die Turk of asielzoeker bij u in de buurt? Echter, in deze brief wijst de apostel op een zaak die destijds in de christelijke gemeente veel voorkwam. Het betrof hier de gewoonte om rondreizende predikers van het Evangelie te herbergen, en hen te onderhouden. Gajus betoonde dus christelijke naastenliefde aan hen die om 'des Evangelies wil' in een vreemd land of landstreek zich moesten ophouden. Het was de gewoonte om zulke predikers uitgeleide te doen en een bepaalde afstand met hen mee te gaan. Men verzorgden hen en gaven wat zij onderweg nodig hadden. Over die liefde welke Gajus deze mensen betoonde - volgens het getuigenis dat Johannes kreeg - zegt de apostel, dat dit 'Gode waardig is.' Hij noemt het, 'weldoen. Hij zegt: 'Zij zijn voor Zijn Naam uitgegaan niets nemende van de heidenen.' 114 Dit om geen verhindering te geven aan het Evangelie van Christus. Zo handelde Paulus in 1 Korinthe 9:12. Immers, heel gemakkelijk stellen mensen zich tegen het Evangelie, wanneer zij zien dat geld dikwijls een grote rol speelt. Daarom moet ieder christen, maar vooral leraars, zich wachten voor gierigheid. Dat werpt een smet op de verkondiging en het weerhoudt sommigen om te komen. Daarom zo zegt Johannes: 'Wij dan zijn schuldig de zodanigen te ontvangen, opdat wij mede arbeiders mogen worden der waarheid.' 115 Dat betekent ontvang hen in uw huis verzorgt hen van lichamelijke nooddrift, om zo te mogen helpen aan de bevordering van de ware leer van het Evangelie.

Voor ieder een taak

Zo heeft de Heere voor ieder van Zijn kinderen een taak. Dat kan zijn door geroepen en gezonden te worden als prediker. Dat is een groot voorrecht!

Wij lezen dat in het formulier ter bevestiging van ambtsdragers: 'Zij zullen dubbele eer waardig geacht worden zowel in deze aardse bedeling als wel in de hemel.'

In Daniël: 'De leraars zullen blinken als de glans des uitspansels en die velen rechtvaardigen.' 116 Toch, welke taak de Heere ons ook geeft, al is deze in ons oog nog zo gering, van elk mag toch gezegd en geloofd worden: 'En zij zullen als

113 Ps. 105:5 ber.

114 3Joh:7.

115 3 Joh.:8.

116 Daniel 12:3.

koningen heersen in alle eeuwigheid.'¹¹⁷ "En Gij hebt ons onze God gemaakt tot koningen en priesters.'¹¹⁸ Waarom? Hoe kan dat? Christus heeft ze gekocht met Zijn bloed! Daarom, ieder kind van de Heere zal Zijn Naam leren belijden als Profeet, Priester en Koning, om daardoor het Evangelie te bevorderen, te verbreiden, door woord en daad.

Volg het kwade niet na!

In vers 9 schrijft Johannes aan Gajus over een zekere Diótrefes. Deze man had in tegenstelling tot Gajus zeer slechte eigenschappen, zoals: 'hij zoekt de eerste te zijn, hij neemt ons niet aan, hij snatert met boze woorden tegen ons, en hiermee niet vergenoegd zijnde, zo ontvangt hij zelf de broeders niet, en verhindert degenen die het willen doen; en werpt hen uit de gemeente.' Bij deze man ontmoeten wij de oerzonde, namelijk 'hoogmoed' en 'ongehoorzaamheid'. Diótrefes erkent dus het apostolisch gezag van Johannes niet. Maar, moeten ook wij niet dagelijks met smart inleven dat de paradijszonde woont in ons hart? Toch al is Johannes de apostel der liefde betekent dat niet, dat hij als een echte herder niet handelend kan optreden. In vers 9 horen wij de verontwaardiging van de apostel. In het bijzonder wanneer hij zegt: 'En verhindert degenen die het willen doen en werpt ze uit de gemeente. Ben je dan een kind van God? Nee, dan ben je niet wederom geboren! Het is de dwaasheid gekroond. Liefdesbetoen aan anderen te verhinderen en dan uitgeworpen te worden door de kerkelijke ban. Ja, de zonde is een hellend vlak! Het gaat altijd van kwaad tot erger.

Volg het goede na!

Is het een wonder dat Johannes zegt: 'Geliefden, volg het kwade niet na, maar het goede. Die goed doet is uit God; maar die kwaad doet, heeft God niet gezien.'¹¹⁹ Nu betekent bovenstaand natuurlijk niet dat een gelovige niet kan struikelen. Daarvan zijn in de Bijbel droevige voorbeelden te vinden. Het betekent wel dat de zonde haar heersende kracht in de gelovigen, niet meer heeft! Want hij heeft God wel gezien, met ogen van geloof.

Broederlijke liefde en gemeenschap

In vers 12 lezen wij over een zekere Demétrius. Maar wat een verschil tussen deze en de eerder genoemde Diótrefes. Want van Demétrius lezen wij: 'wordt getuigenis gegeven van allen, en van de waarheid zelf.'¹²⁰ Die allen zijn alle gelovigen van die dagen in de gemeente aan wie Johannes schreef. Johannes zelf getuigt van die waarheid, welke Demétrius ook daadwerkelijk en in waarheid dagelijks betoonde. Met andere woorden, elk heeft het gezien en bemerkt dat Demétrius de Heere vreest. Johannes was daar zo van overtuigt, dat hij schrijft: 'en gij weet dat onze getuigenis waarachtig is.'¹²¹ Dat was door de Heilige Geest.

¹¹⁷ Openbaring 22:5.

¹¹⁸ Openbaring 5:10.

¹¹⁹ 3 Joh.,:11.

¹²⁰ 3.Joh. 12.

¹²¹ 3 Joh. 12.

In vers 13 vervolgt de apostel: 'Ik had veel te schrijven, maar ik wil u niet schrijven met inkt en pen.' Daarmee bedoelt hij niet, iets achter te willen houden betreffende de zaligheid. Dat zeker niet! Want alles wat tot onze zaligheid nodig was en is, is genoegzaam beschreven. In Joh. 20:31 lezen wij: 'Maar deze zijn geschreven, opdat gij gelooft, dat Jezus is de Christus, de Zone Gods, en opdat gij gelovende het leven hebt in Zijn naam.'

Gemeenschap der heiligen

Wat wij mogen opmerken is, dat de apostel Johannes verlangt naar de gemeenschap. Ja, met haast hoopt hij met Gajus van mond tot mond te spreken. Dat is de gemeenschap der heiligen. Verlangen wij er ook naar?

De brief eindigt met: 'Vrede zij u.' Dat was op zich de gewone wijze van begroeten onder de Joden. Maar, merk op, dat het de vrienden die bij Johannes waren, de vrienden die bij Gajus waren 'met name groeten!' Dan bespeur ik hierin toch iets van christelijke liefde en aandacht voor elkaar. Een verbondenheid die ware gelovigen onderling mogen beoefenen. Een liefde, aandacht en verbondenheid, die er is door het verzoenend werk van Christus onze Heere.

Samenvatting

Tenslotte vatten wij de brief nog kort samen. Uit deze brief blijkt het volgende:

1. Dat Gods Woord mensen kan prijzen vanwege hun godzaligheid.
Kan dat ook vandaag de dag?
2. Dat er in liefde een wens is dat het ons goed gaat naar lichaam en ziel.
Let op de volgorde.
3. Dat God het zo kan maken dat wij in blijdschap onze levensweg kunnen bewandelen, ondanks dat alle geloofsleven onderhevig is aan aanvechting en strijd.
4. Dat die liefde van God uitgestort in onze harten in de wedergeboorte, ons doet handelen in daden van liefde.
5. Dat in het leven van de gemeente van Christus het altijd kan voorkomen dat sommigen van de waarheid afwijken en hoogmoedig worden. De Bijbel leert ons niet dat hier op aarde een gemeente van Christus bestaat van louter en alleen gelovigen. Er is een zichtbare en onzichtbare Kerk des Heeren.
6. Uit deze brief blijkt verder dat het leven van de christelijke gemeente goede orde en tucht kende. Dit in tegenstelling tot sommigen die denken dat in de eerste christen gemeente, waar de Geest zo krachtig werkte het allemaal zo goed en vanzelfsprekend toeging. Dat iedereen zo zijn eigen zegje wel mocht doen. Nee, zo was het dus niet!
7. Belangrijk en erg moeilijk maar toch noodzakelijk is het uitoefenen van bijbelse tucht. Dat behoort onderling en ambtelijk in liefde te gebeuren.

Wij zien hoe de apostel Johannes als een goede herder en voorganger de gemeente Gods geleid heeft. Dat had hij mogen leren van zijn grote Meester. De goede Herder Jezus Christus. Hij, Die eenmaal Zijn leven stelde voor de schapen. Deze Jezus heeft

het gezegd: 'Ik ben dood geweest en zie Ik leef.' 'Ik sta aan de deur (van uw hart) en Ik klop.' 122

Nodiging

Deze Jezus komt ook vandaag nog in de prediking en in het lezen van Zijn Woord tot ons. Hij roept tot bekering, om af te leggen de werken der duisternis, zoals bij een Diótfefes. Een duisternis welke van nature ons allemaal bezet. Hij zegt: 'geef Mij uw hart!' 123 Deze Jezus leidt en troost Zijn kinderen. Zijn kinderen die verdrukt worden om der gerechtigheid wil.

Amen

De brief sluit af met het woordje, 'amen'. Het is waar en zeker. Dat zeggen wij alleen met een geloof dat ziet op Christus. Wij zingen het dan met Robert Mac. Cheine:

Hij Zelf, Hij is de Weg, Zijn Woord.
De staf waarop wij leunen.
Zijn Geest het licht dat vriend' lijk gloort,
Door nacht en nevel henen.

O Heer', zie ons ontfermend aan!
Wil nimmer ons verlaten.
Doe eens ons aller voeten staan,
Op Sions gouden straten.¹²⁴

122 Openb. 1:18. 3:20.

123 Spreuken 23:26.

124 Geciteerd in 'Christus ons alles' Den Hertog B.V. Houten 1989

Hoofdstuk 6.

DE ALGEMENE ZENDBRIEF VAN DE APOSTEL JUDAS

Inleiding

Om in dit hoofdstuk de hele brief van apostel Judas te behandelen, is eigenlijk een onmogelijke opgave. Slechts een enkele opmerking is mogelijk. Wij komen in deze brief een veelheid van gedachten tegen die allen waard zijn overdacht te worden. Eén ding is zeker: deze brief is door Gods genadige voorzienigheid opgenomen in de canon van de Heilige Schrift. Ook van deze brief mogen en moeten wij zeggen: 'Al de schrift is van God ingegeven, en is nuttig tot lering tot wederlegging, tot verbetering tot onderwijzing die in de rechtvaardigheid is; Opdat de mens Gods volmaakt zij, tot alle goed werk volmaaktelijk toegerust.' 125

Opschrift en groet

Letten wij eerst op: 'Het opschrift en de groet'. De brief begint met het noemen van de naam van de apostel Judas. Deze naam Judas of Juda betekent: 'Godlover'. God loven was de oorspronkelijke bedoeling die God met de mens had en noch steeds heeft, namelijk; dat de mens door God geschapen Hem zou loven, eren en prijzen. Daarop lettend concluderen we: 'wat heeft de paradijszonde toch teweeggebracht!' Wij loven en eren immers van nature God niet meer. Van ons allen geldt wat we lezen in Psalm 14:1: 'De dwaas zegt in zijn hart: Er is geen God. Zij verderven het, zij maken het gruwelijk met hun werk; er is niemand die goed doet.' Dát is de reden waarom deze wereld vervuld is met wrevel, afgunst, leugen en bedrog; met als gevolg: 'oorlog en honger, zonde en ongerechtigheid, ziekte en dood'. Toch laat de naam Judas ons zien dat het de schuldige plicht is van elk mens: God te vrezen: 'Want dit betaamt alle mensen.' 126

Een mysterie

Wij kunnen onze kinderen wel mooie namen geven, maar de vervulling ervan is alleen te danken aan Gods genade. Dat zien wij duidelijk wanneer wij letten op de andere apostel met dezelfde naam. Die naam herinnert ons aan die andere discipel met name Judas, bijgenaamd Iskariot.¹²⁷ Wat een geweldige huiver moet ons dan vervullen. Immers deze Judas werd door geldzucht geleid. Hij liet zich gewillig door Satan gebruiken. Het verraad van zijn dierbare Meester bracht over hem een onnoemelijke schuld. Hoewel dat verraad in Gods raad bepaald was, blijft het voor ons toch onbegrijpelijk! Wie zal de foltering in zijn geweten, na zijn verraad van Jezus Christus, in zijn volheid kunnen peilen? Vreselijk moet dit geweest zijn! Het eindigde in suïcide. Deze apostel Judas, de verrader van onze Heere Jezus Christus is en blijft voor ons een groot mysterie. Het is een verborgenheid. En ondanks het feit

125 2 Tim. 3:16,17.

126 Pred. 12:13

127 Judas, Afkomstig uit Kariot, Chr. Enc Kok. Kampen.

dat vers vier spreekt over hen: 'Die eertijds tot ditzelve oordeel tevoren opgeschreven zijn', moeten wij vasthouden aan het gegeven dat het eigen schuld is wanneer wij verloren gaan. Want veranderde deze Judas niet de genade in ontuchtigheid?

Toch tot onze troost toch het volgende. Niemand van ons kan nog komen tot het verraden van de Heere Jezus. Wel tot het verloochenen van Hem, hoewel wij soms moeten inleven tot alle boosheid en zonde geneigd te zijn, maar tot het bedrijven van deze éne specifieke zonde kunnen wij niet meer komen! Laten wij daarom niet hoog gevoelend zijn, doch vrezen voor de Heere!

Vers 1

In dit vers noemt de apostel Judas zich: 'dienstknecht van Jezus Christus.' De letterlijke betekenis van dat woord is 'slaaf'. In het Grieks staat er 'doulos'. Dat betekent een lijfeigene. Wanneer wij deze betekenis vasthouden krijgen wij een heerlijk beeld van ootmoed te zien. Judas had zich kunnen beroepen op zijn apostelschap. Toch doet hij dat niet. Wie zien dat ook bij de andere apostelen. Zie Jacobus 1:1 en Johannes 3:1. Wat een lessen hadden zij van de Heere Christus geleerd. Genade openbaart zich hier. Alleen een diep doorleefde kennis van eigen zondigheid en een aangebonden leven aan de troon van genade geeft deze heerlijke vrucht van ootmoed. Met andere woorden; een leven uit en door Christus leren ons deze genade beoefenen.

Apostelschap

Letten wij nu op het apostelschap zoals de Bijbel dit ons leert:

In de eerste plaats is Christus zelf Dé grote Apostel en Hogepriester van onze belijdenis.¹²⁸

In de tweede plaats lezen wij over de verkiezing van de twaalf apostelen die van Hem moesten getuigen, opdat de mensen door hun woord in Hem zouden geloven.¹²⁹

In de derde plaats de apostelen waren onmiddellijk door Christus Zelf verkoren en gezonden. ¹³⁰ De Heere Christus had hen Zelf onderwezen. Zij hadden het prediken niet geleerd op een universiteit of een theologische school. Zij zijn dus niet, zo als wij dat nu kennen via de weg van kerkenraad en curatorium tot hun ambt gekomen. Hun opleiding was dus om het zo eens te zeggen 'uniek'. Waarmee natuurlijk niet gezegd is dat vandaag de dag opleiding niet nodig zou zijn. Juist integendeel!

Maar het bijzondere was dat de apostelen door de Heere Jezus Zelf voor hun taak waren opgeleid en bekwaam gemaakt. Zij waren (heel belangrijk!) 'oor en ooggetuigen' geweest van Zijn woorden en daden. Zij hadden het Woord des levens met hun ogen gezien en met hun handen getast. Zij hadden het Evangelie dat zij verkondigden niet van enig mens ontvangen, maar van Christus Zelf.

In de vierde plaats hadden de apostelen in een bijzondere mate de Heilige Geest ontvangen. Die Geest leidde hen in de waarheid. Alleen zo konden zij optreden als

¹²⁸ Hebr. 3:1.

¹²⁹ Hand 1:8. Joh 17:20.

¹³⁰ Joh 13:18 en 15:16,19.

getuigen van de opstanding. God heeft dan ook hun getuigenis bezegeld met tekenen en wonderen, vooral met rijke zegen.

In de vijfde plaats is de kerk als gemeente van Jezus Christus daardoor aan het getuigenis van de apostelen gebonden. Hieruit volgt deze belangrijke conclusie, dat er geen gemeenschap aan Christus kan zijn dan door gemeenschap aan het woord en de personen van de apostelen.¹³¹ Zij zijn het fundament der Kerk! Dat wil zeggen: 'Hun woord bewaard in de canon van de Heilige Schrift, de Bijbel, is het genademiddel bij uitstek!'

Tenslotte, van het apostolaat mogen wij zeggen dat het 'het wortelambt' is, waarin al de bevoegdheden en werkzaamheden in de latere ambten besloten liggen.

Judas een apostel?

Nu zou de vraag kunnen rijzen, was Judas, de schrijver van deze brief, wel een apostel zoals hierboven omschreven? Immers in de brief zelf maakt hij daar geen melding van. Het antwoord op deze vraag zou kunnen zijn; in de Bijbel komen wij het woord apostel tegen in engere en ruimere zin. Bijvoorbeeld in engere zin is er de staande uitdrukking: 'De twaalfen'.¹³² Maar in ruimere zin worden ook Silvanus en Timotheüs ¹³³ apostelen genoemd. Zo lezen wij dat familieleden van Paulus als Andronikus en Junius,¹³⁴ vermaard waren onder de apostelen. En wat meer is, zij waren reeds voor Paulus in Christus!

Wie was deze apostel Judas?

Dan volgt nu de vraag: wie was toch deze apostel Judas? De meeste verklaarders denken dat hij een broer van de Heere Jezus geweest is. Waarom? Hij noemt zich een broeder van Jacobus. Deze Jacobus is de schrijver van de Jacobus brief. Ook van deze brief zeggen de meeste verklaarders dat de schrijver een broer van Christus was. Beiden, namelijk Judas en Jacobus zijn dan pas na de opstanding van Christus in Hem gaan geloven.

Troost

Uit dit feit mogen we troost putten, en wel hierom. In Joh.7:3-5 lezen wij dat de broeders van Christus tot Hem zeggen: 'Vertrek van hier, want ook zijn broeders geloofden niet in Hem.' Eerst was er dus vijandschap en ongeloof. Later worden beiden met ere dienstknechten en apostelen van Christus genoemd en hun brieven opgenomen in de canon van de Heilige Schrift. Wat een wonder! Mogelijk heeft Maria, hun moeder, dit niet meer mogen beleven. Laten dan ook wij maar niet moedeloos worden of zelfs wanhopen, wanneer we zien dat onze kinderen, soms in vijandschap en onverschilligheid, onbekeerd voortleven. Want God is machtig om ze later in het hart te grijpen. Zo is deze Judas, levende in ongeloof en vijandig en blind zijnde, geroepen vanuit zijn doodsstaat in de eerste Adam tot de gemeenschap van Christus, de tweede Adam. En werd Christus in dubbele zin zijn oudste Broeder.

¹³¹ Joh.17:20 en 1 Joh 1:3.

¹³² Matth. 26:14. Marc. 4:10. Luk. 8:1. Joh. 6:67. Hand. 6:2. 1. Cor. 15:5.

¹³³ 1 Thess. 1:26.

¹³⁴ Rom. 16:7

Geroepen schrijver

Als een zodanig geroepen schrijft Judas aan 'de geroepenen, die door God de Vader geheiligd zijn, en door Jezus Christus bewaard.' U vraagt zich wellicht af wie worden er met deze 'geroepenen' bedoeld of wat is de roeping waarmee zij geroepen zijn? 'De roeping is een genadewerk van God.¹³⁵ De roeping is het middel, waardoor God de uitverkorenen wederbaart'. Zo riep de Heere Adam en Eva: 'Waar zijt gij?' ¹³⁶ En bij Abraham was de roeping: 'Ga uit uw land en uit uw maagschap, en uit uws vaders huis, naar het land dat Ik u wijzen zal.'¹³⁷

Tweeërlei roeping

De Bijbel leert ons een tweeërlei roeping. Ten eerste een uitwendige roeping door het Woord van God en ten tweede een inwendige roeping door dit Woord en de Geest.¹³⁸ (zie Psalm 25). Ik ga op dit verschil verder nu niet in en bepaal mij tot wat Gods Woord ons zegt over de 'inwendige roeping'. Wat natuurlijk niet betekent dat de uitwendige roeping niet van groot belang zou zijn. De Heere komt er in de dag aller dagen zeker op te terug! Christus roept door het Evangelie allen die het Woord horen. Die roeping is onvoorwaardelijk en welmenend. Luister maar naar wat de Dordtse leerregels hierover zeggen: 'Dat God ernstig en waarachtig in Zijn Woord betoont, wat Hem aangenaam is; namelijk, dat de geroepenen tot Hem komen. En dat Hij met ernst belooft allen, die tot Hem komen en geloven, de rust der zielen en het eeuwige leven.'¹³⁹

Inwendige roeping

Door de inwendige roeping brengt God Zijn levende gemeente tot stand. Deze roeping heeft in de Bijbel verschillende namen. Zij wordt onder andere genoemd:

1. Een trekken van God (Joh. 6:44).
2. Een toebrengen (Joh. 10:16).
3. Een openen van het hart (Hand. 16:14).
4. Een inenten (Rom. 11:17).
5. Een roeping naar Gods voornemen (Rom. 8:18).
6. Het verlichten van de ogen (Efeze 1:18).
7. Een opwekken uit de dood (Kol. 2:13).
8. Een levend maken (Efeze 2:5-6).
9. Een trekken uit de duisternis (Kol. 1:13).
10. Een hemelse roeping (Hebr. 3:1).

Uit deze benamingen blijkt duidelijk dat ware geroepenen weten van een krachtdadige werking van de Heilige Geest. Zo worden Gods kinderen geroepen tot

¹³⁵ Ds. G.H. Kersten Ger. Dogmatiek.

¹³⁶ Genesis 3:9.

¹³⁷ Genesis 12:1.

¹³⁸ Psalm 25 ber. Door Uw en Geest,

¹³⁹ DL. Hst. 3-4 par. 8.

de gemeenschap van de Zoon van God,¹⁴⁰ geroepen tot vrijheid,¹⁴¹ tot heiligmaking¹⁴² en deze roeping brengt hen eens tot het beërven van de eeuwige heerlijkheid.¹⁴³

Lering

Wat een wonder dat er een roeping is. Want ook de uitverkorenen worden als zondige mensen inwendig geroepen door het Evangelie. Dat is die blijde boodschap voor van God afgefallen zondaren. Want de gevallen duivelen worden daarentegen niet geroepen. Maar God roept mensen zoals u en ik tot de zaligheid. Ja, roept ons tot Christus en Zijn gemeenschap. 'Welgelukzalig is het volk, hetwelk het geklank kent; zij zullen in het licht van uw aanschijn wandelen.'¹⁴⁴

Vervolgens schrijft de apostel: 'die geroepenen zijn door God de Vader geheiligd en door Jezus Christus bewaard.' Het woord 'geheiligd' kan hier betekenen 'geliefd' en geeft aan dat zij, die geroepenen zijn, door God geliefd zijn en daarom door Christus bewaard worden. Wij zien hier hoe God Zijn Zoon liefheeft en in die goddelijke liefde Zijn Kerk als een bruidsschat aan Christus heeft gegeven als loon op Zijn Middelaararbeid. Een andere mogelijkheid is hieruit te lezen dat de gelovigen in Jezus Christus bewaard zijn door God. Die bewaring staat dan in een scherp contrast met het oordeel dat straks over de dwaalleraars geveld zal worden. Want alleen de geroepenen worden bewaard en 'barmhartigheid', 'vrede' en 'liefde' toegewenst. Over deze drie laatste woorden het volgende:

Barmhartigheid

Barmhartigheid is die heerlijke volmaakte deugd van God, waarin Hij Zijn Grootheid en Liefde bijzonder aan mensenkinderen betoont. Barmhartigheid houdt meer in dan mededogen of medelijden. Barmhartigheid sluit ook in het handelend optreden van hen die barmhartigheid bewijzen. Over die barmhartigheid van God lezen wij: 'Door de innerlijke barmhartigheden van onzes Gods, met welke ons bezocht heeft de Opgang uit de hoogte.'¹⁴⁵ Daarmee wordt Christus bedoeld en wij zien daarin de eeuwige liefde van God. 'Om te verschijnen degenen die gezeten zijn in de schaduw des doods, en onze voeten te richten op de weg des leven.'¹⁴⁶ Waarom? 'Om Zijn volk kennis der zaligheid te geven, in de vergeving van hun zonden.' Het is dus de bedoeling van God, dat al Zijn kinderen van die vergeving kennis zullen hebben. De gedachte dat er wedergeboorte zonder (enige) geloofs-kennis van Christus en zonder rechtvaardiging zou zijn, lijkt mij niet houdbaar. Heeft in ieder geval uitleg nodig. Althans, wil men daarin persoonlijk delen. Thomas Boston schrijft over de vereniging met Christus het volgende: 'Het is een zeer nauwe en innige vereniging. Gelovigen, wedergeboren mensen, die een gelovig vertrouwen op Hem stellen en zich op Hem verlaten, hebben Christus aangedaan,¹⁴⁷ En als dat nog niet genoeg is, Hij is 'in

¹⁴⁰ Kor. 1:9.

¹⁴¹ Gal. 5:13.

¹⁴² 1 Thess. 4:7.

¹⁴³ 1 Petr. 5:10.

¹⁴⁴ Ps. 89:16

¹⁴⁵ Luk. 1:78.

¹⁴⁶ Luk. 1:79.

¹⁴⁷ Gal. 3:27.

hen'.¹⁴⁸ Wanneer zij in Hem geloven, dan zijn zij met Hem verenigd in een geestelijke huwelijksvereniging.'¹⁴⁹ Barmhartigheid van God is de bron en fontein van alle goed voor ellendige en schuldige mensen. Dat zijn wij allemaal zijn; of we het nu weten, gevoelen, geloven of niet. Barmhartigheid is die heerlijke gezindheid van God Drie-enig om zondaren zalig te maken.

Vrede

Nu op verkregen barmhartigheid, dat wil zeggen op ondervonden genade van God in Christus, of anders gezegd: 'op de ervaren verzoening met God door Jezus Christus', volgt de vrede. Die vrede is ook gevoelde, waarneembare vrede. Het is een vrede die alle verstand te boven gaat. Die vrede met God kan daarom beter beleefd dan omschreven of besproken worden.

Liefde

Zoals nu uit de barmhartigheid de vrede voortvloeit, zo ontstaat ook de liefde tot God en de naaste. Allereerst de liefde van God tot ons en wederkerig onze liefde tot Hem: 'Wij hebben Hem lief omdat Hij ons eerst liefgehad heeft.'¹⁵⁰ In de tweede plaats is er de liefde tot anderen. 'Deze liefde behoort bij en is in overeenstemming met onze Christelijke belijdenis. De liefde tot God is de wortel van onze godsdienst. Die zegt dat hij God liefheeft en zijn broeder haat is een leugenaar. De liefde tot de naaste beantwoordt uitdrukkelijk aan de wet van God. Dat betreft zeker de broeder in Christus.'¹⁵¹ 'Dit gebod hebben wij van Hem, dat die God liefheeft, ook zijn broeder liefhebbe'¹⁵²

Dwaalleraars

In het vervolg van de brief spreekt de apostel de geliefden aan. Dat is de gemeente. Dit was nodig vanwege dwaalleraars. Hij vermaant hen om te strijden voor het geloof, dat wil zeggen voor het Evangelie, dat eenmaal de heiligen overgeleverd is. Belangrijk is op te merken, dat de apostel niet rechtstreeks spreekt tot deze dwaalleraars. Hij gaat met hen niet in discussie. Met apostolisch gezag beschrijft hij in felle kleuren het oordeel van God over deze goddelozen, die de genade God veranderen in ontuchtigheid en zo de enige Heerser, God en onze Heere Jezus Christus, verloochenen. Hij doet dat met voorbeelden uit het Oude Testament en zelfs met aanhalingen uit verloren gegane geschriften, profetieën en apocriefe boeken. Toch blijkt het moeilijk te zijn om precies uit te maken over welk soort dwaalleraars de apostel hier spreekt. Waarschijnlijk zijn het libertijnse gnostieken geweest. Deze mensen stonden een dualistische scheiding tussen lichaam en ziel voor. Door kennis zou de ziel uit de kerker van het lichaam verlost moeten worden. Het lichaam was dus niet van belang! Dat een dergelijk opvatting leidt tot een losbandig leven blijkt wel uit deze brief. Toch komen wij deze gedachte ook nu nog tegen. Alleen in een andere vorm. Men redeneert dan in de trant van: 'Het gaat

¹⁴⁸ Joh. 17:23.

¹⁴⁹ Thomas Boston 'De viervoudige staat' 2de druk 1996 De Hertog Houten blz. 226-227.

¹⁵⁰ 1 Joh. 4:19.

¹⁵¹ Matth. Henry Commentaar op 1 Joh. 4:19. Blz. 773.

¹⁵² 1. Joh. 4:21.

alleen om je ziel. Het lichaam, och, dat is maar een 'maden zak'. Maar op die manier brengt men een ongeoorloofde, dus onbijbelse scheiding aan tussen ziel en lichaam. Luister maar wat Paulus zegt: 'Want gij zijt duur gekocht, zo verheerlijkt dan God in uw lichaam en in uw geest, welke beide Godes zijn.'¹⁵³ Ook de Heidelbergse Catechismus is daarmee geheel in overeenstemming. Bij het antwoord uit Zondag 1 beluisteren wij immers het volgende: 'Dat ik met lichaam en ziel, beide in leven en sterven niet mijn, maar mijns getrouwen Zaligmaker Jezus Christus eigen ben'. Uit bovenstaande volgt dat wanneer wij in wat voor opzicht het bijbelse evenwicht uit het oog verliezen, door deelwaarheden (hoe dierbaar zij ook mogen klinken) te verabsoluteren; wij vroeg of laat tot sektarisme vervallen. In de kerkgeschiedenis kunnen wij daar vele afschrikwekkende voorbeelden van vinden, zoals het separatisme en andere soortgelijke uitwassen. We kunnen dan denken aan figuren als Jan van Leiden,¹⁵⁴ Jean de Labadie¹⁵⁵ en de Zwijndrechtse-Nieuwlichters¹⁵⁶ Laten wij bidden dat de Heere ons daarvoor zal bewaren.

Laten wij nu eens nagaan aan welke zonden deze dwaalleraars zich schuldig maakten:

1. Zij veranderden de genade van God in ontuchtigheid (vreselijk).
2. Zij verontreinigden het vlees en verwierpen de heerschappij. Men komt dit ook wel tegen in extreme Doperse kringen (zij willen o.a. geen belasting betalen).
3. Wat zij niet weten lasteren zij en wat zij wel konden weten daarin verderven zij zich.
4. Wij lezen in vers 11 van o.a. moord en geldgierigheid.
5. Als vlekken in de liefdemaaltijden weiden zij zichzelf.
6. Als wilde baren der zee zijn zij als dwalende sterren en schuimen hun eigen schande op.

Geen wonder dat Judas de profetie van Henoch aanhaalt, ook al is dit geschrift niet bewaard en in de canon van de Heilige Schrift opgenomen. Want inderdaad de Heere zal met Zijn vele duizenden heiligen gericht houden om allen te straffen vanwege al

¹⁵³ 1 Cor. 6:20.

¹⁵⁴ *Jan van Leiden, Jan Beukelsz of Jan Beukelszoon, alias John Bockold of John Bockelson* (1509 -1536?), was een doperse leider van de Nederlandse stad Leiden. Hij was de onwettige zoon van een Nederlandse burgemeester, en een leerling-kleermaker van beroep.

¹⁵⁵ Jean de Labadie (1610-1674) was een gereformeerd predikant en voormalig katholiek priester. Hij was de oprichter en naamgever van de sekte van de Labadisten. Als gevolg van de radicale en compromisloze wijze waarop hij een zuivere kerk probeerde te realiseren, raakte hij in een groot aantal conflicten betrokken.

¹⁵⁶ Deze sekte werd gesticht door Stoffel Muller, een uit Puttershoek afkomstige schipper. Hij wilde zijn gemeenschap inrichten volgens de gebruiken van de eerste christengemeente. Richtsnoer voor de groep was de Bergrede van Christus. Zij gingen uit van een godsbegrip, dat ontleend werd aan de brief van Paulus aan de Romeinen, hoofdstuk 11 vers 36: "*Uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen*".^[1] Volgens Muller en zijn partner, de 17 jaar jongere Maria Leer uit Edam met wie hij in 1817 een "*geestelijk huwelijk*" had gesloten, was hiervan de consequentie dat ook de zonde van God afkomstig was.

hun goddeloze werken die zij goddelooslijk bedreven hebben. Ook om de harde woorden die zij tegen Hem gesproken hebben. Vervolgens lezen wij dat deze dwaalleraars bij alles waarover de apostel Judas hen al beschuldigd heeft nog dit: 'Dezen zijn murmureerders, klagers over hun staat, wandelende naar hun begeerlijkheden; en hun mond spreekt zeer opgeblazen dingen, verwonderende zich over de personen om des voordeels wil.' 157 In deze tekst gaat het over dezelfde zaken als waarvan wij lezen van Korach, Dathan en Abiram.¹⁵⁸ Wat blijkt ook hieruit dat hoogmoed en geldgierigheid de wortels zijn van alle kwaad. Wat een opsomming van verschrikkelijke zonden. Misschien zegt of denkt u wel: Wat een vreselijke dwalingen. Kunnen die in de kerk van Christus insluipen? Ja, dat kan helaas. Wat een waarschuwing ook voor ons!

Zich verheffen

Maar kunnen en mogen wij ons boven deze mensen verheffen?

Vindt u het oordeel dat Judas zo onomwonden over deze dwaalleraars uitspreekt wel rechtvaardig? Stemt u ook met Psalmist: 'Sion heeft gehoord en heeft zich verblijd, en de dochters van Juda hebben zich verheugd vanwege Uw oordelen, o Heere. Want Gij, Heere, zijt de Allerhoogste over de gehele aarde.'¹⁵⁹

Wat is het een genade persoonlijk te leren en te belijden niet beter te zijn dan deze dwaalleraars. Uw oordeel verdient te hebben. In te stemmen dat het rechtvaardig zou zijn als de Heere mij voor eeuwig zou verwerpen en verstoten. Die beleving doet ons zeker vluchten tot Christus. Dan aanbidden wij God in Zijn eeuwige soevereiniteit. Dan ontvangen wij vergeving en heiliging door het bloed van Christus, zodat we het met de profeet Jesaja van harte beamen: 'Wij dwaalden allen als schapen, wij keerden ons een iegelijk naar zijn eigen weg. Doch de Heere heeft onzer aller ongerechtigheid op Hem doen aanlopen.'¹⁶⁰ Dat mag met recht genoemd worden het nochtans van het geloof!

Roeping van de lezers van de brief

Tenslotte nog iets over de roeping die tot de lezers van deze brief komt. Dus ook tot ons! In de vermaning die de apostel aan de geliefden schrijft, begint hij met te troosten. Hij schrijft: 'Gedenkt gij de woorden, die voorzeggd zijn door de apostelen van onzen Heere Jezus Christus; dat zij u gezegd hebben, dat er in de laatste tijd spotters zullen zijn, die naar hun goddeloze begeerlijkheden wandelen zullen. Dezen zijn het, die zichzelf afscheiden, natuurlijke mensen, de Geest niet hebbende.'¹⁶¹ Maar waaruit bestaat die troost zegt u? Hieruit, dat in de gemeente van Christus op aarde deze dingen altijd zullen plaatsvinden. Maar, het is voorzeggd! Door wie? Door de apostelen van onze Heere Jezus Christus! Dat is de troost en tegelijkertijd voor ons een les. Welke les, om altijd heel dicht bij het Woord van God te blijven. Dan doen wij wel!

¹⁵⁷ Judas :16

¹⁵⁸ Numeri 16.

¹⁵⁹ Psalm 97:8 en 9a.

¹⁶⁰ Jesaja 53:6.

¹⁶¹ Vers: 17 t/m 19.

Daarna vermaant de apostel de geliefden tot vier dingen:

1. Door in de Heilige Geest biddende zichzelf op te bouwen in het allerheiligst geloof. Dus niet in eigen kracht.
2. Zichzelf te bewaren in de liefde Gods en zo de barmhartigheid van onze Heere Jezus Christus te verwachten. Dat leert ons, het is genade, genade in en door Christus, als de enige Naam onder de hemel gegeven tot zaligheid en eeuwig leven. Die gelovige verwachting van dat eeuwige leven (dat Christus Zelf is) zal ons wapenen tegen de strikken van de zonde. Ja, een levend geloof in die gezegende verwachting zal ons helpen in het doden van de boze begeerlijkheden.
3. Wij moeten met ontferming over anderen bewogen zijn. U zegt anderen? Dus allen? Er staat toch enigen? Ja, maar de apostel duidt hier op het onderscheid dat wij moeten maken in de manier waarop wij anderen aanspreken. Men kan soms door onwetendheid dwalen. Spreek dan vooral met zachtmoedigheid. Maar tegen moedwillige zondaren moet men soms de vrees gebruiken. Dat wil zeggen, spreek met hen over de toorn van God, zeg hen dat zij zeker verloren gaan en dat hel en verdoemenis zonder bekering hun zeker deel zal zijn. Maar, toch, vergeet nooit erbij te voegen dat er behoud en vergeving mogelijk is, want het bloed van de Heere Jezus Christus reinigt van alle zonden. Laten wij zulke mensen maar niet te gauw afschrijven. De apostel zegt: 'grijpt hen uit het vuur.'
4. Laten wij dan wandelen als kinderen van het licht. Bevreesd zijn om te zondigen. Daarom zegt Judas, 'en haat ook de rok die van het vlees bevlekt is.'¹⁶²

Lofprijzing en zegepraal

Ten laatste de lofprijzing en zegepraal van het geloof. Hoor de apostel roemen. Doen wij het met hem? 'Hem nu, Die machtig is u van struikelen te bewaren, en onstraffelijk te stellen voor Zijn heerlijkheid in vreugde, Den alleen wijzen God, onzen Zaligmaker, zij heerlijkheid en majesteit, kracht en macht, beide nu en in alle eeuwigheid. Amen.'¹⁶³

Hoofdstuk 7.

¹⁶² Vers:23

¹⁶³ Vers:24

KENMERKEN VAN GENADE

Inleiding

Over kenmerken van genade valt veel te zeggen. Sommige mensen reageren nogal negatief als het hierover gaat en halen hierbij de schouders op. Voor andere mensen zijn genade-kenmerken ongeveer het enige waarover het in de Bijbel gaat. Het zal u duidelijk zijn dat wij in dit hoofdstuk slechts enkele aspecten kunnen behandelen en wel aan de hand van drie punten:

- A. Het waarom van genadekenmerken.
- B. Wat zegt de Bijbel en de Belijdenisgeschriften ons hierover?
- C. Wat is de mening van de oudvaders ten opzichte hiervan?

Waarom genadekenmerken?

Is het belangrijk om over genadekenmerken te spreken? Ik denk het wel! Waarom? Heel eenvoudig! Omdat Schrift en Belijdenis ons daarin voorgaan. Ook omdat genadekenmerken de bedoeling hebben Gods kinderen te verzekeren van hun aandeel in Christus en hen te bemoedigen op hun levensweg. Tevens laten genadekenmerken ons zien wat onbekeerde mensen missen! Dat is een niet minder belangrijk gegeven. Om met elkaar over genade-kenmerken te spreken is dus bijbels en heeft niets te maken met op hol geslagen mystiek, zoals van bepaalde zijde in het verleden en ook nu nog wel door sommigen gesuggereerd wordt. Men onderscheid dan niet dat er groot verschil bestaat tussen de ware mystiek, dat is wat wij noemen 'de verborgen omgang met God'¹⁶⁴ en de heidense of ook wel de moderne mystiek die de zonde en de Middelaar Gods en der mensen Jezus Christus ontkent en zo de grenslijn tussen God en de mens uitwist. Zo vindt men in het 'New Age' denken daarvan bepaalde tendensen terug. ¹⁶⁵

Bijbel en belijdenisgeschriften

Over kenmerken van genade gaat het bijvoorbeeld in 'De zaligsprekingen', die door Christus zelf zijn uitgesproken. Evenals in de vele karaktereigenschappen van het geloof, die wij in de Bijbel vinden wanneer het gaat over de gelovigen; zoals

¹⁶⁴ Psalm 25

¹⁶⁵ New age is een westerse spirituele beweging die ontstond in de 20e eeuw. De aanhangers van new age kijken sinds de jaren 70 uit naar de komst van een 'nieuw tijdperk' van liefde en licht waar ze zich op voorbereiden door te werken aan eigen spirituele groei. New age is een verzamelterm voor een breed palet aan esoterische filosofie, occulte wetenschappen, nieuwe religies, alternatieve therapieën en alternatieve leefwijzen die vanaf de tweede helft van de jaren zestig van de twintigste eeuw aan populariteit hebben gewonnen. Overkoepelend is een holistisch mens- en wereldbeeld, het geloof in persoonlijke ontwikkeling, en het geloof dat de mensheid een nieuw tijdperk ingaat. Men ervaart de eenheid van mens, natuur en kosmos. Men hecht waarde aan intuïtieve en gevoelsmatige benadering van problemen en zaken. New age wordt gezien als een reactie op traditionele monotheïstische religies, maar ook op materialisme, rationalisme en individualisme.

Abraham, David, de discipelen en vele anderen. Zo ook bij de Dordtse leerregels in hoofdstuk 1, artikel 12 als het gaat over:

1. Het ware geloof in Christus.
2. De kinderlijke vreze Gods.
3. De droefheid die naar God is over de zonde.
4. De honger en dorst naar de gerechtigheid, die in zichzelf wordt waargenomen met een geestelijke blijdschap en heilige vermaak.

Bij deze opsomming maak ik wel de kanttekening dat sommigen beweren dat het in deze volgorde niet gaat om de heilsorde¹⁶⁶ zoals de Heere doorgaans door de Geest van Christus werkt in de bekering van mensen, maar om de belangrijkheid van de genoemde kenmerken. Dus bedoeld wordt dat het ware geloof in Christus wel het belangrijkste van de kenmerken is, maar niet het eerste is wat de Heere werkt. Of dat zo is moet wel vanuit de Schrift blijken.

Dat in de Bijbel heel duidelijk geleerd wordt dat er een toeleidende weg tot Christus is, zal zeker zo zijn. Maar er zijn ook voorbeelden uit de Schrift waaruit blijkt dat de Heere soeverein Zijn weg gaat in het bekeren van zondaren. Zo schrijft hij: 'Het onderzoek naar de toeleidende weg tot Christus leert dat God hierin met mensen verschillende wegen gaat. Het einddoel van die weg is echter altijd Christus. Daar moet de weg heen leiden. Het aan de orde stellen van de toeleidende weg tot Christus, mag nooit gebruikt worden om barrières op te werpen voor zondaren in het komen tot Hem. Die toeleidende weg is juist bedoeld om zondaren bij den hand te nemen en tot Christus te leiden'.¹⁶⁷ De geschiedenis van Zacheüs, maakt het voor systeemdenkers, bijster moeilijk! ¹⁶⁸ Zeker, genade en recht worden beiden verheerlijkt in het zaligen van een zondaar, maar laten wij oppassen. Wij kunnen de bekering van een zondaar gerust aan Hem overlaten. Wiens wegen veelkleurig en altijd verrassend zijn. Wat de één van voren leert, leert de ander van achter. Daarbij leert een mens niet alles op één dag. Sommigen doen er zelfs een heel leven over'. Over deze veelkleurigheid kunnen we lezen in: 'Personen uit de Christinnereis van John Bunyan'.¹⁶⁹

Kenmerken noodzakelijk?

Hoewel, al opgemerkt, de kenmerken van genade noodzakelijk zijn; mogen zij nooit een barrière vormen tussen het uitgaande geloof van het hart tot Christus en de zondaar. Het mag er dus niet toe lijden dat een pas beginnend kind van God een zwak of kleingelovige gaat zeggen, van die of dat bepaalde kenmerk heb ik geen ondervinding; dus is mijn werk niet in der waarheid! Zo kan gebrek aan inzicht in de bijbelse verhouding van de genadebeloften waarin de Heere onvoorwaardelijk alle zondaren nodigt om tot Hem te komen enerzijds en de innerlijke genadekenmerken

¹⁶⁶ Verschil tussen Heils ordelijk en Heilshistorisch betekent bijvoorbeeld; je kunt de doop van Johannes de Doper niet zomaar overplaatsen en het leven van Gods kinderen. Op die manier vertel je een heilshistorisch gegeven heilsordelijke door.

¹⁶⁷ Ds. C. Harinck 'De toeleidende weg tot Christus' Uitgeverij Groen Heerenveen 2001.

¹⁶⁸ Lukas 19. Ds. J. Belder 'lezing over 'De christen en zijn Bezitter' Lezing Hervormde Mannenbondsdag op Gereformeerde grondslag.

¹⁶⁹ Ds. C. Harinck 'Personen uit de Christinnereis John Bunyan . Hertog BV. Houten 2de druk 1989.

van de gelovigen anderzijds; kwalijke gevolgen hebben voor het geloofsleven van de christen. Met andere woorden, er is verschil tussen de welmenende nodiging van het Evangelie aan alle hoorders en het werk van de Heilig Geest in de harten van zondaren. Dat moeten wij onderscheiden, maar niet losmaken van elkaar. Dat het in deze zaken gaat om de heilszekerheid van Gods kinderen zal duidelijk zijn. Dit toont ons hoe belangrijk het zuiver bijbels spreken over kenmerken der genade zijn kan. Want wanneer een onjuiste uitleg of opvatting als het ware de status krijgt van een bijbels woord waarop gebouwd wordt; kan dat betekenen dat pas beginnende gelovigen in het duister geraken.

Afbakening

Om ons onderwerp wat af te bakenen, lijkt het mij goed om eerst wat vragen te stellen, en daarna deze vragen proberen te beantwoorden. Dat Gods Woord tot ons richtsnoer hierbij zal zijn, moet duidelijk zijn. We denken daarbij aan:

1. Wat zijn bijbelse kenmerken van genade?
2. Is er onderscheid van belangrijkheid als het over deze kenmerken gaat?
3. Hoe mogen c.q. moeten wij kenmerken van genade gebruiken?

Toelichting

Wij stelden al dat er bijbelse kenmerken van genade zijn, waaraan een christen gekend wordt. Niemand van ons zal toch ontkennen dat de ware toestand van een ziel, zowel voor onszelf als voor anderen, kenbaar is. Iedere levende ziel is toch te kennen aan merktekenen die onfeilbaar instaan voor de echtheid en levenskracht van het Goddelijke werk. Zo is het duidelijk, dat wanneer een mens vrij en moedwillig in de zonde leeft, hij of zij geen ware christen is. Immers, als een mens de wereld en haar vermaak navolgt, hebzuchtig of onrein, een lasteraar, een achterklapper of dronkaard is, als hij of zij zonder gebed, zonder geestelijk leven, zonder lofprijzing is, hoe kan men dan een christen zijn? Daarentegen zijn Bijbelse kenmerken van genade totaal anders. Ik noem er enkele en laat de volgorde van belangrijkheid maar rusten! Mogelijk kan daarover op een verenigingsavond of in een persoonlijk gesprek gesproken worden.

Bijbelse kenmerken van genade

Een gelovige is wedergeboren, gerechtvaardigd en geheiligd door Christus en Zijn Geest. Het is daarom onmogelijk dat het evangelie, waardoor een christen is vrijgemaakt van de vloek der zonde en de verdoemde kracht der wet, vrijheid geeft tot een ongebonden los leven. Onze catechismus zegt in Zondag 24 in vraag en antwoord 64: 'Maakt deze leer niet zorgeloze en goddeloze mensen? Neen zij; want het is onmogelijk dat, zo wie Christus door een waarachtig geloof ingeplant is, niet zal voortbrengen vruchten der dankbaarheid. Christus zelf zegt het: 'Alzo een ieder goede boom brengt voort goede vruchten. Een goede boom kan geen kwade vruchten voortbrengen.'¹⁷⁰

Een gelovige bevindt dat hij/zij tot een heilig leven geroepen is Want toen hij/zij geroepen werd vanuit de duisternis tot Gods wonderbaar licht kwam hij/zij in

¹⁷⁰ Matth. 7:17-18.

aanraking met Hem Die het licht der wereld is. Toen dat licht werd aangestoken, ging dat licht schijnen, al was het zwak en misschien niet meer dan een sprankje. Het ging en gaat zich dan uiten in nieuwe gevoelens, stemmingen, daden, woorden, nieuwe wandel en gesprekken. Dan ziet de wereld wat een tegengesteld leven wij mogen hebben ten opzichte van voorheen en de wereld moet bekennen dat de duisternis bij ons is voorbij gegaan. En hoe meer wij ten volle en eenvoudig overtuigd zijn van het Evangelie, des te meer zullen wij gedrongen worden tot een heilig leven in gelijkvormigheid aan Hem, Die ons geroepen heeft. Niet dat de kenmerken dan grond worden voor de vrede die dat een leven met mee draagt, maar zij geven op deze manier getuigenis dat wij geloofd en geloof hebben, door vruchten van gerechtigheid voort te brengen. Waarbij het een kenmerk van genade is te zeggen: 'Niet ons o Heere, niet ons maar uw Naam geef ere, om Uwer goedertierenheid, om Uwer waarheid wil' 171

Een kenmerk van genade is ook een biddend leven waarin de verborgen omgang met God ervaren wordt. Men verlangt dan naar de gemeenschap met God.¹⁷² In dat verlangen kennen de gelovigen iets van die vrede die alle verstand te boven gaat. Een gelovige is een biddend mens. Een gelovige is ook een ootmoedig mens. Hij/zij denkt gering over zichzelf en heeft een gedurige strijd met zijn/haar hoogmoedig bestaan. Daar zucht men onder en zegt met de apostel Paulus: 'Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?' En let op, Paulus zegt dit niet voor dat hij tot bekering was gekomen, maar erna! Wel dankt hij God door Jezus Christus zijn en onze Heere. En vervolgt: 'Zo dan, ik zelf dien wel met het gemoed de wet Gods, maar met het vlees de wet der zonde.'¹⁷³

Een ander belangrijk kenmerk van genade is volgens Thomas Boston: 'dat de wil van een zondaar genegen is Christus te ontvangen. Zijn ziel is gaarne bereid om zich aan Hem te onderwerpen. Genade verbreekt de ijzeren zenuw, die de zondaar verhinderde om voor Hem te bukken. Men wil niet langer hardnekkig zich tegen Hem verheffen. Hij neemt het juk van Christus geboden gewillig op zich. Is ook gewillig gemaakt om het kruis op zich te nemen en Hem te volgen. Hij is bereid Christus aan te nemen, op welke voorwaarden dan ook, want: 'Uw volk zal zeer gewillig zijn op de dag van Uw heirkraft'¹⁷⁴ Er is dan plaats gemaakt voor de Heere Jezus Christus in de binnenste delen van ons hart. Om zo te zeggen: 'Zowel de binnendeur van de wil is voor Hem geopend als de buitendeur van het verstand. Christus wordt dan lijdelijk in het hart ontvangen. Hij is door Zijn levendmakende Geest in de ziel gekomen, waardoor er geestelijk leven geschonken wordt aan de mens, die in zichzelf dood was in zonden. 'Daarna zegt Boston in dit opzicht iets heel belangrijks, namelijk: 'Wij kunnen ons voorstellen dat zijn eerste levendige daad een actief ontvangen is van Jezus Christus, Die waargenomen wordt in Zijn heerlijke voortreffelijkheden. Dat houdt in: een geloven in Hem, een aannemen van Hem, zoals Hij wordt waargenomen, wordt aangeboden en voorgesteld in het Woord van Zijn genade, het heerlijke Evangelie. En de onmiddellijke uitwerking daarvan is een vereniging met Hem: 'Maar zovelen Hem aangenomen hebben, dien heeft Hij macht

171 Ps. 155:1.

172 Ps. 42. 62. en vele andere psalmen meer.

173 Romeinen 7:13-26.

174 Ps. 110:3.

(Of recht, autoriteit) gegeven kinderen van God te worden, namelijk die in Zijn Naam geloven.' 175

Ook Dr. John Owen spreekt in een boek, dat kort voor zijn sterven uit kwam, getiteld 'De heerlijkheid van Christus' over kenmerken van genade. Sprekend over die heerlijkheid, merkt hij het volgende op: 'De apostelen waren ooggetuigen van Zijn heerlijkheid 'vol van genade en waarheid'. Zij zagen de heerlijkheid van Christus' persoon en werk in het verlenen van genade en waarheid. Hoe zagen zij die heerlijkheid? Het was door het geloof en op geen andere wijze, want dit voorrecht werd alleen aan hen gegeven die 'Hem aangenomen hadden' en in Zijn Naam geloofden. Het kenmerk der genade is dus: Hem aannemen! In Hem geloven! En daarna dit kenmerk onderstrepende zegt Owen: 'Niemand bedriege dus zichzelf. Wie hier (op aarde) geen gezicht van Christus heeft, zal dat nooit hebben'. Hij zegt verder: 'Het is door het aanschouwen van de heerlijkheid van Christus door het geloof dat we in deze wereld geestelijk opgebouwd worden, want wanneer we Zijn heerlijkheid zien, wordt het leven en de kracht van het geloof steeds sterker. Door het geloof groeien we in de liefde tot Christus. Wanneer we dus een sterk geloof en een sterke liefde willen hebben die ons rust, vrede en voldoening geven, moeten we die zoeken door naarstig de heerlijkheid van Christus door het geloof te aanschouwen. En wanneer we de heerlijkheid Gods in Christus aanschouwen, zien we ook Christus' heerlijkheid. Zo wordt het beeld Gods in ons vernieuwd en zo worden we aan Christus gelijk gemaakt. Iedereen, die denkt dat dit voor de christelijke praktijk en voor onze heiligmaking overbodig is, kent Christus niet! Hij/zij is niet een christen die niet gelooft dat het geloof in de Persoon van Christus de bron en beweegreden van alle evangelische gehoorzaamheid is.' 'Er zijn mensen' zo zegt hij verder: 'die zich voor nauwgezette, gedisciplineerde christenen uitgeven, maar die nooit tijd uittrekken om over de heerlijkheid van Christus na te denken. Toch vertellen ze ons dat zij niets meer begeren dan voor altijd Zijn heerlijkheid in de hemel te aanschouwen. Dat is volkomen in strijd met elkaar. Het is onmogelijk dat iemand die in deze wereld nooit met behagen over de heerlijkheid van Christus nadenkt, die niet zijn uiterste best doet om haar door het geloof zoals in de Schrift is geopenbaard te aanschouwen, ooit een oprecht en welwillend verlangen zou hebben haar in de hemel te aanschouwen. En wat is dat dan voor een geloof waarop zij aanspraak maken?' Daarna sprekend over de twee naturen van Christus zegt Owen: 'Hoe voortreffelijk moet deze heerlijkheid van Christus dan niet zijn? Al Gods heiligen begeren - in dit leven meer dan enig ding om Christus werkelijk te zien - ja, ontbonden te worden en met Christus te zijn (Filip.1:23); om uit het lichaam uit te wonen en bij de Heere in te wonen' (2 Kor, 5:8). Zij die niet naar dit zien van Christus' heerlijkheid als hun hoogste vreugde verlangen, zijn ongeestelijk en blind. Wanneer iemand Christus niet liefheeft, dan heeft die persoon Christus nooit gezien en kent Hem helemaal niet. Wanneer we op iemand verliefd worden, denken we vaak aan hem of haar. Wanneer we dus Christus lief krijgen, zullen we steeds aan Hem denken. En waar iemands gedachten niet vol van Christus zijn, die bedriegt zich alleen wanneer hij/zij zegt dat hij/zij Hem als Zaligmaker heeft aangenomen'.176

175 Joh. 1:12.

176 John Owen in 'De Heerlijk van Christus' De Banier Utrecht 2000.

Valse kenmerken van vermeende genade

Om evenwichtig te blijven noem ik ook het feit dat er valse of verkeerde kenmerken zijn, waar mensen soms hun betrouwen op stellen. Dat valse kenmerken geen 'kenmerken van genade' genoemd kunnen worden zal ons allen duidelijk zijn!

In het kort gezegd, mensen met valse kenmerken missen een uitgang van het hart, namelijk het ware geloof in Christus. Als William Guthrie spreekt over kenmerken van het rechtvaardigend geloof schrijft hij: 'En zo blijf ik zeggen dat het geloof, of het geloven, een uitgaande daad van het hart naar Christus is, zoals Hij in het Woord wordt verklaard'.

Kenmerken bij Bernardus Smijtegelt

Nu kan ik mij voorstellen dat u zegt: 'Maar er zijn toch andere, minder sterk lijkende kenmerken van genade? Kenmerken die meer aanwezig zijn bij zwakgelovigen? Kenmerken waarbij niet zo over het bewust geloof in Christus gesproken wordt of soms geheel ontbreken?'. Heel veel kenmerken worden genoemd bij Smijtegelt. Bijvoorbeeld in een preek over Psalm 143:2. Maar let op, ook hij vergeet het belangrijkste niet!

In die preek gaat het over het gericht van God. David bidt: 'En ga niet in het gericht met Uw knecht; want niemand die leeft zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn.' 177 In de toepassing van die preek vermaant Smijtegelt heel pastoraal en ernstig. Regenten, predikanten, vaders en moeders, of wie gij ook zijt: 'Gij zult zeggen, wat zal ik doen? Is er niet één teken van wie het in dat gericht wel zal hebben? 'Ja het', antwoordt Smijtegelt heel krachtig, te weten:

1. Zijt gij een bidder, een worstelaar? Een kermer? Is het bidden u gemakkelijk en uw dagelijks werk?
2. Zijt gij een knecht of dienstmaagd van de Heere? Ziet gij de Hoogheid van uwe Heere aan? Wanneer? En hoe zijt gij het geworden? Als een knecht verhuist hij weet het! Het is hem niet onbekend als hij bij een andere heer dienst neemt. Zijt gij in een verbond met de Heere gekomen? Jes. 44:5.
3. Kent ge de strijd met de vijanden? Deze knecht kende de strijd en de vurige pijlen.
4. Kent gij verbaasdheid en overstelping? Ik geloof dat er geen een naar de hemel gaat of hij kent dat. Daar kan dikwijls niets uit of in. Hij vindt dikwijls geen traan noch zucht. Hij is opgekropt en zo staat hij voor God als een verwezene.
5. Kent ge ook zoete dagen? Gelijk deze knecht volgens het 5^e vers. God handelt niet altijd even streng. Kunt ge ook met dankbaarheid aan Gods weldaden gedenken en God verheerlijken over de werken Zijner handen?
6. Kunt ge weggaan (de kerk uitgaan J.J.R) zonder een zegen?
7. Zijt gij een dorstige. Is uw ziel voor God als een dorstig land? Ik moet de regen van Uw genade hebben! Ik zal voor Uw voeten blijven liggen en kome ik om zo kome ik om.
8. Zijt ge gezet op de leidingen des Geestes? Zegt ge liefste Jezus! Ik hebbe tegen U niets?
9. Is het u een last als gij zo dodig zijt? Kunt ge dat laag, dat indrukloos leven niet uitstaan? Zucht ge: 'Heere maak mij levend naar Uw woord?'

10. Wat zegt nu uw hart? Hebt u die blijkjes? Dan zal het wel zijn! De Heere zal dan vriendelijk met u handelen'.

Tot zover enkele enigszins bekorte citaten van Bernardus Smijtegelt. Het valt op dat Smijtegelt heel teer verschillende zaken noemt. Hij schenkt aan de praktijk van het geestelijke leven veel aandacht. Toch denk ik dat als hij over al die dingen spreekt, deze niet los gemaakt worden van het (zij het een zwak en aanvankelijk geloof) in Christus.

Oude schrijvers

Oude schrijvers hadden een open oog voor vragen die in de gemeente leefden. Opmerkelijk is dat zij in de beantwoording van die vragen tegelijk kenmerken van genade of soms kenmerken van ongeloof aan de orde stelden.

Zo behandelt Owen de tegenwerping: 'Maar ik weet niet hoe ik Christus door het geloof moet aannemen. Ik heb geprobeerd te geloven, maar ik kan het niet. Daarom heb ik besloten om mijn best te doen zonder dat ik Christus ontvang. Eerlijk gezegd heb ik de hoop opgegeven dat ik ooit in staat zal zijn om door het geloof tot Christus te komen. Het is niet mijn ongeloof, maar deze wanhoop die mij van Christus afhoudt.' Het antwoord van Owen luidt dan als volgt: 'De discipelen hadden de hele nacht gevist en niets gevangen.¹⁷⁸ Maar Christus vertelde hun het nog eens te gaan proberen. Doe nogmaals al het mogelijke om Hem aan te nemen. U weet niet hoe Hij u ervoor zal belonen. Eerlijk gezegd zal niet uw onvermogen om te proberen tot Christus te komen uw ondergang zijn, maar uw onwilligheid om het te blijven proberen'. Let ook eens op de woordspeling die Owen hier maakt. 'Wanneer u niet opgeeft, zult u uiteindelijk uw doel bereiken. U weet niet wanneer Christus Zijn genade aan u zal openbaren. Houd vol! Dat is uw plicht. Geef niet in wanhoop op. Houd aan deze belofte vast: 'welgelukzalig is de mens, die naar Mij hoort, dagelijks wakende aan de poorten, waarnemende de posten Mijner deuren.'¹⁷⁹

Een ander tegenwerping die Owen behandelt is deze: 'Ik geef toe dat ik door het geloof tot Christus moet komen, anders ben ik verloren. Maar ik kan u niet komen. Er zijn veel dingen die ik eerst moet doen. Ik heb geen tijd om te proberen tot Christus te komen.' Owen antwoordt daarop: 'Dit is een onbetwistbaar bewijs van de dwaasheid en arglistigheid van het ongeloof.¹⁸⁰ Kan er iets dwazer zijn dan uit te stellen om over de eeuwige bestemming van uw ziel na te denken? Onbelangrijke dingen boven de eeuwige zaligheid verkiezen (wat alleen tot eeuwige ellende leidt), is de grootste dwaasheid. U komt om het woord te horen en wanneer u weggaat, is de taal van uw hart: 'Een weinig slapens een weinig sluimerens, een weinig handvouwens, al nederliggende.'¹⁸¹ Onder dit mom gaan er elke dag velen verloren. Bedenk dat de bijbelse belofte van genade om u in staat te stellen Christus aan te nemen alleen betrekking heeft op 'nu' op deze dag. 'Ziet nu is het de aangename tijd; nu is het de dag der zaligheid.'¹⁸²

¹⁷⁸ Lukas 5:3-4.

¹⁷⁹ Spreuken 8:34 Citaat door mij (JJR) enigszins bekort..

¹⁸⁰ Titus 3:3.

¹⁸¹ Spreuken 6:10.

¹⁸² 2 Kor. 6:3.

Hoe te gebruiken

Tenslotte wil ik met u nagaan hoe men kenmerken van genade mag en moet gebruiken. Dat er echt bijbelse kenmerken van genade zijn hebben uitspraken van bovengenoemde oudvaders ons wel geleerd. Daarom nog iets over het goede gebruik en het misbruik van kenmerken. De nutteloosheid van het verkeerde gebruik van kenmerken is, dat deze een valse vrede verwekken. Dit blijkt, wanneer wij zien dat zij geen vrede aanbrengen vanuit de ware grondslag, namelijk de gerechtigheid van Christus en de vrije gave van God. Valse vrede bouwt op de onbestendige grondslag van onze eigen gerechtigheid en daarom is deze vrede op zichzelf beschouwd, verkeerd, onbestendig en onzeker, zoals het water en de golven van de zee zijn. Wanneer bepaalde kenmerken ons in het onzekere houden zijn zij niet goed en moeten wij ze afwijzen. Dan moeten zij noodzakelijk vals zijn. Omdat ware kenmerken der genade vruchten zijn van de Heilige Geest, die door het geloof verkregen worden. Die vruchten van geloof, of van de Geest zijn, in tegenstelling tot de vruchten van het vlees; 'Blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid, matigheid.'¹⁸³ Het ware geloof als het enig echte betrouwbare kenmerk van genade doet ons standvastig zien op Christus als onze Zaligmaker. Dat geloof neemt Hem aan en eigent zich Hem toe. Dit is de eerste vrucht van de Heilige Geest en het middel waardoor alle andere vruchten, of zo u wilt, kenmerken van genade, naar voren komen. Alle genade bewijzen buiten of voorafgaande aan de kennis van Christus door het geloof alleen, zijn valse kenmerken en spreken van een valse vrede. Zeker het kan zijn dat de Geest des Heeren jarenlang werkzaam kan zijn met zielen, die toch niet kunnen zeggen zich het eigendom van Christus te weten. Toch het moet gezegd worden. Dan handelen wij niet door die Geest, totdat wij Christus aannemen. Want voor dat wij ons aan Hem onderwerpen en Zijn gerechtigheid door het geloof aannemen, zijn wij er nog steeds op uit om onze eigen gerechtigheid op te richten. Luther zegt in dit verband: 'dat de vrees waardoor zondaren aangedaan, hetzij inwendig door God of uitwendig door de predikers, zonden zijn totdat zij door het geloof worden overwonnen.'¹⁸⁴

Samenvatting

In dit hoofdstuk hebben wij ons bezig gehouden met genadekenmerken. Vanuit de Bijbel, de belijdenisgeschriften en oudvaders hebben wij enkele van deze kenmerken besproken. Natuurlijk zou er veel meer over te zeggen zijn. Bijvoorbeeld: kenmerken die spreken over verachtering in de genade, over de inwoning van de Heilige Geest etc. Ik neem nu de vrijheid tot een enkele opmerking. Het slechts kleine onderzoek naar kenmerken van genade bij oudvaders leert ons dat al de genoemde kenmerken iets van het geloof in Christus bevatten. Kernachtig vond ik de benaming die Smijtegelt ze geeft. Hij noemt ze 'een tekentje' of 'blijkjes'. Daarmee zet hij de kenmerken op de juiste plaats. Ook het belangrijkste vergat hij niet, namelijk; 'Liefste Jezus, ik en hebbe tegen u niets!' Het komt mij voor dat sommigen graag en met nadruk andere kenmerken van genade stellen. Bijvoorbeeld: Christus is zo'n verborgen Persoon! Nu dat zal in een bepaald opzicht waar zijn, maar is daar alles

¹⁸³ Gal. 6:22.

¹⁸⁴ Geciteerd in Cudworth 'Opzien naar het Kruis'.

mee gezegd? Trouwens zal een dergelijk kenmerk onbekeerden tot jaloersheid verwekken? Zeker, meestal begint de Heere Zijn werk met de 'droefheid naar God' , 'overtuiging van zonden' en het erkennen van Zijn soevereiniteit. Ik geloof niet dat er één kind van God is die daar iets op tegen heeft en dat daaraan in de prediking aandacht besteed wordt. Wel als dat de enige weg tot God en Christus zou zijn. Dat leren ons de Schrift de belijdenis en onze oudvaders niet!

Zou het beste kenmerk dan niet zijn, dat wij het met de kenmerken als zodanig niet meer kunnen doen? Het betrouwbaarste is wat Christus zelf ons leert. Verlaten wij ons dan op wat Hij belooft: 'Die in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven; maar die de Zoon ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem.'¹⁸⁵ Met deze belofte kunnen wij leven en sterven! Door het geloof in deze beloften, dat is door de beloften te geloven in Christus, zullen wij komen tot dat heerlijke, wonderlijke aanbidden van de Drie-enige God en ervaren wij een vrede die alle verstand te boven gaat. Dan roepen wij het vol blijdschap uit: 'Maar gij hebt niet ontvangen de Geest der dienstbaarheid wederom tot vreze; maar gij hebt ontvangen de Geest der aanneming tot kinderen, door Welke wij roepen; Abba, Vader. Dezelve Geest getuigt met onze geest dat wij kinderen Gods zijn. En indien wij kinderen zijn, zo zijn wij ook erfgenamen, erfgenamen Gods en mede-erfgenamen van Christus.'¹⁸⁶ Wat een heerlijk kenmerk van genade!

¹⁸⁵ Joh. 3:36.

¹⁸⁶ Rom. 8:15, 16, 17a.

Hoofdstuk 8.

"Opdat Hij haar heiligen zou" (Efeze 5:26)

Gemeenschap en volharding der heiligen

Inleiding

Wat zegt de Bijbel, onze belijdenis en anderen hierover.

Misschien zegt u, dat zijn toch in het leven van de gelovigen, twee aparte zaken. Op zich is dat waar, maar er is ook een onderling verband. Daarom zal ik deze twee zaken wel afzonderlijk behandelen en hoop tegelijk dat daardoor het onderlinge verband wordt gezien.

Gemeenschap der heiligen

Gemeenschap der heiligen is vrucht van Christus Borgwerk. In Efeze 1:3 lezen wij: 'Gezegend zij de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, Die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegeningen in den hemel in Christus.'

Onze Catechismus zegt, in zondag 21, 'dat de gelovigen, allen en een iegelijk, als lidmaten aan den Heere Christus en al Zijn en gaven gemeenschap hebben.' Deze gemeenschap heeft als het ware twee zijden. In het leven van iemand die wederom geboren wordt, werkt de Heere Christus in de eerste plaats de gemeenschap met Hem en de tweede plaats de gemeenschap aan elkaar. Over dat laatste lezen wij 187 'Wij weten dat wij overgegaan zijn uit de dood in het leven, dewijl wij de broeders liefhebben. Al de brieven van de Apostel Johannes spreken van die heerlijke gemeenschap met God in Christus, en door Hem met de gelovigen onderling. De Apostel Paulus spreekt uitgebreid over deze gemeenschap der heiligen.

Paulus bidt als een gevangene in de Heere, 'dat wij zouden wandelen waardig der roeping met welke wij geroepen zijn. Met ootmoedigheid, zachtmoedigheid en lankmoedigheid elkaar te verdragen in liefde, en ons te benaastigen te behouden de eenheid des Geestes door de band des vredes.'¹⁸⁸ In 1 Thessalonicenzen 3:12 lezen wij: 'De Heere vermeerde u en make u overvloedig in de liefde jegens elkander.' In 1 Thessalonicenzen 4:9: 'Van de broederlijke liefde nu hebt gij niet van node dat ik u schrijf; want gijzelfen zijt van God geleerd om elkander lief te hebben.'

Die gemeenschap der heiligen was er al in de tijd van het Oude-Testament. In Psalm 95 zingen de gelovigen van toen: 'Komt laat ons den Heere vrolijk zingen, laat ons juichen den Rotssteen van ons heil. Laat ons Zijn aangezicht tegemoet gaan met lof, laat ons Hem juichen met psalmen.'¹⁸⁹ Het bezittelijke voornaamwoord ons geeft hier duidelijk aan dat het roemen in de Heere niet alleen in het verborgen plaatsvond, maar ook gemeenschappelijk door de kinderen van God werd gedaan. Van die gemeenschap wordt ook gesproken in ons prachtige avondmaalsformulier. Daarin komt als eerste naar voren de gemeenschap die de gelovigen met God in Christus hebben. We lezen: 'Opdat wij door dien Geest - die in Christus als in het hoofd, en in ons als Zijn lidmaten woont - met Hem waarachtige gemeenschap

¹⁸⁷ 1 Johannes 3:14

¹⁸⁸ In Efeze 4

¹⁸⁹ Ps. 95:1-2.

zouden hebben. Daarna, als tweede; 'Daarbenevens, dat wij ook door denzelfden Geest onder elkander als lidmaten van één lichaam in waarachtige broederlijke liefde verbonden worden.'

Stem uit het verleden

Er bestaat een 'gemeenschap der heiligen'. Daaraan mogen wij niet twijfelen. Dat heeft Gods onfeilbaar Woord en de belijdenis ons aangetoond. Maar de vraag kan zijn; 'hoe beleeft men dat, wat moeten wij er onder verstaan?' Om daarop een antwoord te geven gebruik ik als leidraad wat Wilhelmus à Brakel over de gemeenschap der heiligen heeft geschreven. Dat is bijzonder leerzaam en de neiging om hem veel te citeren is daarom groot.

Brakel spreekt over de gemeenschap die de gelovigen met Christus en met elkaar hebben, heel Bijbels. Hij schrijft onder meer: 'dat die gemeenschap onuitsprekelijk is. Dat ze beter gevoeld kan worden, dan dat ze in woorden is uit te drukken. Dat deze gemeenschap zich uit in vele en verscheidene daden, zoals het zich naarstig begeven tot de vergadering van Gods volk. Het Woord te horen, de sacramenten te gebruiken en zich met David te verblijden. (Ps 122). Die gemeenschap bestaat in, het door één geest Psalmen zingen. Verder de vrede te bewaren. Hoewel niet zo dat dwalingen getolereerd mogen worden'. In Zacharia staat: Hebt de waarheid en de vrede lief. 'Men moet liefde tonen' zegt Brakel en geeft het volgende voorbeeld. 'Wanneer een gelovig iemand ziet, die hij aanmerkt als van God bemint, dan gaat zijn liefde tot zo iemand uit, en is die liefde sterk genoeg om zwakheden in die ander te verdragen. 'Deze gezindheid van het hart moest ook onder ons veel gevonden worden. In de Korinthebrief 190 lezen wij: 'De liefde is lankmoedig, zij is goedertieren, de liefde is niet afgunstig; de liefde handelt niet lichtvaardiglijk, zij is niet opgeblazen; Zij handelt niet ongeschiktelijk, zij zoekt zichzelf niet, zij wordt niet verbitterd, zij denkt geen kwaad.' De gemeenschap der heiligen wordt ook gevonden, daar waar Gods wedergeboren kinderen met elkaar spreken over het werk van God in hun hart en leven. De Heere wil dan in het midden van hen zijn. In Psalm 66 (berijmd) roepen Gods kinderen het elkaar toe: 'Komt luistert toe, gij godsgezinden, gij den Heere van harte vreest. Hoort wat mij God deed ondervinden, wat Hij gedaan heeft aan mijn geest.' De Heere wil dat roemen in Hem menigmaal zegenen, zodat anderen jaloers worden gemaakt en tot bekering komen.'(Brakel vrij vertaald)

Gemeenschap strijdende en triomferende kerk

In de openbaring aan Johannes hoofdstuk 6 lezen wij van de bijzondere gemeenschap tussen de strijdende en triomferende kerk. Het gaat daar over de gemeenschap tussen de verlostte zielen in de hemel en de strijdende kerk hier op aarde. Tot die verlostte zielen wordt gezegd dat er op aarde zijn, die genoemd worden hun 'mede-dienstknachten en broeders'. Wat een bijzondere gemeenschap wordt ons hier getoond. Samen hebben zij één kenmerk en wel: de triomferende kerk in de hemel was gedood om het Woord van God en het getuigenis dat zij hadden (verleden tijd).

De strijdende kerk op aarde zou gedood worden om het Woord en het getuigenis dat zij gaven (toekomstige tijd). Dit martelaarschap was in het verleden en ook nu hét kenmerk van iedere ware christen. Natuurlijk, niet ieder christen is een martelaar zoals in de tijd van de Romeinse keizers of zoals de zogenoemde ketters in de tijd van de reformatie. Toch worden vandaag de dag christenen gemarteld terwille van hun geloof. Wij kunnen dan denken aan vervolgingen in China, of aan kleine groepjes christenen in Islamitische Republieken. En hoewel dit soort vervolgingen in ons land gelukkig niet voorkomen, toch zullen al Gods kinderen vanwege het getuigenis dat zij hebben, lijden om Christus wil. Immers, ieder kind van God heeft een kruis, en dat doet hem of haar lijden. Lijden om Christus wil!

Functioneren van de gemeenschap der heiligen

Reeds deze enkele gegevens ons aangereikt vanuit de Bijbel, belijdenis en het luisteren naar Vader Brakel, maken duidelijk, dat de gemeenschap der heiligen voor het functioneren van de christelijke gemeente tot eer van God en het welzijn de naaste van levensbelang zijn. U zegt misschien; 'dat kom je toch tegenwoordig niet meer tegen?' In zie zoveel haat en nijd. En hoe zit het dan met de verdeeldheid van de kerk? Dat is toch niet van de Heere! Ja, dat is helaas maar al te waar. Toch hoop ik dat deze opmerkingen door u worden gemaakt met verdriet in uw hart. Zoals Jeremia in zijn Klaagliederen 2:16: 'Om der wille van deze dingen ween ik, mijn oog vliet van water.' Want al is het dat wij van hen, die gemeenschap met de Heere Christus en door Hem met elkaar moesten oefenen vele beschamende voorbeelden zien, te meer moeten wij verwonderd zijn, dat de Heere gemeenschap wil hebben met van Hem afwijkende en afkerige zondaren. Waar nu de Heere zelf die gemeenschap begeert, daar zal Hij door de kracht van Zijn Geest het zo maken, dat Zijn kinderen begeerte krijgen om met elkaar te zingen en te volharden tot het einde.

Wat is nodig?

U vraagt wat is er dan nodig, er is zoveel verbrokkeling en subjectivisme in de kerk van de Reformatie? Van dr. H. F. Kohlbrugge las ik in een dissertatie het volgende: "Laat het Gereformeerde volksdeel van Nederland ophouden met elkander te verteren. Maar laat het schouder aan schouder onder de Gereformeerde belijdenis zich verenigen". Waarom moet zo iets? Nu, dat moet, om de roeping die er vanwege Christus, op de christen rust, zowel voor ons eigen land als wel voor de wereld te verstaan. Daarvoor heeft Christus gebeden: 'Opdat zij allen één zijn, gelijkwijs Gij, Vader, in Mij, en Ik in U, dat ook zij in Ons één zijn, opdat de wereld geloven, dat Gij Mij gezonden hebt.' ¹⁹¹ Dat betekent niet minder dan bekering. Het houdt in, kerkelijke verdeeldheid is zonde voor God en Christus! Daarom de vraag aan ons, 'kennen wij de gemeenschap der heiligen?' Want die is er wel! Zo ja! Dankt God er voor. Zo niet, dan vraag ik u: 'Tot wie van ons heeft de Heere ooit gezegd, zoek Mij te vergeefs?'

Volharding der heiligen

Ging het in het eerste gedeelte om de 'gemeenschap der heiligen', nu iets over de 'volharding der heiligen'. Deze volharding heeft ook alles te maken met het werk van

¹⁹¹ Joh 17:21.

de drie-enige God. Daarvan lezen wij in het Evangelie naar Johannes: 'En Ik geef hun het eeuwige leven; en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, en niemand zal dezelve uit Mijn hand rukken. Mijn Vader die ze Mij gegeven heeft, is meerder dan allen, en niemand kan ze rukken uit de hand Mijns Vaders.'¹⁹² Het leerstuk (doctrine) van de 'volharding der heiligen' is van groot belang voor het leven van de christen. Zij heeft te maken met de verkiezing tot zaligheid, de heiligmaking, de voorbede van Christus, en de leer van de vrije wil van de mens. Wanneer wij daarover nadenken, merken wij al snel, het gaat niet over een dor leerstuk uit stoffige dogmatiekboeken, maar het gaat over het leven van het geloof. Als het goed is, ons geloof! Dat is het geloof dat God Zijn kinderen schenkt in de wedergeboorte. Wanneer Hij hen in Christus inlijft en in Hem doet geloven tot zaligheid. Door Christus is de volharding en de zekerheid van zalig worden.

Vastheid en zekerheid van de zaligheid

Op de synode van Dordrecht 1618/1619 werd in het vijfde artikel tegen de Remonstranten gehandeld over de vastheid en zekerheid van de zaligheid in Christus, en dat er daarom een 'volharding der heiligen' is. De groten vraag was toen, en is het ook nu, althans het zou een zegen zijn wanneer velen deze vraag zich zouden stellen: 'Kan een mens zeker zijn van zijn behoud?' De Roomse kerk leert de zaligheid door goede werken. Je moet jezelf aangenaam maken voor God. Dus een eigenwillige godsdienst. De Remonstranten van toen en nu leren onder andere: genade is verliesbaar. De gereformeerde leer, gegrond op Gods Woord stelt: 'De genade die God schenkt in de wedergeboorte is er door het onvergankelijke zaad van het Woord van God en is daarom niet verliesbaar.' Verder is de overeenkomst tussen de Roomse en Remonstrantse leer, dat men beide 'de geestelijke doodstaat van de mens' loochent.

Nadere omschrijving

Onder het begrip 'volharding der heiligen' moet niet worden verstaan, heiligen zijn zondeloos. Dat betekent het niet! Het woord 'heilig' heeft hier de betekenis van 'afgezonderd zijn tot een bepaald doel.' De heiligen hier bedoeld zijn de kinderen van God; wedergeborenen door de Heilige Geest, mensen in Christus en daarom ook levend door de Heilige Geest. Bij het woord 'volharding' moeten wij niet in de eerste plaats denken, aan menselijke werkzaamheid, alsof het aan ons zou liggen in de genade standvastig te blijven tot het einde. Alleen het woord 'genade' maakt dat al duidelijk. Als het de geestelijke dingen betreft is God altijd de eerste. Dit leert ons de Bijbel en de ervaring van het geloof overduidelijk. De vraag of de heiligen volharden is eigenlijk dezelfde vraag als; is genade verliesbaar, ja of nee? Voor alle duidelijkheid er wordt dan niet bedoeld hoe het staat met het gevoel en de troost van de genade in harten van Gods kinderen. Het gaat om de vraag; Neemt de Heere de genade zelf weg of zet Hij Zijn werk, ondanks zelf zware zonden en gebreken, in het mensenhart voort. Nu deze vraag mogen wij met grote verwondering met een positief 'ja' beantwoorden. Waarom? Het feit dat God een zaligmakend werk in het mensenhart begint, verdraagt zich niet met de mogelijkheid dat Hij dat op een bepaald moment afbreekt. God Woord en Zijn beloften daar borg voor. In Numeri: 'Zou Ik het zeggen

¹⁹² Joh. 10:28-29.

en niet doen, spreken en niet bestendig maken?¹⁹³ Maleachi 3:6: 'Want Ik de Heere word niet veranderd; daarom zijt gij o kinderen Jakobs niet verteerd.'

Het is alsof de Heere door Mozes en de Profeet wil zeggen: Mijn plannen falen niet. Ik houd Mij aan Mijn eens gegeven Woord. Niemand in deze wereld is in staat daarin verandering te brengen. De Heere Christus als de getrouwe Getuige zegt: 'Toen Ik in de wereld was, bewaarde Ik ze in Uw Naam. Die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik bewaard, en niemand uit hen is verloren gegaan, dan de zoon der verderfenis, opdat de Schrift vervuld zou worde. ¹⁹⁴ 'Opdat het woord vervuld zou worden, dat Hij gezegd had; Uit degene, die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik niemand verloren.' ¹⁹⁵ Het zijn onder meer deze beloften van bewaring tot het einde, ja tot in het eeuwige leven, die ten grondslag liggen aan de belijdenis van de 'volharding der heiligen.' Daarom mogen en zullen Gods kinderen door het geloof de overwinning behalen over zonde, duivel, en graf.

Niet ineens van zondaar een heilige

Het is vanuit Gods Woord wel duidelijk dat het de wil van God niet is Zijn kinderen ineens van zondaren tot heiligen te maken. Althans, heiligen in de zin van zondeloos. De weg van volharding laat zien dat het geloofsleven strijd kent. Op die weg zijn er de struikelingen, worstelingen, soms een vallen in de zonde. De Bijbel laat ons zien dat de kinderen van God te strijden hebben tegen een driehoofdige vijand. Zo lezen wij in de Dordtse leerregels hoofdstuk 5 art 1.: 'Dat de Heere Jezus roept, door de Heilige Geest wederbaart en verlost van de heerschappij en slavernij der zonde. Maar dat Hij hen in dit leven niet ganselijk van het vlees en het lichaam der zonde verlost' Wie van de al genoemde vijanden nu de grootste vijand is laat ik maar in het midden. In ieder geval zijn het doodsvijanden! Gods kinderen worden soms gemakkelijk opgenomen in een werelds levenspatroon. Wat kan dat in hun leven een strijd geven. Wie van ons valt niet voor de verleiding van de wereld? Alleen de Heere Christus leert ons te leven door Zijn Geest. Hij gaf niet toe aan de verleiding van de satan om voor één knieval alle koninkrijken met hun glorie en roem te hebben. Niet voor niets waarschuwt de Apostel Johannes: 'Heb de wereld niet lief.'

196

Verleiding van de satan

Satan is de grote tegenstander van God en daarom ook van al Gods kinderen. De Apostel Paulus schrijft: 'Wij hebben de strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de machten, tegen de geweldhebbers der wereld en de duisternis dezer eeuw, tegen de geestelijke boosheden in de lucht.' ¹⁹⁷ Zij worden wel genoemd de plaaggeesten van de gelovigen. Zij porren aan tot zonde, Zij spelen ook meesterlijk in op de verdorvenheden van ons hart en vooral onze boezemzonden. Hoe en op welke manier? Influisteringen zoals, er is geen eeuwigheid, er is geen God, er is geen

¹⁹³ Numeri 23:19b.

¹⁹⁴ Joh 17:12.

¹⁹⁵ Joh. 18:9.

¹⁹⁶ 1 Joh 2:15.

¹⁹⁷ . Éfeze 6:2.

hemel en hel, geven voeding aan ongeloof en maken het Gods kinderen benauwd, omdat zij denken, het alles maar bedrog en zelfmisleiding in hun leven is. Laten wij de macht van de duivel maar niet onderschatten.

Ons eigen vlees

Gods kinderen kennen een strijd op vele fronten. Dat geldt niet in het minst voor ons eigen vlees. Wat wordt er bedoeld met vlees in Bijbelse zin? Ergens las ik heel kernachtig: 'vlees is datgene wat aan het kruis wil ontkomen.' Dat kruis willen wij niet. De oude mens der zonde kan daar nu eenmaal niet onder buigen. Wij verzetten ons daartegen met alle macht. Toch, hoe nodig is het om ontdekt te worden aan onze onbuigzame vleselijke wil, vleselijke overleggingen en zelfs aan onze vleselijke wijsheid. Een vleselijke wijsheid die wij soms zo vroom kunnen camoufleren. Paulus werd er aan ontdekt. In Romeinen 7:14 zegt hij het: 'Ik ben vleselijk, verkocht onder de zonde.' Deze uitspraak deed hij niet voor maar nadat van de Heere zoveel geestelijke weldaden had ontvangen. Het vleselijke bestaan is een diepe smart en geeft een bange strijd in het geloofsleven van een kind van God. *Toch zekerheid* Door de ziel van de christen loopt een breuk. De christen is een mens met *een* scheur in zijn binnenste. Oud is hij, en toch nieuw. Gestorven en toch opgestaan. Zijn vlees wordt gekruisigd, gedood en toch leeft hij. Dan kermt en kreunt het in ons hart, (soms op een bijzonder manier) wanneer wij niet doen wat wij in het diepst van hart in Christus willen en soms juist doen wat wij in het diepst van onze ziel haten. Hoe wonderlijk, een ouden mens die het goede haat en een nieuwe mens die, hoewel door begeerlijkheid, wereldzin en zwakheid overvallen, het kwade haat. Hieruit blijkt dat wij ondanks worstelingen en het kennen van eigen zwakheid, hulpeloosheid zonder God niet één ogenblik staande kunnen blijven. Toch betekent dit alles niet, dat er geen verzekerdheid van het kindschap van God in ons hart aanwezig kan zijn. Integendeel! De Apostel Paulus en vele anderen van Gods kinderen zijn daarvan een bewijs. Wanneer Hij belijdt, ik ben een ellendig mens en klaagt over zijn lichaam van zonde en dood, dankt hij God door Jezus Christus zijn Heere. Het leven van een kind van God kan vergeleken worden met de gang van een schip, genaamd 'De Goede Hoop' in volle zee. De golven gaan soms zeer hoog. Diepten kunnen benauwen. Struikelingen en vallen in de zonden kunnen ons hart ter neer drukken. Dan klinkt het geestelijke SOS, Save Our Souls, redt onze zielen. En om in termen te blijven zo klampt de geestelijke varensgezel zich door het geloof vast aan 's Vaders Zoon en zo aan God zelf. Abraham en Job zijn er beide voorbeelden van, dat beproevingen het geloof niet wegnemen. In de grootste ellende kermt Job: 'Want de hand Gods heeft mij aangeraakt.' zien wij ook de zegepraal van het geloof: 'Want ik weet dat mijn Verlosser leeft.' Van William Guthrie is bekend dat na zijn bekering tot God, vrede, vreugde en de zekerheid van het geloof hem heel zijn leven vergezelde. 'Duidelijk is dat aanvechtingen het deel is van de gelovigen.'¹⁹⁸ Niet allen de dezelfde zekerheid

¹⁹⁸ Prof Dr. A. de Reuver Lezing Mannenbond Chr. Ger. Kerken 2003.

Toch, niet elk kind van God kent dezelfde kracht van een verzekerd vertrouwen in het geloof. Een dikwijls gemaakt onderscheid is wel; er is een toevlucht nemend geloof en een verzekerd vertrouwen. Leerzaam is wat Guthrie zegt: 'dat het geloof en het geloven, een uitgaande daad van het hart naar Christus is, zoals Hij in het Woord wordt verklaard.' Dus eigenlijk is alle geloof als een genade van God, een uitgaan met hart tot Christus en vindt zo de vrede en de verzoening met God. Wanneer dit nu meer zou gezien worden, namelijk; dat alle geloof, ook het zwakke, in de vergeving van zonde deelt, en daardoor het weten door God te zijn aangenomen als Zijn kind, kan dat het zwakke geloof versterken. Een bepaalde misvatting kan zijn, dat de zekerheid die de Heere schenken wil zou inhouden, dat de strijd tegen de zonde niet nodig zou zijn. Integendeel! In art 5 van de Dordtse leerregels kunnen wij lezen dat 'Gods kinderen in grove zonden kunnen vallen en daardoor God zeer vertoornen, vervallen zelfs in een schuld des doods, bedroeven ook de Heilige Geest, verbreken zo voor een tijd de oefening van het geloof, verwonden zwaarlijk hun consciëntie en verliezen soms voor een tijd het gevoel van de genade. Totdat zij, wanneer ze door ernstige boetvaardigheid op de weg wederkeren, het vaderlijk aanschijn van God weer mogen zien.' Wanneer het gaat om de zekerheid van het geloof blijft dus volharden het parool, maar alleen door kracht die God verleent. In dit opzicht is er mijns inziens geen verschil tussen het zwakke en het meer verzekerde geloof.

Nooit geen twijfel

Volharding der heiligen in Bijbels gereformeerde zin kan nooit betekenen dat bekering een rustbank is. Zo van eens bekeerd, altijd bekeerd. Ik geloof en daarom kom ik in de hemel. Of zoals sommige mensen 'geloven in hun geloof'. Integendeel! Want, wanneer een kind van God in zonde valt, en wat mens is er die niet of nooit zondigt? Dan komt er de bestrijding en is er de bange vraag: ben ik wel een kind van God? Ben ik niet een Demas, Judas, of Achitofel? Is mijn geloof soms voor een tijd of was het slechts een wondergeloof? Of nog diepergaand: ben ik niet die afvallige waarover Hebr.: 6 spreekt. Eens verlicht geweest, hemelse gaven gesmaakt, en zelfs de Heilige Geest deelachtig geworden. Het goede Woord van God gesmaakt en de krachten van de toekomstige eeuw. Dat is écht een zware beproeving. Een strijd waarin wij gaan erkennen en belijden genade niet verdiend te hebben, maar de toorn van God en Zijn eeuwige gramschap. God is dan rechtvaardig in Zijn richten, Psalm 89:31 t/m 35 spreekt daarover. Zo zijn er aanvallen van de vorst der duisternis, die het zaad van het ongeloof zaaien in het hart en zeggen: De voorbede van Christus is niet voor jou, je komt eeuwig om. Wat ligt er dan een enge band om onze ziel. Het is dan zoals Calvijn eens heeft gezegd: 'God doet ons altijd een proces van misdaad aan, opdat wij niets en Hij alles wordt.' En toch dan is er iets wonderlijks, wanneer in ons hart het besef leeft een veroordeelde misdadiger te zijn, want verder komen wij niet, is er toch een volhardend roepen, een biddend smeken, ja een gekerm vergeef mij al mijn zonden die Uwe Hoogheid schonden. Denk aan het Vaderlijk meêdogen Heere waarop ik biddend pleit. Nu dat is geloven, dat houdt in, een zich geheel overgeven aan de Heere. Een aanbidden van Zijn

soevereiniteit. Naar Zijn getrouwe beloften schenkt de Heere dan opnieuw Zijn genade, Zijn vrede, en Vaderlijke gunst.

Samenvatting

Misschien zegt u, wat ik gelezen heb was niet zo opwekkend. Dat lijkt mogelijk ook wel zo. Maar het is wel de realiteit van het geloofsleven. Op aarde leven Gods kinderen op vijandelijk grondgebied. Zijn wij ieder ogenblik in gevaar Zijn er niet drie doodsvijanden die samenspannen om onze zielen te verderven? Maar gelukkig, God heeft het beloofd: 'die volharden, zal tot het einde, die zal zalig worden.'¹⁹⁹ Hoe groot is Gods genade. Genade van het begin tot het einde. God volvoert Zijn Raad en zal al Zijn welbehagen doen. Dat is de troost voor Gods kinderen. De Heere ontvangt van Zijn kinderen al de eer. Daar spreken de Dordtse leerregels van in hoofdstuk 5 art: 'Uit oorzaak van deze overblijfselen der inwonende zonde en ook de aanvechtingen der wereld en des satans, zouden de bekeerden in de genade niet kunnen volstandig blijven, zo zij aan hun krachten overgelaten werden. Maar God is getrouw, die hen in de genade eenmaal gegeven, barmhartig en ten einde toe krachtig bewaart.' Daarom volharden wij en steken het hoofd omhoog, door U door U om het eeuwig welbehagen. Want onze Koning is van Israëls God gegeven. Deze Zaligmaker zegt het nu nog in Zijn Evangelie: 'Komt herwaarts tot Mij.'²⁰⁰

Verband tussen de gemeenschap en de volharding der heiligen

Tenslotte, enkele gedachten om aan te geven waarin het verband tussen de 'gemeenschap' en de 'volharding der heiligen' bestaat. Slechts een enkel argument: De gelovigen zijn in Christus tot één lichaam samengevoegd. En in strijd en overwinning, zijn zij meer dan overwinnaar, door Hem die hen (meervoud) heeft liefgehad²⁰¹

Gelovigen mogen elkaar zijn tot en hand en voet. In het strijdperk van dit leven moeten zij elkaar opscherpen in de liefde. Elkaar opwekken tot de goede strijd van het geloof. En zo te grijpen naar het eeuwige leven. Moeten acht geven op elkaar. Want er moet veel strijd gestreden zijn, zal 'ons' (meervoud) einde vrede zijn. Maar bestaat er dan geen vreugde in het geloven, alleen maar strijd, moeite en ellende? O nee, al Gods kinderen kennen iets van een vrede die alle verstand te boven gaat. Zij zingen soms, Hun, maar ook, mijn blijdschap zal dan onbepaald, door het licht dat van Zijn aanzicht straalt, ten hoogste toppunt stijgen. Zij verblijden zich in de hoop, en roemen in de verdrukking. Daarom:

'Die hoop moet al ons leed verzachten. Komt reisgenoten 't hoofd omhoog.

Voor hen die 't heil des Heeren wachten, zijn bergen vlak en zeeën droog.

O, zaligheid niet af te meten, O, vreugd die alle smart verband.

Daar is de vreemdelingschap vergeten, en wij, wij zijn in 't Vaderland.'²⁰²

Soli Deo Gloria Sola Gratia Sola Fide

¹⁹⁹ Markus 13:13b.

²⁰⁰ Matth. 11:28a.

²⁰¹ Rom. 8:37.

²⁰² Gezang 27.

Hoofdstuk 9.

Godsbewijzen

Inleiding

Tijdens het nadenken over dit hoofdstuk kwam ik de volgende anekdote tegen.

Wandelend aan de hand van haar communistische vader vraagt een klein meisje hem in haar onnozelheid: 'Weet God dat wij niet meer in Hem geloven'?

Het stemde mij tot verder nadenken, en mede daardoor stel ik de volgende vragen:

- Is het wel een geschikt onderwerp voor een mannenvereniging ?
- Kunnen wij wel bewijzen dat God bestaat? Zijn wij de vragen over het Godsbestaan ontgroeid?
- Is de Gereformeerde theologie in het verleden en heden, niet tekort geschoten in het bewijzen dat God bestaat?

Een aanvankelijk antwoord

Nu, om maar direct een aanvankelijk antwoord te geven op deze vragen citeer ik wat

Ds G.H. Kersten schrijft: 'De poging, om het bestaan van God te bewijzen, is echter èn doelloos, èn ze mislukt'. Dat klinkt dus nogal negatief. Toch geeft Ds. Kersten wel de reden aan waarom, want zo zegt hij: 'Omdat degene, die reeds gelooft dat God is, geen bewijs behoeft. Hij die deze overtuiging moedwillig onderdrukt dat God is, is door geen argumentatie te overtuigen. Tegen de atheïst is slechts te getuigen en niets te bewijzen'. Toch merkt hij ook op, 'dat de z.g.n. bewijzen voor het Godsbestaan niet geheel waardeloos zijn,' maar blijft sceptisch over het bewijzen van het Godsbestaan, wanneer hij schrijft: 'Wie poogt God te bewijzen moet zich boven Hem stellen, gelijk bij ieder bewijs vereist is dat degene die bewijst, boven het te bewijzen vraagstuk staat. De erkenning van en het geloof in God is geen product van streng logische bewijsvoering. De Heilige Schrift levert geen bewijs, doch spreekt met autoriteit uit, dat God is'. Toch zijn er vanouds geweest, die bewijzen voor het Godsbestaan hebben aangevoerd. Want de vraag naar God houdt mensen bezig.

Wie is God? Waar is God? Bestaat God? Altijd zijn deze vragen door de mens gesteld. Altijd is er op een bepaalde manier naar God gevraagd. Er is altijd aan God getwijfeld. Om God geworsteld. Tot God gebeden. In God geloofd en op God vertrouwd. God is ook bestreden, gevloekt en geloofchend. In ieder geval kan men stellen, de mens komt niet los van God!

Zo kwam men ertoe om bewijzen voor het Godsbestaan te stellen zoals:

1. Kosmologische bewijs
2. Het ontologische bewijs
3. Het teleologische bewijs
4. Het morele bewijs
5. Het historisch bewijs.

Het kosmologisch bewijs

Dit bewijs gaat er vanuit dat er niets kan bestaan zonder een oorzaak. Want wanneer er een kosmos (heelal) is, kan de oorzaak van dat bestaan niet in de kosmos zelf liggen. Dus moet zij van God geschapen zijn. Nu, een ieder die gelooft zal deze redenering volkomen toestemmen. Zo

nemen vrijwel alle kerkvaders dit bewijs over. Zelfs voor Cicero, de beroemde Romeinse staatsman 203 was de kosmos een bewijs voor het Godsbestaan. Volgens Plato 204 was het leven van de mens zonder geloof in God niet alleen minder dan van het redeloze vee, maar was deze mens ook ongelukkiger dan het vee. Dit kosmologisch bewijs werd later echter fel bestreden door David Hume 205 een beroemd Engels filosoof en door Immanuël Kant 206 een van de grootste filosofen ooit. Zij bestreden het oorzakelijke verband, de causaliteit. Op zich bleven zij wel in een Godsbestaan geloven. Spotters en atheïsten doen dat niet. Die redeneren: 'als alles een oorzaak heeft, dan moet men ook de vraag stellen: wie heeft dan God geschapen?' Dat God is van Zichzelf en bestaat door Zichzelf erkent de atheïst nooit. Daarom kan het kosmologisch bewijs atheïsten nooit overtuigen. Het is dan ook alleen het oprecht waar bijbelse geloof dat weten mag: 'Want Zijn onzienlijke dingen worden van de schepping der wereld aan , uit de schepselen verstaan en doorzien, beide Zijn eeuwige kracht en goddelijkheid, opdat zij niet te verontschuldigen zouden zijn.' 207

Het ontologisch bewijs

Het woord 'ontos' komt van 'to on' en betekent 'het zijnde'.

Het ontologisch bewijs zoekt naar het wezen van de dingen. Vooral Anselmus van Canterbury 208 heeft dat gedaan. Als theoloog schreef hij het boek, 'Cur Deus homo?' d.i. 'Waarom is God mens geworden'. Als filosoof was hij een realist. Hij was een grote geest in een nederige gestalte, die door het geloof tot kennis zocht te komen. Hij wordt genoemd de vader van de scholastiek. Ook René Descartes 209 heeft zich met dit bewijs bezig gehouden. In navolging van Plato leerde: 'dat uit de algemene ideeën van de geest van de mens, volgen moet dat God bestaat. Descartes ging uit van de stelling: 'Wij denken God, daarom moet Hij er ook zijn'. Uit het denken besloot hij tot het zijn. En opnieuw werd dit uitgangspunt door Kant bestreden. Wij kunnen ons een driehoek denken, zo redeneerde Kant, die echter alleen als een constructie van ons denken bestaat. Je kunt zo, dacht Kant, 'niet van een idee tot het *zijn* / *onto* besluiten'. Vanuit de Bijbel mogen wij ook zeggen, dat uit ons eindige verdorven/verduisterd verstand wij niet tot het Godsbestaan kunnen concluderen. Dus mist het ontologisch bewijs de kracht om een atheïst te overtuigen. Geloof is nodig!

Het teleologische bewijs

Het Griekse woord 'teleologisch' is afgeleid van een woord dat 'einddoel' *telos* of doeleinde betekent. Dit teleologisch bewijs besluit tot het bestaan van God door het einddoel dat in de schepping is waar te nemen. Want uit duizend toevallig weggeworpen stenen zal nooit een mooi gebouw verrijzen. Nu, zo besluit men, God is de Ontwerper en de Kunstenaar van de op het einddoel gerichte kosmos. Het verschil tussen de twee eerder genoemde bewijzen is dat deze gericht zijn op het begin van de schepping, maar dit teleologisch bewijs richt zich op het einddoel.

203 Cicero 106-43 voor Christus.

204 Plato 427-347 voor Christus.

205 David Hume 1711-1776.

206 Immanuël Kant 1724-1804.

207 Romeinen 1:20

208 Anselmus van Canterbury 1003-1109.

209 Rene Descartes 1596-1650.

Ook in dit teleologische bewijs schuilt veel waars, maar het kan een atheïst niet overtuigen. Volgens Charles Robert Darwin ²¹⁰ die het teleologische bewijs verwierp, heeft de natuur kracht om zichzelf te ontwikkelen. Ook Arthur Schopenhauer de Duitse wijsgeer van het pessimisme ²¹¹ bestreed dit bewijs en stelde het Boeddhisme ver boven het Christendom. Hij was een pantheïst met atheïstische tendensen Hij leerde dat alleen de twijfel als zedelijk beginsel kan werken. Verder dat alles kan ontstaan uit drang tot uitkomen, maar zonder intelligentie. Dus een soort dierlijk instinct, zonder God. Deze gedachtegang leidt ertoe dat anderen, die wel de doelstelling telos van het heelal toestemmen, maar los van de Schepper God, uiteindelijk vervallen tot een zeker Pantheïsme. In het Pantheïsme wordt geleerd dat alles God is. Dus ook de materie is volgens het Pantheïsme god, of goddelijk. Hier tegenover leert de Bijbel, dat God naar Zijn wezen wel in alle dingen tegenwoordig is, 'immanentie' ²¹² maar zelfstandig, onafhankelijk van de wereld, bestaat, als de eeuwige Schepper tegenover het eindige schepsel. Jesaja zegt het ons: 'Gedenkt der vorige dingen van oude tijden af, dat Ik God ben en er is geen God meer, en er is niet gelijk Ik.'²¹³

Het moreel bewijs

Het morele bewijs baseert zich op de zedelijke natuur van de mens. Het woord moreel komt van het Latijnse woord 'mos' wat in die taal de betekenis heeft van 'zede'. Immers God heeft de mens niet geheel aan zichzelf overgelaten. Er is een werk van de wet in zijn hart geschreven. Te noemen valt dan Romeinen 2:14-15, waar Paulus schrijft: 'Want wanneer de heidenen, die de wet niet hebben, van nature de dingen doen, die der wet zijn, dezen, de wet niet hebbende zijn zichzelf een wet. Als die betonen het werk van de wet geschreven in hun harten, hun geweten medegetuigende, en de gedachten onder elkander hen beschuldigende of ook ontschuldigende.' De redenering van het morele bewijs kunnen wij daarom als volgt samenvatten: 'Omdat er een God is Die met dwingende heerschappij Zijn gebod in de mens geschapen heeft, worden zelfs blinde heidenen gedwongen elkaar te beschuldigen of te verontschuldigen'. Opmerkelijk is dat Kant dit bewijs wel erkent en gebruikt of beter gezegd misbruikt om het zogenaamde goede wat dan in de mens zou zijn overgebleven te omschrijven als, 'de godsdienst van onze plichten aan de geboden van God'. Toch ook dit bewijs gaat voorbij aan het bijbelse gegeven dat door de zonde onze wil geheel verdorven is. Men verwacht dan teveel van de ingeschapen Godskennis. Want door de zonde wil de mens zelf uitmaken wat goed en kwaad is. Een godloochenaar valt ook niet voor dit bewijs. Omdat zijn godloochening een opzettelijke dwaling is, die hij weigert af te staan.

Het historisch bewijs

Het historisch bewijs denkt het Godsbestaan te kunnen bewijzen door ervan uit te gaan, 'dat nergens in de wereld, zelfs tot de verst afgelegen gebieden, er atheïstische volken bestaan'. Godsverering is de mens eigen. Er zijn volgens de Ned. Gel. Bel. art. 14 kleine overblijfselen van Gods beeld in hem overgebleven. En zo redeneert men dan: 'de erkenning dat er een Hoger Wezen bestaat, dat wij God noemen, zou er niet zijn indien er geen God was'. Je zou denken een krachtig bewijs voor het Godsbestaan. Zelf heidenen als Cicero, reeds genoemd, hebben de kracht

²¹⁰ Charles Robert Darwin 1809-1882.

²¹¹ Arthur Schopenhauer de Duitse wijsgeer van het pessimisme 1788-1860.

²¹² Van 'immanentie' spreken we als God juist wel in de schepping binnendringt, Zichzelf kenbaar maakt,

²¹³ Jes. 46:9.

van dit bewijs erkend. En natuurlijk, zal een ieder die gelooft dat God is, tot bevestiging van zijn geloof de argumentatie van dit bewijs graag aanvaarden. Toch een atheïst zwicht niet voor dit bewijs. Zeker hij kan niet ontkennen dat zelfs de blindste heidenen godsdienst bedrijven, maar hij schrijft dat toe aan priesterlist. Daarbij komt zo zegt een godloochenaar, 'dat de godsverering bij de verschillende volken nogal verschilt'. Uit deze redenering besluit hij, die godsverering van heidenen wijst op een subjectieve en niet op een objectieve bron. Met andere woorden, het komt voort uit de mens zelf. Doet deze laatste opmerking ons niet denken aan een uitspraak van prof dr. Kuitert,²¹⁴ van hem is immers vrij vertaald, de uitspraak: 'Alles wat weten van God, komt van beneden'.

Thomas van Aquino

Tenslotte wil ik in dit eerste gedeelte een bekende persoonlijkheid uit de middeleeuwen niet ongenoemd laten. Ik bedoel, de grote scholasticus en dogmaticus van de roomse kerk, Thomas van Aquino.²¹⁵ Deze man heeft helaas de leer van de goede werken en de onfeilbaarheid van de paus aan de roomse kerk als grondslag gegeven. Let wel, hij legde de grondslag om tot de leer van overtollige goede werken en de leer, dat de paus als stedehouder van Christus op aarde onfeilbaar zou zijn. De roomse kerk kon hierop voortbouwen. Maar in de leer van zonde en genade was hij gericht op Aurelius Augustinus ²¹⁶ en hield hij vast aan de zondigheid van Maria. Ook Thomas stelde de vijf godsbewijzen. Daarmee bedoelde hij te zeggen dat er argumenten zijn die erop wijzen dat het christelijke geloof in God volkomen in overeenstemming is met de wereld zoals wij die kennen. Volgens de beroemde Engelse filosoof C.S. Lewis ²¹⁷ uit de vorige eeuw, die van het atheïsme bekeerd werd tot het christelijke geloof, was Aquino, in tegenstelling tot de latere roomse kerk er niet op uit om het bestaan van God door redelijke argumenten te bewijzen, maar om een redelijke verdediging van een reeds bestaand geloof in God te geven. Wel geloofde van Aquino dat het gepast is om buiten Bijbel richtingswijzers naar God aan te wijzen. De zogenaamde godsbewijzen worden door hem dan ook bedoeld als ondersteuning en niet als bewijzen. Dus om het geloof te versterken en niet om geloof op te roepen.

Vershil opvatting Rome - Reformatie

Dit korte overzicht van de meest gehanteerde godsbewijzen laat ons zien dat wij door menselijk te redeneren niet kunnen bewijzen dat God bestaat.

In tegenstelling tot de Roomse kerk, die stelt, dat met de genoemde bewijzen inderdaad het bestaan God te bewijzen valt - de roomsen gaan dus verder dan van Aquino - hebben de Reformatoren en hen die in het gereformeerde spoor gingen die opvatting verworpen. Zo oordeelde Gijsbertus Voetius ²¹⁸ 'dat op christelijk terrein de vraag van het bestaan van God niet eens mag worden gesteld. Wel dat zij aan de orde mag komen in de bestrijding van atheïsten, omdat de genoemde bewijzen in zoverre dienst kunnen doen, de godloochenaar in zijn eigen stellingen te verwarren'. Zij zijn ook volgens Ds. Kersten niet zonder kracht om de losse zandgrond van de atheïst weg te spoelen en om aan te tonen, dat het geloof in God geen illusie

²¹⁴ Theoloog Harry Kuitert 1924 begon als gereformeerde dorpsdominee. Langzaam maar zeker schoof zijn theologie richting "het geloof van de verbeelding".

²¹⁵ Thomas van Aquino 1227-1274.

²¹⁶ Aurelius Augustinus 354-430.

²¹⁷ C. S. Lewis was een in Ierland geboren Brits schrijver, letterkundige en christelijk apologet.

²¹⁸ Gijsbertus Voetius 1589-1676.

is. En volgens Dr A. Kuyper 219 'zijn de genoemde godsbewijzen getuigenissen, die in kracht de verloochening overtreffen'.

Een sombere eindconclusie?

Moet nu de aanvankelijke eindconclusie zijn dat het atheïsme stof tot juichen heeft?

Nee, want in of door het geloof mogen wij zeggen: 'Het geloof nu is de vaste grond der dingen, men hoopt, en een bewijs der zaken, die men niet ziet. Want die tot God komt, moet geloven dat Hij is, en een Beloner is dergenen, die Hem zoeken.'²²⁰

Christelijke denkers van deze tijd

Kwamen in het bovenstaande hoewel summier, vooral filosofen en christen-apologeten uit de vroege kerkgeschiedenis aan de orde. In het tweede gedeelte van dit hoofdstuk wil ik met u nagaan op welke wijze christelijke denkers van onze tijd het atheïsme hebben bestreden en met de godsbewijzen omgaan. U begrijpt dat slechts een selectie uit hen mogelijk zal zijn. Bij het lezen van hun boeken, viel wel op dat hoewel de zaken modernier worden verwoord, uiteindelijk de manier van redeneren, zeg filosoferen, het zelfde bleek te zijn. Onder hen zijn er, erkennend dat het Godsbestaan niet te bewijzen valt, wij wel van godsbewijzen een positief gebruik mogen maken.

Alister McGrath

Zo schreef Alister McGrath ²²¹, een internationaal bekend theoloog, een boek getiteld 'Bruggen bouwen'. In dat boek heeft hij nagedacht hoe wij het christelijke geloof op een goede manier kunnen doorgeven. Maar hoe moet zo iets gebeuren? De traditionele apologetiek deed altijd een beroep met de reeds genoemde godsbewijzen op de redelijkheid van christelijke waarheidsaanspraken. McGrath vindt dat deze methode zwakke kanten heeft, omdat de westerse filosofie al te veel haar vertrouwen stelt op het gezonde verstand en wil meer de waardevolle inzichten die het Evangelie zelf te bieden heeft, voor hen die het verkondigen veilig stellen. Dus niet zozeer de inzichten van een westerse wijze van redeneren vindt hij belangrijk. Volgens hem zijn de mogelijkheden voor een aanknopingspunt, wanneer het de christelijke leer van schepping en verlossing betreft, nog zelden uitgebuit.

Als aanknopingspunten voor evangelie verkondiging, en voor het geloof dat God is noemt hij: 'Dat mensen een gevoel hebben van onvervuld verlangen. Hij noemt dat gevoel een ingebouwde behoefte om contact met God te hebben. Die behoefte kan alleen door God worden vervuld. Maar helaas het is een feit dat de mens gevallen d.w.z. zondig is. Daarom is er nu de natuurlijke neiging om die behoefte door andere dingen te laten vervullen.' Hij citeert daarbij een uitspraak van een zekere Diogenes van Sinope † 323 voor Christus: 'Alleen zij die de leegte verdragen hebben, weten dat ze een duidelijke honger, of ledigheid ontmoet hebben; niets aards kan dat vervullen.' Volgens McGrath kan dit gevoel van ontevredenheid ons zetten op de weg naar de

²¹⁹ Abraham Kuyper 1837 was een Nederlands theoloog, predikant, staatsman en journalist.

²²⁰ Hebr. 11:1.6.

²²¹ Alister Edgar McGrath (Belfast, 23 januari 1953) is een Britse theoloog. In de Anglicaanse Kerk is hij een van de leidende figuren van de evangelische stroming binnen (en ook buiten) dit Britse kerkgenootschap. Zo heeft hij allerlei baanbrekende werken op het gebied van de evangelische/protestantse theologie gepubliceerd alsmede diverse lezingen gegeven en debatten met andersdenkenden gevoerd. Een Bekend werk van hem is onder meer 2000 jaar christendom.

ontdekking van een persoonlijke God. Het is duidelijk dat hij zich in deze mede geïnspireerd weet door de Bisschop van Hippo, Aurelius Augustines.

Als tweede aanknopingspunt noemt McGrath de menselijke rede. Maar hij bedoelt daar niet mee het op een wiskundige manier bezig zijn te bewijzen dat God bestaat. Maar zo schrijft hij: 'Er lijkt iets in de menselijke natuur te zitten dat hem ertoe aanzet om vragen te stellen over de wereld. Er lijkt iets met deze wereld aan de hand te zijn dat het mogelijk maakt dat er antwoorden op die vragen gevonden worden.' Over deze vragen merkt de beroemde theoretische natuurkundige John Polkinghorne 222 het volgende op: 'Wij zijn zo vertrouwd met het feit dat we wereld kunnen begrijpen dat we bij die vraag van de menselijke natuur meestal niet stil staan. Toch had het anders kunnen zijn. Het heelal had een wanordelijke chaos kunnen zijn en geen ordelijke kosmos. Daarom er is een harmonie tussen onze geest en het heelal tussen de rede die we van binnen ervaren en de redelijkheid die we buiten onszelf waarnemen.' Om die reden stelt McGrath: 'Waarom is het zo, dat de abstracte structuren van de wiskunde- tenslotte toch een bedenksel van de menselijke geest – zulke belangrijke aanwijzingen geven voor ons verstaan van de wereld?' Hij vindt dan ook dat op dit punt opnieuw een aanknopingspunt aanwezig is. Want zo schrijft hij: 'vertoont de wereld geen sporen van ordening door de Schepper, en is tegelijk de menselijke geest niet in staat die orde waar te nemen en de mogelijke betekenis ervan te bevatten?'. En, zo denkt hij, kan er op wetenschappelijke basis tot een serieus nadenken worden aangespoord en kunnen er vraagtekens gezet worden bij de beweringen van hen die het bestaan van God ontkennen.

René van Woudenberg

Een ander hedendaags christen filosoof is Dr. R. van Woudenberg verbonden aan de V.U. te Amsterdam. Daar doceert hij kentheorie en ontologie. Dit zijn studierichtingen waarin wordt nagedacht over de vraag wat is kennis en wat bestaat er eigenlijk. Woudenberg heeft verschillende publicaties op zijn naam staan. Zo schreef hij samen met anderen een boek getiteld 'Brieven over God, geloof en zeker weten'. In dat boek gaat hij in op vragen die VWO-ers en studenten hem stellen over het Godsgeloof. Vragen zoals:

1. Waarom zou het logischer zijn dat er een god is dan dat er geen god is?
2. God zegt in de bijbel: 'Ik ben een rechtvaardige God'. Hoe kan al het onrecht dan bestaan?
3. Waarom zou, als er een god bestaat, precies die god bij mensen bekend zijn? M.a.w. wie of wat zegt dat wij precies weten wie of wat de ware God is?
4. Er zijn vele geloven, religies en overtuigingen die allemaal beweren de (enige) juiste te zijn. De meerderheid heeft dus ongelijk?
5. Waarom zou je niet denken dat god (of geloof in god) een moreel gevoel is dat bij mensen leeft? Kun je het geloof verbasteren tot zo'n gevoel?
6. Vragen over de betrouwbaarheid van de Bijbel. Immers ook in andere culturen zijn verhalen terug te vinden over schepping en het bestaan van God. En veel verhalen in de bijbel zijn eerst

222 Dr. John Charlton Polkinghorne, geboren 16 oktober 1930 is een Engels theoretisch natuurkundige theoloog, schrijver, en Anglicaanse priester. Professor van Mathematische Fysica, Universiteit Cambridge. Was voorzitter van Queens College, Cambridge van 1988 tot 1996.

eeuwenlang via mondelinge overlevering doorgegeven en pas na lange tijd opgeschreven. Moet je de bijbel niet met een korreltje zout nemen. (vergeef mij de uitdrukking)

Zijn antwoorden op al deze vragen zijn heel boeiend. Op een van bovenstaande vragen die wetenschappers stellen, geeft hij het volgende antwoord: 'Naar mijn overtuiging zullen we deze vragen zeker niet zomaar uit onszelf kunnen beantwoorden. We zullen met vrees en beven, met ootmoed en eerbied moeten luisteren naar Christus en Zijn onderricht. We zullen allereerst diep tot ons moeten laten doordringen dat Christus ons 'ik' onze volledige persoon aanspreekt en ons aanziet en vraagt: 'Heb je Me waarlijk lief? En wil je Mij in deze wereld waarvan Ik de verborgen maar aanwezige Koning ben, dienen?'

Om mij nu te gaan beperken noem ik enkele namen van christen-apologeten die ieder op eigen manier argumenten noemen om in God te geloven

F. Bettex

Graag noem ik F.Bettex (1837-1915) 223 Deze christen-natuur en wiskundige werd beroemd door het schrijven van boeken met een apologetisch karakter. Vooral het materialisme werd door hem bestreden. Het lezen van zijn werken is nog steeds de moeite waard. Zijn godsgeloof zoals hij dat mocht beleven en de ootmoed die daarin wordt ontmoet zijn een verademing om te lezen. professor Bettex kende zichzelf als een adamskind in zonde ontvangen en geboren, maar wist zich ook in Christus aangenomen als een kind van God. Hij schrijft duidelijk en is goed op de hoogte van het seculiere wetenschappelijk onderzoek van zijn dagen.

G.C. van Niftrik

Van Niftrik 224 was een denker van formaat, wanneer gaat over het verstaan van de tijdgeest, waarin 'de God is dood theologie' grote aanhang heeft gekregen. In zijn boek getiteld 'Het bestaan van God in de kentering van deze tijd' citeert hij met instemming Anselmus en bidt met hem: 'Och Heere, die aan het geloof kennis en inzicht schenkt, geef mij dat ik in die mate die Gij voor goed houdt, leer inzien en verstaan dat Gij er zijt en exiteert 225 zoals wij geloven, en dat zijt wat wij geloven' Hij begeerde met de kerkvader Augustines mee te belijden, te zingen en mee te snikken: 'Te lang heb ik gewacht van U te beminnen! En nochtans waart Gij binnen mij..... Gij waart met mij, en ik was niet met U...Gij hebt mij geroepen, Gij hebt geschreeuwd, en mijn oren hebben zich voor U stem geopend; Gij hebt Uw bliksem doen flikkeren, Gij hebt de stralen van uw licht uitgeschoten, en mijn verblinde ogen zijn klaarziende geworden; Gij hebt mij Uw aangename geur doen ruiken, ik heb die ingeademd; en thans zucht ik niet meer dan naar U; ik heb U gesmaakt en naar U alleen ben ik dorstig; Gij alleen kunt de honger verzaden die mij verslindt. Gij hebt mij geraakt, en ik heb mij geheel van vurigheid door Uw eeuwige vrede ontstoken gevoeld'.226

Cornelis van Til 227

223 F.Bettex 1837-1915.schreef o.a. 'Twijfel 1914' 'De Bijbel Gods Woord1916' 'Wat dunkt u van den Christus 1923'.

224 Prof. DR. G.C. van Niftrik Hervormd theoloog 1904-1971 Schreef o.a. Schepping-Geschapenheid 1947 Het bestaan van God in de kentering van onze tijd 1971.Had sympathie voor Karl Barth.

225 Exiteren houdt in, bestaan, leven, er zijn.

226 Confessiones x, 27. Belijdenissen van Augustinus.

227 Cornelis van Til prof. dr. Amerikaans apologeet van Hollandse afkomst 1895-1987. Schreef 'Tot de gehoorzaamheid van Christus' Woord vooraf door Dr. P. de Vries De Banier Utrecht 2001.

Mogelijk is de naam van Til u onbekend, maar onder andere dr. P. de Vries heeft in zijn studie theologie door seculiere professoren aan de universiteit veel steun gehad aan deze Amerikaanse apologet van Hollandse afkomst. Volgens van Til is alleen de openbaring van de drie-enige God: bron en grond van alle kennis. Met dr. A. Kuiper en Prof. dr. H. Bavinck was van Til van mening dat er sprake is van tweeërlei wetenschap. Dat christenen en niet christenen op volstrekt verschillende wijze tegen de werkelijkheid aankijken. Maar alleen christenen hebben het juiste zicht op die werkelijkheid, omdat zij het juiste zicht hebben op God als de drie-enige God. De centrale gedachte voor van Til is de leer van de drie-eenheid. En dat niet alleen soteriologisch, d.w.z. de leer van de verlossing door het lijden en sterven, de dood en bloedstorting van Christus tot vergeving van zonden, maar ook epistemologisch 228, d.w.z. 'de kennisleer', daarmee wordt bedoeld, een bepaalde stroming in de filosofie, waarin wetenschappers nadenken over denken en alle dingen abstraheren. Verder was hij van mening, 'dat vanuit de concrete inhoud van de Bijbelse boodschap, als enig fundament van de waarheid, we de onhoudbaarheid van de niet-christelijke uitgangspunten moeten aantonen'. Van Til ging dus het gesprek met niet christenen niet uit de weg. Op 82-jarige leeftijd deed hij nog aan straat-evangelisatie in New York. Toen hem eens in een forumdebat met vrijzinnige en neo-orthodoxe theologen naar de consequenties van zijn theologie werd gevraagd, bracht hij naar voren, dat tenzij zijn gesprekspartners zich bekeerden, zij voor eeuwig verloren zouden gaan! Waarvan acte!

Richard Wurmbrand

Richard Wurmbrand 229 was naast predikant ook een sterk verdediger van de Bijbel als het betrouwbare woord van God. Zo schreef hij een boekje ter bestrijding van wat hij noemt de bijbel van Moskou. De eigenlijke titel luidt: 'Het handboek van de atheïst'. Een boek uitgegeven door de academie van Wetenschappen te Moskou 1961. het is een werk van wetenschappers als, Beljajev, Tsanisjev, Elsjina en Emeljah, met als eindredacteur professor Kovalev. Namen die ons mogelijk weinig zeggen, maar in Rusland wetenschappers waren van formaat. Het boek is reeds vele malen herdrukt. Wurmbrand schreef hierop als antwoord zijn boek: 'Antwoord op de bijbel van Moskou'. De neiging om uit dit boekje te gaan citeren is groot. Slechts een enkel citaat toont aan hoe scherpzinnig Wurmbrand deze atheïsten weerlegd. Op een stelling van de atheïsten dat: 'de waarheid van het dialectisch materialisme wordt bevestigd door alle gegevens van wetenschap en praktijk, terwijl het recht van filosofisch idealisme en godsdienst door niemand kan worden aangetoond', antwoord Wurmbrand: 'Volgens atheïsten is stof in eeuwige beweging, overeenkomstig zijn eigen innerlijke wetten. Alle gegevens van wetenschap en praktijk bevestigen dat we slechts stof zijn. Dus wij en alle wetenschappers zijn stof, er is geen God. Maar waarom

228 Kennistheorie of epistemologie Grieks: Επιστήμη, epistēmè: kennis en λόγος, logos: leer, ook wel kentheorie, kennisleer, of kenleer genaamd, is de tak van de filosofie die de aard, oorsprong, voorwaarden voor en reikwijdte van kennis en het weten onderzoekt. Het vakgebied is vooral vooraanstaand binnen de analytische filosofie en er worden dan ook vaak verbanden gelegd met de inzichten uit de logica.

229 Richard Wurmbrand (Boekarest, 24 maart 1909 - Glendale, 17 februari 2001) was een Roemeens luthers predikant, schrijver en leraar. Hij heeft vanwege zijn christelijke overtuiging veertien jaar lang in zijn vaderland Roemenië gevangengezeten en was de oprichter van de christelijke organisatie 'The Voice of the Martyrs'. Schreef o.a. 'Antwoord op de Bijbel van Moscow' De ondergrondse kerk-Zeist

neemt dan stof de moeite om ander stof te overtuigen. Atheïsten zijn vaak beter dan hun theorieën, want waarom stierven soldaten gedurende de oorlog om het leven van hun kameraden te redden? Als we alleen stof zijn, (dat is, zonder geest of ziel) welke idioot wil dan sterven ter wille van houten bureau? Wie zou iets van vreugde willen opgeven om een stuk papier gelukkig te maken? Dit boek geeft ons een goed handsvat om atheïsten wat te antwoorden. Want op de aanvechting: 'Waar is God op wie gij bouwdet', 230e n 'de dwaas zegt in zijn hart, er is geen God, 231 blijkt dat het christelijk nadenken over levensvragen, zoals het Godsbestaan, wij toch mogen en kunnen antwoorden door het geloof: 'Onze God is toch in de hemel'. 232

Ds. C. Harinck

Ook ds. Harinck 233 heeft zich bezig gehouden met de godsbewijzen. Want naast de vele theologische werken die hij schreef, publiceerde hij een boekje getiteld: 'Ik geloof in God' In deze pocket behandelt hij heel indringend de vragen over het Godsbestaan en schrijft hij daarover op een bewogen manier. Vanuit de Bijbel confronteert hij de mens zonder God met de leegte van z'n bestaan. Schrijvend over het nut van de godsbewijzen merkt hij op: 'De godsbewijzen zijn een uitdaging aan het denken. Zij bewijzen niets, maar stellen ons wel vragen waarop geantwoord moet worden. De gedachte aan een Hoger Wezen, dat hoger is dan alle andere wezens is in de geest van de mens ingeschapen. Ons denken kan daarin toch moeilijk op een 'niets' gericht zijn. De godsbewijzen zijn als het ware een appèl op het gezonde verstand. Maar de moderne mens wil niet denken. Hij wil slechts consumeren en genieten. Hij denkt alleen aan het hiernu-maals en niet aan het hiernamaals. De mens is als de verloren zoon uit de gelijkenis en heeft God vergeten. Maar gelukkig, 'God vraagt naar mensen! De bijbelse boodschap voor een ieder luidt: 'er is geen ontvlieden, dan in bekering tot God en het geloof in Jezus Christus. De mens moet zich bekeren of.....sterven. De mens moet tot Christus vluchten of.... eeuwig omkomen. Het is Jezus Die roept en nodigt: 'die tot Mij komt zal Ik geenszins uitwerpen.'234

Afronding

In het begin van dit hoofdstuk gaf ik u een 'aanvankelijk antwoord'. De vraag kan luiden: 'is het stellen van de vraag naar het Godsbestaan wel zin?' Het antwoord daarop laat ik aan u over. Dat het ons moet brengen na te denken over het godsbestaan lijkt mij vooral voor hen die met evangelisatie zich bezig houden wel duidelijk. Maar zo vraag ik, moet ten diepste niet een ieder die God in waarheid vreest, Zijn Naam belijden? Moeten wij in de ontmoeting met hen die vervreemd van God en Christus of zelf daar zeer vijandig tegenover staan niet getuigen van de enige Naam onder de hemel gegeven tot zaligheid? U vraagt hoe moet ik getuigen, kan ik dat wel? Nee wij kunnen dat niet van onszelf! Maar we zouden kunnen zeggen tot hen die niet in God en Christus geloven: 'Er is niets beminnelijker dan God. In Hem ligt ons geluk en onze bestemming. Of kunnen spreken over, wat het nu voor ons betekent, écht te geloven in God. Ik sluit af met het getuigenis van Blaise Pascal.235 Hij schrijft in zijn Pensées op onnavolgbare

230 Psalm 43 ber.

231 Psalm 14:1.

232 Psalm 115:3.

233 Ds. C. Harinck 1933 Emeritus predikant Ger. Gem. Publicist diverse theologische werken.

234 Joh 6:37.

235 Blaise Pascal 1623-1662.

wijze: 'Het geloof, hoewel ongerijmd, is toch van goddelijke oorsprong. De God van Abraham, de God van Izaäk, de God van Jakob, de God van Jezus Christus, is een God van liefde en vertroosting. Het is een God, Die de ziel vervult van hen, die Hij bezit. Het is een God, Die hen innerlijk hun ellende doet ervaren en Zijn oneindige barmhartigheid. Het is een God, Die Zich verenigt met de grond van hun ziel; die haar vervult met nederigheid, vreugde, vertrouwen, liefde; die hen ongeschikt maakt voor een ander doel dan Hem Zelf!'

Kijkt dat is het nu. Ongeschikt te zijn voor een ander doel dan God!

Zulke mensen maakt ons de Heilige Geest. Wij roepen dan: 'Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen, also schreeuwt mijn ziel tot U, o God!' 236

Geloven wij in God? Gelooft U in God? Ik geloof in God!

Misschien zegt u, zeggen wij dit laatste wel schuchter. Laten wij allen met ongeloof en twijfel, aan het Godsbestaan, vluchten tot de Heere Jezus Christus, Die dé Weg, dé Waarheid en hét Leven is. Stem dan in met het 'Te Deum'

"Op U steunt onze hoop, o God van ons vertrouwen!

Zij worden nooit beschaamd, die op Uw goedheid bouwen."

Hoofdstuk 10.

WILLIAM ROMAINE PREDIKER IN EEN TIJD VAN OPWEKKING EN VERVAL

Inleiding

De bekende bisschop J.C. Ryle ²³⁷ zegt in één van zijn werken: 'dat wij de ware kerk van Christus mogen vergelijken met een goed bewapende legermacht.' Alle soldaten dienen dezelfde koning. Zij worden allen gecommandeerd door dezelfde opperbevelhebber. Zij vechten allen tegen dezelfde vijand. Toch is onder hen een grote verscheidenheid. Zo is er de cavalerie en artillerie. Er zijn paratroepen op vooruitgeschoven posten en bewakingseenheden nodig. Al deze verschillende werkzaamheden, in goede balans en in combinatie met elkaar, geven een leger efficiëntie en daadkracht. Vergelijkenderwijs kunnen en mogen wij dit ook zeggen van Christusgemeente op aarde. Zij wordt dan ook genoemd: 'de strijdende kerk'. Zij wordt door één Geest geleid. Strijden allen tegen de duivel, de zonden en de wereld. In strijd en zegepraal geloven zij allen hetzelfde Evangelie. Gekomen aan het einde van hun loopbaan mogen zij zeggen: 'Ik heb den goede strijd gestreden, ik heb den loop geëindigd, ik heb het geloof behouden.'²³⁸

Toch hebben zij niet allen hetzelfde werk te doen. Niet allen worden geroepen tot een ambt. Niet allen worden uitgezonden naar het zendingsveld of evangelisatiepost.

William Romaine, waarover het in dit hoofdstuk gaat, wordt - in geestelijke zin - ook door Ryle genoemd: 'a commander of heavy artillery.' (een commandant van de zware artillerie). Eén, die de stad verdedigd, niet ver van zijn plaats gaat, geen uitvallen doet naar buiten, maar gericht schiet! Zo is het ook in het leger van Christus. Hij is het hoofd van Zijn strijdende kerk. Hij zegt net als die heidense hoofdmans: 'Kom! en hij komt; en tot mijn dienstknecht: Doe dat! en hij doet het.'²³⁹ Hij deelt Zijn gaven uit aan wie Hij wil. Mogelijk was William Romaine niet zo populair als in zijn tijd Whitefield of Wesley, maar hij was door de Heere gegeven om in de hoofdstad van Engeland, Londen, als onderherder zorg te dragen voor de gemeente van God.

Wie was William Romaine²⁴⁰

Romaine heeft ook een tweetal boeken geschreven met als titels: 'HET LEVEN DES GELOOFS' en 'DE OVERWINNING DES GELOOFS.' In de oude uitgave zijn beide boeken in één band uitgegeven met daarin een levensschets van zichzelf. Recent zijn beide werken opnieuw uitgegeven in twee banden.²⁴¹ De al genoemde bisschop Ryle heeft in een boek getiteld: 'Christian leaders of the 18^e

²³⁷ John Charles Ryle 1816 - 1900) was predikant in de Anglicaanse Kerk. Op 64-leeftijd werd hij bisschop in Liverpool. Hij heeft dit ambt 20 jaar (tot zijn dood) bekleed. In de verkondiging van het Woord stond Ryle in de reformatorische traditie. Nederlandse vertalingen van zijn werken zijn (mede vanwege hun praktische benadering) nog altijd veelgelezen, vooral in de bevindelijk gereformeerde kerken. Biografie door L.J. van Valen 'John Charles Ryle Evangelieprediker onder de armen van het volk' De Groot Goudriaan Kampen 1999.

²³⁸ 2 Tim. 4:7.

²³⁹ Luk. 7:8.

²⁴⁰ George Whitefield 1714 - 1770), ook bekend als George Whitfield, was een Engels Anglicaanse predikant die heeft geholpen bij de verspreiding van de 'Great Awakening' in Groot-Brittannië, en vooral in de Amerikaanse koloniën. Hij was oprichter van het Methodisme Biografie L.J. van Valen 'Zijn akker was de wereld'. J.J. Groen en Zoon 1995.

²⁴¹ Uitgeverij 'De Sleutel- Leerbroek' z.j.

centuary' Romaine's werk en levensloop beschreven en noemt daarin een zekere Cadogan, zijn biograaf.

De prediker William Romaine werd op 25 september 1714 te Hartlepool in het graafschap Durham geboren. Zijn vader was vanwege de herroeping van het 'Edict van Nantes' door de Franse koning Lodewijk de 14^e en de daarop volgende geloofsvervolging naar Engeland uitgeweken. De vader van William was een zeer godvrezende man en genoot grote achting onder de bevolking. Zijn onbaatzuchtigheid werd door velen geroemd. Als bemiddeld graanhandelaar heeft hij vele armen geholpen. William Romaine, de man waarover het in dit hoofdstuk om gaat, was de tweede zoon uit dit godvrezend gezin. Al jong werd hij door zijn ouders naar de Latijnse school gestuurd. Na zeven jaar deze school bezocht te hebben, kwam hij in 1731 op de bekende universiteit van Oxford in Engeland aan. In 1737 op 15 december ontving hij naar de gewoonte van die dagen de Anglicaanse priesterwijding.

Zijn levensopenbaring en geloof

Zijn levensopenbaring liet zien dat hij in het bezit was van een ongeveinsd geloof. Dat was te merken aan de oprechte toewijding van zijn hart aan de Heere Jezus Christus. Ook bij hem was het waar wat lezen in 2 Tim. 3:15: 'En dat gij van kinds af de heilige Schriften geweten hebt, die u wijs kunnen maken tot zaligheid, door het geloof hetwelk in Christus Jezus is.' Romaine was een man met een verzekerd geloof. Bij hem werd altijd, net als bij Abraham, iets gezien van kalmte en vrede van het gemoed. Toch schrijft zijn biograaf dat hij in zijn jeugd een opbruisend karakter had, maar de Heere met vurigheid van geest diende. In de omgang met anderen was hij een blijmoedig en aangenaam mens. De vrede die zijn hart vervulde had een lieflijke invloed op zijn karakter en leefwijze. Die vrede behield hij ook, toen het bericht kwam dat zijn tweede zoon, die als kapitein der zee, in den vreemde plotseling was overleden.

Zijn sterven

Ook zijn sterven was vrede. Op zijn sterfbed sprak hij naar aanleiding van Psalm 23:4: 'Al ging ik ook in een dal der schaduw des doods, ik zou geen kwaad vrezen, want Gij zijt met mij.' Eén uur voor zijn sterven werd hem door een vriend gevraagd: 'ik hoop mijn waarde heer dat gij nu moogt ondervinden hoe dierbaar en kostbaar en onwaardeerbaar de zaligheid en de behoudenis door Jezus Christus voor u is.' Zijn antwoord was: 'Ook nu is hij mij een dierbare Zaligmaker.' Tegelijkertijd waren dit zijn laatste woorden op aarde tot mensen gesproken. Tot aan zijn sterven was hij in gebed tot God. Hij stierf op 26 juli 1795 en werd op maandag 3 augustus in de grafkelder van de kerk te Blackfriars begraven. De begrafenisdienst werd geleid door Ds. Goode. Deze enkele gegevens laten zien dat wij van William Romaine mogen geloven wat staat in Daniël 12:3: 'De leraars nu zullen blinken, als de glans des uitspansels, en die er velen rechtvaardigen, gelijk de sterren altoos en eeuwiglijk.'

In een tijd van groot geestelijk verval, deed Romaine zich kennen als een getrouw leraar. Beide, zowel de Engels Nationale kerk als de vrije kerken, waren diep gezonken. De meeste Engelsen waren van staatswege wel van rooms katholiek protestant geworden, maar het merendeel werd niet in waarheid een christen. In steden en dorpen heerste er, zowel onder de eenvoudigen als ook onder middenstand grote onkunde en goddeloosheid. Zelfs onder hoogste klasse zoals de adel was grote twijfel en ontkenning van de waarheid van Godswoord. De geestelijke leiders waren meestal zonder enige ijver en ernst. Door verschillende geschriften van hen, werd het 'Deïsme'

verdedigd. Een zekere Lord Cherburry noemde het christendom overbodig. Een ander, Collins vond dat, 'het hechten aan een bovennatuurlijke openbaring, een belediging van de Godheid te beschouwen!' Een beroemd man, Thomas Hobbes een Engels filosoof²⁴² een leerling van Descartes, had al eerder gezegd, 'dat de godsdienst de dochter van de onwetendheid was.' Zoiets als opium voor het volk. Later een uitspraak van Karl Marx!²⁴³ Reeds in die tijd waren er die alle geloof aan God en onsterfelijkheid als dwaasheid en bedrog veroordeelde. Tenslotte, de tijd waarin Romaine leefde kenmerkte zich vooral door een dode vormendienst in de Anglicaanse kerk. Het bijbels onderwijs aan de jeugd werd verwaarloosd en vele bisschoppen leefden in overdaad.

Gods werk gaat door

Betekende zijn sterven nu dat de Heere Jezus Christus niet meer werkte? Nee, dat beslist niet! Ook in die tijd waren er mannen die de gemeente van Christus dienden. Te noemen valt: Daniël Rowland²⁴⁴, de opwekkingsprediker uit Wales. Tijdens de Revival 'Opleving' kwamen er onder zijn prediking velen tot bekering. Ook middels de beide Erskines en Thomas Boston een oudere tijdgenoten van Romaine, gaf de Heere grote zegen. Verder leefden in dezelfde tijd George Whitefield en Jonathan Edwards. Door hen heeft de Heere velen tot bekering gebracht. Hieruit kunnen wij leren dat Gods werk, ook in tijden van verval, altijd doorgaat. God staat in voor Zijn eigen werk. Het leert ons tevens dat de moderne theologie, die niet gelooft in de goddelijke inspiratie van de Bijbel, helemaal niet zo modern is. Oude dwalingen doen zich steeds weer voor in een nieuw jasje. Een voorbeeld? De boeken van professor Kuitert!

Aard van zijn prediking

Graag wil ik nu iets doorgeven over de wijze waarop Romaine, als prediker en zielenherder, in een tijd van verval, een helder evangelische, bijbelsbevindelijk geluid liet horen. Het valt op dat Romaine een 'door en door' bijbels schrijver was. Nergens verliest hij zich in speculaties of filosofische spitsvondigheden. Bijzonder goed gekozen, weet hij de Schrift te laten spreken. Het lijkt alsof hij er een eer instelt, om alles wat met het leven van het geloof te maken heeft, bijbels te benoemen. Romaine had ook grote liefde voor de kinderen van God. Dat blijkt reeds uit de voorrede van zijn eerdergenoemde boek: 'Het leven des geloofs'. Hij had veel inzicht in de vele zwakheden, twijfelingen, vragen en raadsel van de gelovigen.

Doel van zijn schrijven

Het doel van zijn schrijven is: 'de heerlijkheid en de algenoegzaamheid van de Heere Jezus in het rechte licht te stellen, om zo zwakgelovigen aan te moedigen, Hem meer te verheerlijken en zich volkomen aan Hem toe te vertrouwen.' Verder zegt hij: 'het is der gelovigen voorrecht en roeping, om nadat zij Christus eerst hebben aangenomen, dagelijks uit Zijn volheid met de hand van het

²⁴² Engelse filosoof Thomas Hobbes (1588-1679).

²⁴³ Karl Heinrich Marx 1818 –1883 was een Duitse denker die belangrijke invloed heeft gehad op de (politieke) filosofie, de economie, de sociologie en de historiografie; hij was een van de grondleggers van de arbeidersbeweging en een centrale figuur in de geschiedenis van het socialisme en het communisme.

²⁴⁴ Daniel Rowland 1713-1790.

geloof, als met een instrument van het geloof, alles te ontvangen wat zij voor het leven en de godzaligheid behoeven.' In navolging van de apostel Paulus spreekt Romaine dan over het 'werk van het geloof,' en noemt dat, 'de kracht van Christus in hen tot stand gebracht.' Hij hoopt dat de gelovigen door die kracht zullen groeien, wassen en toenemen. Wel benadrukte Romaine dat de verhandeling die hij geschreven heeft: 'alleen voor hen is bedoeld, die het ware geloof deelachtig zijn.'

Wie zijn ware gelovigen?

Mogelijk zegt nu iemand, ik lees zijn boeken maar niet. Zou ik wel een ware gelovige zijn? Hoe moeilijk of zelfs onmogelijk is dat voor mij te geloven. Maar, blijf luisteren naar wat Romaine ons in dit opzicht heeft te zeggen. Het antwoord dat Romaine op deze belangrijke levensvraag geeft is niet twijfelachtig. Hij zegt niet: 'als u bent wedergeboren kent u Christus niet.' Ook bouwt hij mensen niet op in gevoelige aandoeningen, die men heeft ondervonden. Hij maakt ook geen al te groot onderscheid tussen de wedergeboorte in engere en ruimere zin. Wel kunnen wij opmerken dat hij deze onderscheiding kent. Want zo zegt hij: 'indien gij waarde lezer een ontwaakt mens zijt, door Gods Woord en Geest overtuigt, zullen alléén uw vijanden u trachten af te trekken van de ware kennis uwer vereniging met Christus.' Maar zo zegt hij: 'tracht geheel van uw aandeel in Christus overtuigd te worden. O, smeeek God dat uw geloof vermeerderde en dat gij van uw vereniging met Christus ten volle verzekerd moogt zijn en in Hem behouden en gelukkig moogt leven.' Hij veronderstelt dat gelovigen bij ervaring kennen overtuigd te zijn van zonde. Dat de gerechtigheid van Gods Woord die door de invloed van de Heilige Geest dienstbaar geweest is, om de natuur van de goddelijke wet te kennen. Gelovigen kennen zich daardoor strafwaardig en zien dat zij gevallen schepselen zijn; en daarom schuldig voor God en van nature kinderen des toorns. Gelovigen kennen zichzelf als hulpeloos en zonder kracht om zich van de zonde te bevrijden. Alle middelen, zelfs het voornemen van verbetering en berouw, faalden. Gelovigen leren dat een Gode welbehaaglijk berouw een genadegift van Christus was en is, omdat Hij verhoogd is om een Vorst en Zaligmaker te zijn, ten einde berouw te verwekken. Gelovigen worden overtuigd dat de wet heilig en rechtvaardig is en goed en dat het kwade hen bijligt. Zo vervult de wet van God haar roeping als tuchtmeester tot Christus. Deze wet toont aan dat een zodanig gelovige een kind des toorns is en verdient heeft dat de eeuwige toorn van God op hem of haar blijven zou. Zo vindt het Evangelie hen! Het Evangelie ontdekt hen de weg van behoud zoals dat in het 'verbond van genade' wordt aangewezen.

Genadeverbond

In het genadeverbond nam de Heilige Geest als goddelijk Persoon, met gelijke macht en heiligheid als de Vader en de Zoon het op zich, om zondaren op te wekken. Hun geweten te overtuigen van zonden en hoezeer zij een Zaligmaker nodig hebben. Volgens Romaine zijn gelovige mensen, die door God wijsheid geschonken zijn om de werkingen van de Drie-eenheid in dit verbond te verstaan. Vooral daarin de zekerheid die de gelovigen hebben, namelijk: de Heere Christus. Want in dit verbond van genade is de overvloedige bedeling van geestelijke zegeningen in Christus uit vrije genade geschonken. Romaine is, mijns inziens, geen aanhanger van de zgn. 'drie-verbonden-leer'. Want in zijn boek laat hij 'de raad des vredes' samen vallen met de uitvoering van het 'genadeverbond' in de tijd.

Niet leven uit het voorrecht en roeping

Toch weet ook Romaine wel dat vele gelovigen zo weinig leven naar de roeping en voorrechten

van het geloof. Hij zegt het zo: 'velen zijn jaren lang vol twijfel en vrees over het behoud van hun ziel, bekommerd en niet bevestigd in het geloof in Jezus Christus. Anderen hebben soms wel grote zekerheid, maar ondervinden niet de aanhoudende zegen, om door het geloof de vervulling van alle behoeften uit de volheid van de Zaligmaker te ontvangen.' 'Dat is zeer te betreuren', zegt Romaine. Hij heeft deze zaken ook in zijn eigen gemeente opgemerkt. Maar zo zegt hij: 'Wat ik uit de Schrift over deze zaken door de goede hand van God geleerd heb, dat heb ik bijeen verzameld, en als een kleinood in de schatkist (van mijn hart) gelegd.'

De schatkist van zijn hart

Wat heeft Romaine dan verzameld en in zijn hart gelegd? Het zijn de onderwerpen waarover hij zijn boeken heeft geschreven. Daarin behandelt hij achtereenvolgens: de Wet, het Evangelie, de Persoon en het werk van Christus en de Heilige Geest. Verder nog: het wezen van het geloof, het schijngeloof, het ongeloof, de overtuiging door de Geest en de vereniging met Christus. Hij schrijft ook over de weldaden, die uit de vereniging met Christus vloeien. Evenals over de vruchten en de kenmerken van het zaligmakend geloof. Hij benadrukt de noodzakelijkheid van geloofsverzekering en de oorzaken die dit beletten en geeft raad om de geloofsverzekering te verkrijgen. Hij gaat ook in op de oorzaken die gelovigen beletten om op Jezus te zien en van Hem gebruik te maken. Hij geeft bij voorbeeld aan dat:

1. Twijfelingen over de Godheid van Christus zeer te betreuren zijn.
2. Waarom gelovigen zich zo weinig moeite getroosten om een klaar gezicht te hebben in de waarheid.
3. Niet (in) te zien dat het genadeverbond wel geordineerd en vast is.
4. Hoe een wettische geestesgesteldheid een grote hinderpaal is om in de blijdschap van het geloof te leven.

Verder schrijft Romaine over de volkomen verzoening door Christus en geeft daarbij vele moedgevingen om in het geloof van Christus gebruik van te maken. Belangrijk is wat hij schrijft over de toegerekende gerechtigheid van Christus. Deze gerechtigheid is er voor allen die zich als zondaren en goddelozen hebben leren kennen, want zij zijn niet onder de wet, maar onder de genade. En juist de prediking van de grote voorrechten van de gerechtvaardigden is tot bemoediging in de strijd en de twijfel van de kleingelovigen. Tenslotte schenkt hij niet in het minst aandacht aan de drie ambten van Christus.

Twee zaken erg belangrijk

Uit deze opsomming die Romaine in de schatkist van zijn hart bewaard, kunnen wij leren dat twee zaken voor hem erg belangrijk zijn. Te weten:

1. Te kennen de verdorvenheid van onze eigen natuur door de val in Adam en
2. Te weten van de herstelling door Jezus Christus door het geloof.

Zijn wens voor de gemeente

Als zielsverzorger wenst Romaine vooral dat Gods kinderen worden bevestigd in hun staat. Waarom? Hij geeft er verschillende redenen voor. Ik noem u er slechts vier.

1. In het geloof te zijn, betekent in een staat van veiligheid te zijn. Want een christen is door Christus bevrijd van de vloek en toorn voor tijd en eeuwigheid.
2. Een gelovige is in een gelukkige toestand, die bestaat in de bedeling van geestelijke zegeningen in Christus.

3. Al wie door het geloof met Hem verbonden is, heeft recht en aanspraak op alle beloften en mag in tijd van nood daarom met vrijmoedigheid vragen om hulp. En heel belangrijk, het betreft hier het ambt en de eer van Christus!

4. Die eer van Christus weegt bij Romaine. Daarom zegt hij tot zwakgelovigen: 'Gij moet u schamen, dat gij Christus zo onteert. Daardoor doet gij uw eigen ziel schade aan. Heeft Christus u niet gegeven bewijsgronden voor bewijsgronden en beloften in overvloed, die niet verbroken kunnen worden? Al deze dingen heeft God u gegeven, om u te overtuigen dat gij u veilig op hem verlaten kunt. Daarom bidt om geloof! Want hoe meer gij op Hem vertrouwt, des te gelukkiger zal Hij u maken.'

Korte evaluatie

In beide boeken ben ik (als ik mij vergis) het woord wedergeboorte niet tegengekomen. Het lijkt erop dat Romaine alles zet op de noemer van het geloof. Alleen het geloof dat met Christus verenigt, is het aambeeld waarop hij slaat. De vraag zou kunnen opkomen: 'zijn er dan twee wegen tot het heil? Eén via de weg van de wedergeboorte ofwel levendmaking en één via de weg van het geloof in Christus? Het komt mij voor dat sommige mensen menen zo te moeten denken. Helaas! Wij kunnen deze mensen herkennen aan opmerkingen die zij maken over het geestelijke leven. Bijvoorbeeld: Nee, maar dat wat ik zoniet zei was niet van mijzelf hoor! En dat ook niet, enz. Het lijkt erop dat sommigen denken, dat men zonder enige kennis van Christus kan zalig worden. Maar één ding hebben zij gemeen. Men hoort nooit eens spreken over levendige uitgangen van hun hart tot de Heere Jezus Christus. Of een bepaald soort prediking hieraan ten grondslag ligt? Dat zou kunnen. Als dat zo zou zijn is dat natuurlijk te betreuren.

Wanneer wij Romaine goed willen begrijpen, moeten wij letten op wat Christus in het gesprek met Nicodemus heeft gezegd. Het wordt dan duidelijk, dat het geestelijke leven dat in of door de wedergeboorte ontstaat, een leven is van geloof in de Heere Jezus Christus. Hoe zwak dat geloof ook zijn kan. Christus zegt het Zelf: 'opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.'²⁴⁵ Er zijn dus geen twee wegen om tot het leven te komen. Maar slechts één! Namelijk door wedergeboorte in Hem (dat is in Christus Jezus te gaan geloven). Dat leert ons ook Vader á Brakel: 'Met de eerste aanneming van en vereniging met Jezus wordt de mens levend.'²⁴⁶ Wij mogen daarom niet bij een halve waarheid (wat een leugen genoemd wordt) blijven staan. Bijvoorbeeld alleen het begin van Johannes 3, maar ons laten onderwijzen door de hele waarheid, namelijk het slot van Johannes 3, dat hoort er beslist bij. Want: 'Die Zijn getuigenis aangenomen heeft, die heeft verzegeld, dat God waarachtig is. Want Dien God gezonden heeft, Die spreekt de woorden Gods; want God geeft Hem den Geest niet met mate, Den Vader heeft den Zoon lief, en heeft alle dingen in Zijn hand gegeven. Die in den Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven; maar die den Zoon ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem.'²⁴⁷ Wanneer wij zo Zijn Woord mogen verstaan, is dat tot Gods eer en het behoud van onze ziel.

²⁴⁵ Joh. 3:15.

²⁴⁶ W. à Brakel *De Redelijke Godsdienst*, blz. 756/769-246.

²⁴⁷ Joh. 3:34-36.

Hoofdstuk 11.

UITSPRAKEN GETOETST

Inleiding

Het kan u allen bekend zijn, dat in het spraakgebruik van sommige mensen bepaalde uitdrukkingen voorkomen, welke wel Schriftuurlijk lijken, maar (bij nader inzien) dit niet zijn! Soms kunnen zij zelfs schade toebrengen aan het geestelijk leven. Wanneer dat het geval is, mogen wij dat (mijns inziens) niet tolereren! Ik noem u enkele voorbeelden:

1. Bedekte schuld is nog geen vergeven schuld
2. Zien is geen hebben
3. Iemand die wedergeboren is, kent Christus (nog) niet en
4. Ik sta nog voor de zaak

Van dit soort uitspraken zijn er een heel scala. Deze uitdrukkingen hebben de schijn Bijbels te klinken, maar zijn zij het ook? Sommigen zeggen zelfs: 'Het staat wel niet in de bijbel, maar Gods kinderen leren het wel zo!' Toch komt men bovengenoemde uitspraken bij het lezen van oudvaders niet tegen. Me dunkt dat wij bij het spreken over de geestelijke zaken, of anders gezegd, wanneer het gaat over de weldaden die Christus aan Zijn volk schenkt, ons vooral op bijbelse wijze moeten uitdrukken. Dat is van zeer groot belang voor een bijbelsgezonde ontwikkeling van het geestelijke leven. Een geestelijk leven dat, vooral in het begin, zo ontzettend wankel zijn kan. Niet voor niets vermaant ons de apostel Petrus: 'Maar wast op in de genade en kennis van onzen Heere en Zaligmaker Jezus Christus.'²⁴⁸

Uitleg en doel

In dit hoofdstuk heb ik mij tot taak gesteld om met u na te denken het over bijbels spreken met betrekking tot geestelijke zaken aan de hand van het onfeilbare Woord van God en met uitspraken uit boeken van onder ons bekende oudvaders aantonen, dat zij op een gezonde manier en op eenvoudige bijbelse wijze spraken over het leven der genade en het geloof. Tevens wil ik de belijdenisgeschriften laten spreken.

Om te beginnen met de uitdrukking: 'Bedekte schuld is nog geen vergeven schuld'. De woorden 'bedekt' en 'vergeven' doen onmiddellijk denken aan Psalm 32. Wij lezen daar: 'Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is.' Als wij nu letten op de volgorde van deze woorden zien wij onmiddellijk het onhoudbare van bovengenoemde stelling! Waarom? Zij die graag deze uitdrukking gebruiken bedoelen te zeggen, eerst worden de zonden bedekt, maar zijn nog niet vergeven, of althans men weet dat nog niet met geestelijke bewustheid, en daarna worden zij pas echt vergeven. Maar de psalmist spreekt echter eerst over 'vergeven' en daarna over 'bedekte' zonden. Nu wat is de waarheid? Wat wij er van vinden? Of moeten wij luisteren naar de duidelijke uitspraak van het Woord God? Om duidelijk te weten wat er in deze tekst bedoeld wordt, is het van groot belang er erg in te hebben dat het in Psalm 32 gaat om een oudtestamentische wijze van spreken. Men noemt dat het 'Parallélisme Membrorum'. Dat houdt in, een oud-oosterse en vooral Hebreeuwse manier van uitdrukken. Soms worden dan dingen op verschillende wijze herhaald. Men noemt dat het 'Synoniem Parallélisme'. Dat laatste vinden wij

²⁴⁸ 2 Petrus 3:18^a.

nu ook hier in Psalm 32:1. De zinsdelen zijn dan niet éénsluitend, maar de grondgedachte is wel dezelfde. Zo kent het Hebreeuws ook het 'Antithetisch-Parallélisme'.

Een voorbeeld hiervan vinden wij in Psalm 20:8: 'Dezen vermelden van wagens, en die van paarden. 'Het tweede woord is daar een tegenstelling van het eerste. Dan kent het Hebreeuws ook nog het 'Synthetisch-Parallélisme'.²⁴⁹ Een voorbeeld daarvan vinden wij Ps. 1:3.

De conclusie die wij hieruit mogen trekken is de volgende. In Psalm 32 gaat het helemaal niet over een gedachte die wil aangeven dat eerst de zonden worden bedekt en daarna vergeven. Trouwens wanneer de volgorde van de woorden echt gevolgd zou worden, zou de uitdrukking moeten luiden: 'Vergeven schuld is nog geen bedekte schuld'. U begrijpt, dit zou een onmogelijkheid zijn!

Maar zegt u misschien; in het eerste begin van het geestelijke leven heeft een kind van God toch niet altijd een klaar zicht op de schuldvergeving. Gaat het in het eerste begin niet meestal om de vraag: 'Hoe kom ik met God verzoend?' Ja, zeker! Kan de kennis aan Christus in het begin niet zeer zwak en gering zijn? Ook dat is waar! Maar de vraag is: 'mogen wij in de prediking en in persoonlijke gesprekken de eerst beginnende christen met een uitdrukking als deze bemoedigen of vermanen?' Ik denk van niet!

Graag geef ik in dit verband door wat de Engelse predikant William Romaine ²⁵⁰ over deze dingen schrijft. In zijn boek getiteld 'Het leven des geloofs' schrijft hij, wanneer het over zwakgelovigen gaat het volgende: 'Het is zijn doel de heerlijkheid en de algenoegzaamheid van de Heere Jezus in het rechte licht te stellen, ten einde de zwakgelovigen aan te moedigen om Hem meer te verheerlijken en zich volkomen aan Hem toe te vertrouwen'. En verder: 'Het is der gelovigen voorrecht en roeping om, nadat zij Christus eerst hebben aangenomen, dagelijks uit Zijn volheid met de hand des geloofs, als een instrument, alles te ontvangen wat zij voor het leven en de godzaligheid behoeven'. En ik vraag u, is een uitspraak als deze niet veel meer opbouwend dan een op de klank af geciteerde tekst? Zou dat niet veel meer tot ware troost zijn? Een troost waarin de schuldvergeving ondervonden wordt voor een schuldverslagen hart? Hier worden de gelovigen aangespoord om zich in het geloof op Gods beloften te verlaten. Is deze weg niet 'uitnemender'?

Zien is geen hebben

Een tweede uitdrukking die ik noemde was: 'Zien is geen hebben.' Het zal duidelijk zijn dat ook hier bedoeld wordt op een 'zien van het geloofs'. Wij kunnen ons afvragen, wat wordt er bedoeld met een dergelijke uitdrukking. Wat verstaat men onder 'zien' en wat onder 'hebben'? Men wil, mijns inziens en mogelijk goed bedoeld, aangeven dat er standen zijn in het geestelijke leven. Het 'zien' van het geloof is dan (slechts) een teken van klein- of zwakgeloof en het 'hebben' betekent in dit verband dan de 'verzekering van het geloof'. Maar, en ik vraag ik u opnieuw: 'Moeten nu op deze wijze zwakgelovigen bemoedigd of vermaand worden?' Wordt op deze manier het kleingeloof versterkt? Laten wij letten op wat de Bijbel zegt over het 'zien van het geloof'. In Numeri 21:8 lezen we dat de HEERE tot Mozes zegt: 'Maak u een vurige slang, en stel ze op een stang.' De belofte die de Heere daaraan verbond, luidde als volgt: 'En het zal geschieden, dat al wie gebeten is, als hij haar aanziet, zo zal hij leven.' Duidelijk is, dat het 'zien' hier (in geestelijke zin) betekent

²⁴⁹ . Chr. Enc. Dr. K. Dronkert 'Gids voor het oude Testament' J.H. Kok Kampen.

²⁵⁰ Zie vorig hoofdstuk W. Romain

dat wanneer een gebeten en ten dode opgeschreven zondaar of zondares 'ziet' op de slang zeker genezen zal worden. 'Zien' betekent hier 'vertrouwen' of 'geloven' in wat God zegt! En daarop volgde de genezing! In Joh. 3:14 en 15 komt de Heere Jezus op deze geschiedenis terug en zegt: 'En gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, alzo moet de Zoon des mensen verhoogd worden'. En dan komt het!: 'Opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.' Zien op Jezus betekent dus geloven in Hem. Dat geloof in Hem houdt in, dat de beloften van God in Christus gedaan, de uwe niet worden maar zijn, o' zondaar! Geloven, zien, en noemt al de verschillende vormen waarmee de Bijbel het geloof omschrijft maar op; allemaal laten zij zien dat het geloof de goddeloze rechtvaardigt. Heel duidelijk kunt u dat vinden in het bekende boekje van Dr. A. Comrie. het 'A.B.C. des geloofs'.²⁵¹

Klein en zwak geloof

Maar zegt u: 'Is er dan geen verschil tussen zwak- en kleingeloof en een verzekerd geloof? Zijn er dan niet van Gods kinderen die de geloofstaal van bijvoorbeeld Paulus in zijn verzekerd zijn niet durven over te nemen?' Ja zeker wel? Maar wij moet wel vast houden dat het kleinste geloof even goed rechtvaardigt als een sterk geloof. En weer is mijn vraag moet door dergelijke uitdrukkingen de zwakgelovige onderwezen worden? Immers met deze uitdrukking wil men eigenlijk te kennen geven dat u geen geloof bezit! Alleen het 'zien' op Christus zou niets inhouden! Maar mag men een wankel christen zoiets wel aandoen? In het voorbeeld uit Numeri zien wij, dat wanneer de zwakste, verst verwijderde en zelfs stervende met brekende ogen zag op de verhoogde slang, bleef leven! Er staat ten slotte: 'Als een slang iemand beet zo zag hij de koperen slang aan, en hij bleef leven.'²⁵² Dan ontving hij/zij genade én verzoening. Daarom: 'Zien is hebben!'

Iemand die wedergeboren is, kent Christus (nog) niet

Ook over deze uitdrukking wil ik (zij het met schroom) iets zeggen. Ik ben mij bewust dat hierover veel verwarring bestaat. Om u duidelijk te maken dat ik moeite heb met deze uitdrukking, wil ik eerst enkele bijbelse gegevens belichten. En dan achtereenvolgens Wilhelmus á Brakel, E. Erskine en Ds. G. van Reenen aan het woord laten. Verder nog een citaat uit de Dordtse Leerregels. Maar eerst wil ik proberen te omschrijven wat men met een dergelijke uitdrukking bedoelt. De redenering is dan als volgt: Een mens is dood in zonden en misdaden. In de wedergeboorte (in engere zin) wordt de ziel 'levendgemaakt' met Christus, zonder dat er sprake is van enige geloofskennis van Hem. Want zo zegt men; eerst moet men door de overtuiging van de wet sterven en zijn zonden grondig leren kennen. Men is dan wel wedergeboren. Gaat gebogen onder Gods recht. Dat kan soms jaren duren! De persoon heeft een 'onbekende' God lief. Met deze enkele gegevens hoop ik enigszins recht gedaan te hebben aan de bedoeling van bovengenoemde uitdrukking. En let wel, van deze zaken leren al Gods kinderen iets. Daar ben ik ten volle van overtuigd. Maar is daarmee gezegd dat er geestelijk leven zijn kan, zonder dat er enige kennis van de Heere Jezus Christus is? Ik kan dat maar moeilijk geloven. Waarom? Wanneer wij als voorbeeld het leven van de discipelen nemen, hoe dat in de Evangelieën het leven der genade door Christus getoond wordt; dan valt ons in de eerste plaats op de verscheidenheid van de bekeringen. Daarbij is het ook mijn overtuiging dat die periode een zeer bijzondere geweest is. Niet alles kan zomaar een op een als voorbeeld voor de geloofsoefeningen voor de kinderen van God worden overgenomen. Bijvoorbeeld, niemand van ons heeft net als Simeon het Kind Jezus daadwerkelijk

²⁵¹ Dr. A. Comrie. het 'A.B.C. des geloofs' Uitgave J.W. Boeijenga Zonen, Banier-Utrecht 1992.

²⁵² Num. 21:9^b.

in zijn armen gehad. Niemand is net de discipelen met Jezus op de berg der verheerlijking geweest. Niemand van ons heeft net als zij de Heere Jezus daadwerkelijk met zijn natuurlijke ogen gezien. Wel dat reeds in het allereerste begin van het nieuwe leven gesproken wordt over: 'Geloof in Hem'. Bij voorbeeld in Joh. 2:11 lezen we: "Dit beginsel der tekenen heeft Jezus gedaan te Kana in Galiléa". En dan komt het: 'En heeft Zijn heerlijkheid geopenbaard; en Zijn discipelen geloofden in Hem'. Dus de discipelen, als wedergeboren mensen, met nog maar geringe kennis van Christus, 'Geloofden in Hem'. Het staat er met nadruk! In Mark. 2:14 lezen wij van Levi, dat Christus tot hem zegt: 'Volg Mij.' En hij opstaande volgde Hem. Dat is Christus zelf! In 1 Petrus 2:7 lezen wij: "'U dan, die gelooft, is Hij (dat is Christus) dierbaar.' Ook zegt Petrus in dezelfde brief in hoofdstuk 1:3 'dat de gelovigen wedergeboren zijn tot een 'levende hoop' door de opstanding van Jezus Christus uit de doden'. En ik vraag u: Hadden de discipelen toen reeds enige kennis van de Heere Jezus of niet? Kon Levi Hem volgen zonder Hem enigermate te kennen? Hoe konden de gelovigen Christus dierbaar achten zonder Hem te kennen? Of waardoor hadden de vreemdelingen uit de Petrus' brief een levende hoop anders dan door Heere Christus te kennen?

Luisteren naar 'Vader' Brakel, Erskine en Ds. Van Reenen

In zijn boek 'De Redelijke Godsdienst',²⁵³ schrijft Brakel: 'Met de eerste aanneming en vereniging met Jezus wordt de mens levend. Nu door het geloof neemt men aan, en wordt de mens levend'. Einde citaat. Het aannemen des geloofs kan alleen plaatshebben wanneer men Hem, dat is Christus, kent!

Ebenezer Erskine in een preek over Joh. 11:25 sprekend over het zielenleven doet hij de uitspraak: 'Doch in hetzelfde ogenblik, dat de ziele tot Jezus komt, wordt zij levend'. Citeert daarbij Jes. 55:3: 'Hoort en uwe ziel zal leven.' In een preek van hem over Ps. 144:3, sprekend over de wijze, die God houdt om zondaren te bekeren zegt hij: 'Het eerste dat het hart van een mens op vriendelijke wijze vertederd en doet wegsmelten is, een recht begrip van de liefde en de weldadigheid Gods jegens de mens, voornamelijk zoals die zich uitlaten door de dood en het bloed van Christus, in de vrije vergeving van zonde en de aanneming door Christus'. Einde citaat. Ds. G van Reenen zegt in een preek over de tekst Joh. 1:14: 'Wat zijt gij toch rijk bevoorrecht, gij kleine en vergevorderde in de genade. Niet omdat u zoveel beter zou zijn dan alle andere mensen, och neen, wij zijn op een bodem gezonken en van één lap gescheurd; onze uitnemendheid boven een ander is 'geene'. Maar toch zijn we, als vrucht van Gods vrije ontferming, duizendmaal gelukkiger dan die arme blinde wereld, en dat wel omdat we iets van Jezus heerlijkheid mochten aanschouwen'. Ook kleingelovigen zien dus, iets van de heerlijkheid van Christus.

Duidelijk is dat zowel Brakel, Erskine en Van Reenen het geloof dat in de wedergeboorte geschonken wordt, betrekken op het geloof in Christus. Vanuit onze Heidelbergse Catechismus zien zij ook het werk van overtuiging van zonde in de hand van Christus. Het geloof in Christus staat bij hen aan het begin van de levensweg en niet ergens aan het einde. En mijns inziens lezen wij het op die manier bij al onze oudvaders, ook al zijn er accentverschillen op te merken.

A. Comrie

Graag citeer ik Dr. A. Comrie. Wanneer hij spreekt over de wedergeboorte zegt hij: 'Dat een uitverkoren mens waarlijk en zakelijk met Christus verenigd is vòòr het werkelijk geloof. Maar, de

²⁵³ W. á Brakel 'De Redelijke Godsdienst', deel 1, blz. 769

onderlinge vereniging van de kant eens uitverkoren mens ook bedrijvende en werkende is, waardoor de ziel tot Christus komt'.²⁵⁴ En even verder: 'Het eerste is geloof. En daarin kennis of tenminste enige kleine beginselen daarvan. En die kennis bestaat dan uit:

1. Dat u uzelf kent als door de zonde vervreemd van God en het leven Gods en dat niemand u uit deze ellende helpen en gelukkig maken kan en

2. Dat men 'kent' de Heere Jezus, vol van genade en waarheid ..'²⁵⁵

Wanneer wij dan de door ons besproken uitspraken van sommigen zetten, naast de door mij geciteerde, kunnen wij op zijn minst een opmerkelijk verschil constateren!

Dordtse Leerregels

Luisteren wij nog naar de Dordtse Leerregels. Als kenmerk van de verkiezing lezen wij daar, dat zij (de uitverkorenen) met onderscheiden trap en ongelijke mate verzekerd worden. En onze vaders noemen dan als kenmerk:

1. Een waar geloof in Christus

2. Kinderlijk vreze Gods

3. Droefheid over de zonde en

4. Honger en dorst naar de gerechtigheid.

En dat de gelovigen deze kenmerken met blijdschap en heilige vermaak bij zichzelf waarnemen. Dus het geloof in Christus aan het begin, en niet aan het eind!

Waar komt dit spraakgebruik vandaan

Wij zouden de vraag kunnen stellen, waar komt het toch vandaan dat velen zich bezig houden met allerlei onzuivere gezegden om het geestelijk leven te omschrijven? Ik wil proberen om daar een antwoord op te vinden. Zouden de Reformatoren of de Nadere Reformatoren er schuldig aan zijn. De vraag stellen is haar beantwoorden. Nee dus!

Rationalisme

Zelf denk ik dat men in de loop der jaren (vooral in de 19^e en de vorige eeuw) - mede door het gezelschapsleven - zich deze spreekwijze heeft eigen gemaakt. Ook de menselijke neiging om veel te veel in te dringen in de verborgenheden van Gods werk en Woord heeft mijns inziens daartoe geleid. Zou toch ongewild het 'rationalisme' meer invloed gehad hebben dan wij denken? Hoewel het ook vaststaat dat mede door het verval van Gods Kerk in de vorige eeuwen, door middel van het ontstane gezelschapsleven authentiek gereformeerd denken bewaard gebleven is. Een andere oorzaak is gelegen in het feit dat onder ons een grenzeloze verwarring in opvatting heerst, wanneer het gaat over de 'rechtvaardigmaking' en de 'verzekering van het geloof'. Men houdt dan niet vast aan de omschrijving in de Gereformeerde Dogmatiek. Immers daar wordt ons geleerd dat de 'rechtvaardigmaking' in de eerste plaats buiten ons plaats vindt. Men moet dan ook de 'rechtvaardigmaking' niet gelijkstellen met de 'verzekering van het geloof'. Dat is immers de vrucht of de bate van het geloof (Heid. Cat. Zondag 23). Wanneer men deze zaken niet goed onderscheidt, komt men tot zulke gezegden en worden op die manier zulke uitdrukkingen tot een soort 'gemeentetheologie' verheven!

Zo wordt - ook wel in de prediking - tot hen, die uit de diepte van ellende tot Christus mochten

²⁵⁴ A. Comrie 'Eigenschappen des Geloofs' blz. 121 De Banier- Rotterdam 1930. Hertaling C. Bregman 2012.

²⁵⁵ Idem blz. 128.

komen, maar die nog weinig verzekering ondervonden, gezegd: 'U hebt wel een oog op Christus mogen slaan (wel mogen 'zien'), maar u bezit Hem nog niet (u mist het 'hebben')'. Of een andere uitdrukking: 'U bent wel in de rechtszaal geweest, maar nog niet vrijgesproken'. Zien is dus nog niet toegepast. Maar kunnen we niet veel beter vasthouden aan wat onze catechismus leert, namelijk 'dat aan de gelovigen *allen* en een *iege*lijk verkondigd en openlijk betuigd wordt dat hun, zo dikwijls zij de beloften van het Evangelie met een waar geloof aannemen, waarachtig al hun zonden van God om der verdienste van Christus wil vergeven *zijn*'. 256Let op: vergeven 'zijn'. Niet zien of het komt nog, maar als ontvangen bezit!

Vasthouden aan eenvoud in de prediking

Waarom wordt niet vastgehouden aan het eenvoudige Woord van God? Of waarom luisteren wij niet naar de eenvoud van de prediking der Reformatoren en van hen, die na hen kwamen? Wanneer dat niet gebeurt, dan gaan verschillende gezegden een eigen leven leiden. Dan wordt het werk van de drie-enige God temporeel uit elkaar getrokken. Zo ontstaan uitdrukkingen als 'wij hebben niet tegen Jezus maar tegen God gezondigd' of ook wel 'het begint niet bij Jezus'. Dat zijn valse stellingen, die het werk van God in stukjes knippen. En zo als het ware God zelf in drie delen. Zo van: eerst de Vader als Rechter, daarna de Zoon als Verlosser en dan de Heilige Geest als Trooster. Maar God de Vader werkt niet buiten Christus om en de Heilige Geest wordt niet pas ontvangen dan na de verzoening door Christus. Elke openbaring Gods tot zaligheid is openbaring door Jezus Christus. En alle werk tot zaligheid is Zijn werk door de Heilige Geest. Natuurlijk is het waar dat vele gelovigen niet aanstonds bij hun bekering een duidelijke kennis ontvangen van de onderscheiden goddelijke Personen. Maar vaststaat ook dat het geloofsleven alleen gevoed wordt door de reine prediking van Gods Woord en niet door mogelijk goed bedoelde, maar totaal onbijbelse uitdrukkingen.

Ik sta nog voor de zaak

Er zijn mensen, die leren dat ook wij nu nog de hele weg des heils van begin tot het einde zouden moeten doorlopen. Deze gedachte kan vele (klein)gelovigen in duisternis brengen. Men zou dan (volgens sommigen) achtereenvolgens via Bethlehem, Gethsémané en Golgotha Christus leren kennen. Men gebruikt daarvoor soms de uitdrukking: 'De weg van de Borg is de weg van de kerk'.²⁵⁷ Maar is dat nu echt zo? Maken al Gods kinderen dat op die manier mee? Moeten zij al deze heilsfeiten, ieder in dezelfde (volg)orde meemaken? Geenszins, ontvangt niet het ene kind des Heeren het eerste gezicht op Christus hangende aan het vloekhout des kruises. Mag niet een ander een blik slaan in de kribbe en daarbij weten dat Hij ook voor hem/haar kwam? Krijgt een derde wellicht zicht op het lijden van Christus in de hof van Gethsémané? En, om niet meer te noemen, mag weer een ander vanuit Zijn Woord door de Heilige Geest vernemen, dat Jezus Christus in de wereld gekomen is om zondaren zalig te maken en dit op zichzelf toegepast zien? Ja, mijn zonden zij mij vergeven om Christus wil! Dat geeft een vrede die alle verstand te boven gaat. Hoe kan een zodanige gelovige dan nog beweren voor 'de zaak te staan' en zeggen: 'Ik ben nog niet gerechtvaardigd of Jezus is mij nog niet geschonken?' Men verwacht dan de 'rechtvaardigmaking' met de 'verzekering van het geloof'. Laten wij toch vasthouden aan de

256 Heid. Cat. Zondag 31.

257 Dat is wel het leven van Gods kinderen in de weg van Heiligmaking, maar niet t.a.v. de Rechtvaardigmaking. Dat is een unieke zaak.

zuivere leer der Reformatie, die leert: 'dat het geloof rechtvaardigt!' Of met de Heidelbergse Catechismus, Zondag 23, vraag 60: 'Hoe zijt gij rechtvaardig voor God?' ant.: 'Alleen door een waar geloof in Jezus Christus.'

Evaluatie

Tijdens het schrijven van dit hoofdstuk kwamen er bij mij nog enkele vragen naar boven. Onder andere deze: 'Wat zouden de apostelen denken van de door ons besproken uitspraken? Of Christus Zelf? En Paulus? Tot de heilige en gelovige broeders die te Kolossen zijn zegt hij: 'En Hij (dat is Christus) heeft u, als gij dood waart in de misdaden, en in de voorhuid uws vleses, mede levend gemaakt met Hem, al uw misdaden u vergevende.'²⁵⁸ Is dat niet Bijbelser dan te zeggen: 'Bedekte schuld is geen vergeven schuld'? Of met Petrus, die onomwonden tot alle geadresseerden in zijn brief schrijft: 'U dan die gelooft, is Hij dierbaar'²⁵⁹ Dus voor allen die geloven, is Christus dierbaar.²⁶⁰ Ik kan mij geen kind van God voorstellen die niet of nooit hongert, dorst, hijgt, naar Christus en uitroept: 'Geef mij Jezus of ik sterf, want buiten Jezus is geen leven maar een eeuwig zielsverderf'. Of zelfs in een 'dodige' gestalte uitroept: 'Ik sliep doch mijn hart waakte'. Maak mij levend naar Uw Woord. Tot de bekommerde Martha zegt Christus niet: 'Je staat nog voor de zaak', maar zo heel eenvoudig, ernstig, liefdevol en zonder tweeërlei uitleg vatbaar: 'Ik ben de opstanding en het Leven; die ín mij gelooft zal leven, al ware hij ook gestorven.'

Zijn vraag aan haar en dus ook aan ons. 'En een iegelijk, die leeft, en in Mij gelooft, zal niet sterven in der eeuwigheid.' Gelooft gij dat?' Mag dan ons aller antwoord zijn of worden met Martha: 'Ja Heere ik heb geloofd, dat Gij zijt de Christus, de Zoon van God, die in de wereld komen zou'.²⁶¹

²⁵⁸ Kol. 2:13.

²⁵⁹ 1 Petr. 2:7.

²⁶⁰ Preek 4, 'U dan die Geloof is Hij dierbaar' A. Comrie Eigenschappen van het zaligmakend geloof.

²⁶¹ Joh. 11:25-27

Hoofdstuk 12

Universalisme

Wanneer wij nadenken over het Universalisme, stellen wij eigenlijk de vraag: Moet een goede heiden ook bekeerd worden? U zegt: Wat is een goede heiden? 'Niemand is goed', zegt de Apostel Paulus, 'ook niet tot één toe' 262 Wat wordt er bedoeld met deze uitdrukking? Daarmee bedoelt men, de zogenaamde 'goede heidenen' die geleefd hebben voordat Christus in het vlees kwam; of hen, die buiten hun schuld, nooit de christelijke boodschap hoorden; of deze boodschap slechts voor een deel of verminkt hoorden; of die leefden\leven in landen waar de doodstraf stond\staat op het christen zijn; of die het slachtoffer werden van politieke of sociale vooroordelen tegen het geloof; of hen die zich zo door christenen beschadigd voelden dat zij nooit zonder negatieve bijgedachten serieus met het christelijk geloof bezig geweest zijn. Wij kunnen dan denken aan serieuze Moslims bijvoorbeeld, Abu Bkar²⁶³, Hij had van de christelijke boodschap slechts verminkt kennis kunnen nemen. Stierf in grote angst en onzekerheid over zijn eeuwige bestemming! Vraag is dan, moeten al die mensen als verloren worden beschouwd? Toch is het een vraag die christenen vroeg of laat in contact met onze Moslim medelanders moeten beantwoorden. Laten wij om deze vraag te beantwoorden ons bij Gods onfeilbaar Woord houden.

Universalisme is een term in de theologie om uitdrukking te geven aan het Bijbelse gegeven dat Gods genade na Christus' Hemelvaart niet tot één volk beperkt blijft. Bijv., alleen Israël, maar algemeen is. De kerk is katholiek d.w.z. algemeen en uit het gehele menselijke geslacht wordt zij door Christus vergaderd door Woord en Geest. Zondag 21 vraag 54. Het is de Zoon van God Die Zich uit het ganse menselijk geslacht een gemeente tot het eeuwige leven heeft uitverkoren. In die zin is deze term positief te noemen! Toch wordt onder deze term meestal verstaan de gedachte dat; 'Gods genade zo Universeel of algemeen is, dat zij alle_mensen ten goede komt, of althans allen ten goede kan komen!'

Reeds Origenes ²⁶⁴ een der oudste kerkvaders leerde 'De herstelling aller dingen.' Dat kwam omdat hij de filosofie over de theologie liet heersen. De term op zich n.l.'De wederherstelling aller dingen= is ontleent aan Handelingen 3:21. Wij lezen daar: 'Welken de hemel moet ontvangen tot de tijden der wederoprichting aller dingen, die God gesproken heeft door de mond van al Zijn heilige profeten van (alle) eeuw.' Dat betekent heel eenvoudig dat, of dat alles vervuld zal zijn, wat door de profeten is aangekondigd, of dat alle dingen die God daarvoor bestemd heeft, weer zullen opgericht worden, zoals in Romeinen 8:20 en 2 Petrus 3:13 wordt aangegeven. In deze laatste tekst zegt de apostel Petrus: 'Maar wij verwachten, naar Zijn belofte, nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, in welke gerechtigheid woont.'

262 Rom. 3:16.

263 Abu Bakr As-Siddiq (echte naam Abdullah ibn Abi Quhafah) (Arabisch : قحافة أبي بن الله عبد , translit.: ' *Abd Allah ibn Abi Quhafah*), 573- 634 AD, in de volksmond bekend onder zijn bijnaam Aboe Bakr was een senior begeleider *Sahabi* en schoonvader van de islamitische profeet Mohammed. Hij regeerde over de Rashidun Kalifaat 632-634 CE, werd eerste kalief na de dood van Mohammed.

264 Origenes 185-254.

Toch zijn er van oude tijden af theologen geweest die onder de uitdrukking Universalisme wilden verstaan dat; de dood, zonde en verdoemenis in de hel zullen ophouden.

In deze dwaalleer kent men drie richtingen.

A Het 'absolute Universalisme', dat leert, dat allen, engelen en mensen en zelfs ook satan, zal behouden worden.

B Het 'hypothetisch Universalisme', dat leert, dat bijna alle mensen zalig worden en er na het sterven gelegenheid is tot verlossing, waarbij men zich beroept op 1 Petr. 3:20 en 1 Petr. 4:6. Toch moeten wij deze teksten lezen i.v.m. Hebr. 9:29.

C De 'conditionele onsterfelijkheid', deze derde richting leert dat, de goddelozen en satan tenslotte vernietigd worden en zullen ophouden te bestaan. Deze laatste dwaling wordt door de 'jehovagetuigen' aangehangen.

Menselijk denken

Duidelijk is dat deze dwalingen opkomen vanuit het humanistisch denken. Over God denkt men dan op menselijke wijze en legt bij de zonde een menselijke maatstaf aan. Onze Catechismus leert: 'De zonde als begaan tegen de Allerhoogste majesteit van God moet met eeuwige straf aan lichaam en ziel gestraft worden.'²⁶⁵

Ook wegens de 'eenvoudigheid' van God kan Zijn 'liefde' nooit tegenstrijdig zijn met Zijn 'gerechtigheid'. En zoals reeds gezegd, zijn het vooral in onze tijd de 'jehovagetuigen' en 'mormonen' die deze genoemde leringen aanhangen. En ik zeg het met huiver, 'tot hun eeuwig verderf.' Dat houdt wel in dat wij in gesprek met deze mensen ons er niet met 'jantje-van-leiden' mogen af maken! Ook hen moeten wij in liefde waarschuwen voor het eeuwig verderf.

Huiver

Toch, ook bij ons kan weleens de vraag opkomen: zijn dan allen verloren die nooit van Christus gehoord hebben? Wij huiveren dan al bij de gedachten alleen. Huiver, als wij denken aan al die miljoenen die buiten hun schuld nooit van de God en van de bijbel gehoord hebben. Nooit van de Christus der Schriften! Ook maken niet-christenen dikwijls bezwaar tegen de leer dat zij die nooit het Evangelie gehoord hebben het eeuwige verderf wacht. Men zegt dan; wat een pretentie! Daarbij komt dat het Universalisme langzamerhand het geloof van veel zogenaamd christelijke denkers is geworden. Dat maakt de vraag wel extra moeilijk!

Wij kunnen hier denken aan een man als Karl Barth.²⁶⁶ Zijn theologie was: 'In de gekruisigde Christus is de gehele mensheid verworpen en veroordeeld. En in de opgestane Christus de gehele mensheid uitverkoren en gerechtvaardigd.'

Actuele vraag

Dan kan de vraag rijzen; waarom is de vraag naar de eeuwige bestemming van ongelovigen voor ons eigenlijk actueel? Moeten wij ons daarmee wel bezighouden? Immers wij geloven dat er alleen in en door Christus behoud is van de toekomstige toorn. Die in Zoon gelooft, heeft het eeuwige leven en komt niet in de verdoemenis zegt ons Christus d.m.v. de Apostel Johannes in

²⁶⁵ Heid. Cat. zondag 4 vraag en antwoord 10 en 11.

²⁶⁶ Karl Barth 1886-1968 was een Zwitser Theoloog Barth wordt vaak beschouwd als de grootste protestantse theoloog van de twintigste eeuw.

hoofdstuk 3 van zijn Evangelie. Toch wel! Waarom? Een christen is tot belijden geroepen en moet rekenschap geven van de hoop die in hem is. De Apostel Petrus zegt verder: 'Want alzo is het de wil van God, dat gij weldoende de mond stopt aan de onwetendheid der dwaze mensen.'²⁶⁷ En 'Opdat ik mijn smader wat heb te antwoorden.'²⁶⁸

Het eerste antwoord is van pastorale aard

Voor mensen die nog steeds middenin het leven staan van alle dag en geconfronteerd worden met een >diversiteit van opvattingen= kan het belangrijk zijn over deze zaken na te denken. Zo kunnen wij in aanraking komen met postchristelijk pluralisme, antichristelijke alternatieven, heidense religies, aanhangers van sekten, teleurgestelde ex-christenen en vijandige ingestelde humanistische wetenschappers. Deze denkwereld komen wij in de krant dagelijks tegen, maar ook in het onderwijs en de literatuur. Zo ook op de werkvloer en kantoor. In deze wereld mogen wij wel bidden om het licht van de Heilige Geest om op de vragen die op ons af komen een antwoord te hebben. Zeker wanneer wij denken aan al die antichristelijk stromingen in de wereld van vandaag. Dan komt de vraag van hen, en soms ook in ons hart, naar ons toe: 'Zijn dan allen verloren die nooit van Christus gehoord hebben!?' Hoe nodig is het staande te blijven, gefundeerd te zijn in de Heilige Schrift.

Een tweede argument om over deze zaken na te denken is van theologische aard.

Christenen van vandaag worden geconfronteerd met een grote groei van de Islam het Hindoeïsme en andere grote heidense religies. We kunnen dan denken aan het Boeddhisme en Maoïsme. Een van de argumenten die wij van aan de dag kunnen horen is dan. Je kunt Christus ook zien of veronderstellen in de bestaande religies. U begrijpt dat dit een levensgevaarlijke lering is. Waarom? Omdat men dan aanhangers van religies die niet willen weten van de 'Drie-eenheid van God', de menswording van Christus', 'de verzoening en de zaligheid uit genade door het geloof in Christus', worden beschouwd als 'Anonieme christenen'. Een Hindoe of een Moslim zou er niets mee winnen als hij christen werd. En afgezien van het feit dat dit volkomen strijdt tegen de bijbelse leer, wordt daarmee ook het getuigenis van bekeerde Hindoes en Moslims veracht. Immers zij hebben door het geloof in Christus de zekerheid dat hun bekering een overgang van de dood naar het leven, eeuwig leven, betekende!

Nog een ander antwoord is van meer praktische aard.

Het betreft de visie op zendingswerk. Daarin zijn in het algemeen twee opvattingen te onderscheiden. En deze opvattingen botsen met elkaar.

De eerste visie belijdt in hoofdzaak: eerst evangeliseren, kerken stichten, lenigen van nood op allerlei terrein. Zodat de Blijde Boodschap van de Zalmgmaker, Die ons ook zeker de ogen opent voor de nood van onze naaste, in de praktijk van het leven zichtbaar wordt. Met andere woorden, het gaat om de bekering van mensen tot God en het Kerstenen van de heidense culturen. Deze gedachten vindt men onder ons.

²⁶⁷ 1 Petrus 3:15.

²⁶⁸ Psalm 119:42a.

De modernen theologen zeggen betreffen de zending: Het gaat er om eerst te streven naar gerechtigheid, vrede en voorspoed in gemeenschappen waar deze ontbreekt. Dan een dialoog aangaan met 'niet-christelijke religies', om die te begrijpen en te respecteren. Ook wel om het christendom en de uitbreiding van de kerk, maar alleen als de omstandigheden dat toe laten. Deze laatste visie vinden wij hoofdzakelijk binnen de 'Wereldraad van kerken.'

Dat deze gedachte botst met de Bijbel zal ons duidelijk zijn. Immers zo wordt de prediking van het Evangelie ondergeschikt gemaakt aan de heersende sociale of politieke problemen.

Bovenstaande neemt natuurlijk niet weg de noodzaak om in gesprek met bijv. Moslims respect voor hen te tonen als medemens. In dit opzicht moet liefde onze drijfveer zijn en kan een >dialoog als methode= met hen nodig zijn. Maar wij mogen nooit zwijgen van de enige Naam tot Zaligheid, Jezus Christus en Die gekruisigd. Alleen (en dat zeg ik met nadruk) de manier van en de wijze waarop wij daarover met onze naaste spreken, is van groot belang! Maken wij hen jaloers? Is het de liefde van Christus welke ons dringt? Of zeggen of denken wij laat maar! Dat is voor mij te moeilijk!

Een prikkelde vraag

Dat het Universalisme niet is naar de Schrift, dat begrijpen wij. De apostel Paulus schrijft: Beide Grieken en Barbaren... ben ik een schuldenaar om... het Evangelie te verkondigen@.'²⁶⁹

Maar een andere, wel een prikkelde vraag kan zijn: zou God in bepaalde gevallen niet kunnen werken met en door het licht van Zijn algemene openbaring? Dat is de verlichting die ieder mens bereikt. Kunnen mensen, zij het dan wat duister, daardoor toch niet tot geloof en bekering komen? Met andere woorden. Kan iemand zalig worden zonder de Boodschap dat God de zonden vergeeft hen ooit bereikte? Nu denk ik dat de meesten van u onmiddellijk zullen zeggen: die gedachte alleen al moeten wij beslist verwerpen. Nee dat kan niet en nooit! De Schrift is duidelijk: 'Zo is dan het geloof uit het gehoor, en het gehoor door het Woord Gods.'²⁷⁰

Toch is deze vraag niet ongepast. Waarom niet? Laten wij dan op de volgende teksten letten.

Evang van Johannes 1:9: 'Dit was het waarachtig Licht, Het welk verlicht een iegelijk mens, komende in de wereld.'

De apostel Petrus in Handelingen 10:35: 'Maar in alle volke die hem vreest en gerechtigheid werkt, is Hem aangenaam.'

De apostel Paulus in 14:17: 'Hoewel Hij nochtans Zichzelf niet onbetuigd gelaten heeft goed doende van den hemel.'

En in Rom. 2:16L: 'In den dag wanneer God de verborgene dingen der mensen zal oordelen door Jezus Christus, naar mijn Evangelie.'

Nu overeenkomstig het licht dat Hij mensen heeft gegeven worden wij geoordeeld. En dat de Heere dat in volstreckte rechtvaardigheid zal doen moet voor ons vast staan!

Weer de vraag

²⁶⁹ Rom. 1:14-15.

²⁷⁰ Rom. 10:17.

Zou het niet kunnen dat de God van alle genade ooit, ook in het hart van een niet christelijke belijder heeft gewerkt door Zijn Geest, en hem, in zekere mate, heeft gebracht tot het besef van zijn zonde en de noodzaak van vergeving? Vervolgens, als het ware in het schemerduister, de toevlucht tot Gods barmhartigheid heeft doen nemen?

Er worden ons in de Schrift namen genoemd die te denken geven. Bijvoorbeeld.

Abimélech in Genesis 20. In deze geschiedenis openbaart God Zich in een droom. Math Henry zegt dat deze droom onmiskenbaar van God kwam. Dus ook aan hen die buiten het verbond en de gemeenschap der kerk stonden heeft God Zich geopenbaard!

Jethro de schoonvader van Mozes in Exodus 18 stond buiten de verbondsopenbaring, maar opmerkelijk is wat wij lezen in de verzen 7 t/m 12 met name vers 9 - 10 en 11a: 'Jethro nu verheugde zich over al het goede, hetwelk de HEERE (met allemaal hoofdletters) dus de verbondsnaam van God! Israël gedaan had; dat Hij het verlost had uit de hand des Egyptenaren. En Jethro zeide: Gezegend zij de HEERE Die ulieden verlost heeft uit de hand des Egyptenaren, en uit Farao's hand; Die dit volk van onder de hand der Egyptenaren verlost heeft. Nu weet ik, dat de HEERE groter is dan alle goden.'

Bíleam de zoon Beor. Over deze geheimzinnige figuur lezen wij in hoofdstukken 22 t/m 24 van het Bijbelboek Numeri. Aan de ene kant een profeet des Heeren zich bewust van het feit niets te kunnen zonder Hem, zie Hfst. 22: 18. Bíleam zegt daar: 'Wanneer Balak mij zijn huis vol zilver en goud gave, zo vermocht ik niet het bevel des Heeren mijn Gods te overtreden, om te doen klein noch groot.' Aan de andere kant een heidens waarzegger. Wij lezen in Jozua 13:22 dat hij zijn gerechte straf ontvangt. 'Daartoe hebben de kinderen Israëls met het zwaard gedood Bíleam de zoon van Beor, den voorzegger, nevens degenen, die van hen verslagen zijn.'

Toch, welke heerlijke voorzeggingen heeft hij uitgesproken. Bijvoorbeeld: 'Er zal een ster. voortgaan uit Jacob, en een scepter uit Israël.@ In Num. 22:17b is hij is zich bewust dat God tot hem spreekt! Luister maar. 'Bíleam de zoon van Beor spreekt, en de man die de ogen geopend zijn spreekt. De hoorder der redenen Gods spreekt, en die de wetenschap des Allerhoogsten weet; die het gezicht des Almachtigen ziet, die verrukt wordt, en wien de ogen ontdekt worden.' Nu weten wij wat de apostel Petrus over Bíleam gesproken heeft.

Petrus schrijft: 'Dezen zijn waterloze fonteinen, wolken van een draaiwind gedreven, denwelken de donkerheid der duisternis in der eeuwigheid bewaard wordt.' Maar zonder deze teksten in het nieuwe testament, zou je toch bijna jaloers op hem worden! En, leert de Schrift niet, dat alleen de 'zonde tegen de Heilige Geest' onvergeeflijk is. Je zou dan kunnen denken of redeneren. Waarom kon hij niet behouden zijn? En weer zeg ik hoe nodig is het Bijbelonderzoek, opdat wij vanuit de Schrift onderwijs ontvangen zouden. Anders komen wij op een dwaalspoor. Dit doet mij ook denken aan Lot in vergelijking met Bíleam. Was ook hij niet even zondig en geldgierig? En wat te denken van zijn dronkenschap en zijn zonden op seksueel gebied? Zouden wij Lot erbij gerekend hebben als de Apostel Petrus niet gezegd zou hebben: 'En de rechtvaardige Lot, die vermoeid was van den ontuchtigen wandel der gruwelijke mensen, Want deze rechtvaardige man, wonende onder hen, heeft zijn rechtvaardige ziel gekweld, door het zien en horen van hun ongerechte werken.' 271Wij kunnen niet anders zeggen dan; het is genade en genade alleen! Vooral soevereine genade!

271 2 Petrus 2:7.

Naäman de Syriër in 2 Kon. 5. Ook in dezen is de uitleg van Math Henry lezenswaardig.

'Zijn bekering tot de God van Israël ging niet gepaard met geen groot geloof en vastberadenheid. Was zwak en gebrekkig', zo zegt Hij. De kanttekeningen zeggen van hem: ziende op de vraag van Naäman om wat aarde mee te nemen. 'Hij toont wel een goed voornemen om de ware God te dienen, maar niet naar wetenschap, menende dat de ene aarde heiliger was dan de andere.'

Nebukadnèzar uit het boek Daniel. Deze heidense Koning kreeg dromen van God. Door Daniel gewaarschuwd zegt hij eerst: Is dit niet het grote Babel dat ik gebouwd heb tot een huis des koninkrijks, door de sterkte mijner kracht en ter ere mijner heerlijkheid?' Daarna die stem uit de hemel: 'U, o koning Nebukadnèzar, wordt gezegd: Het koninkrijk is van u gegaan.'

Dan komt zijn verstand weder in hem. En wat zegt hij dan. Ik noem enkele woorden uit Daniel 4. 'Ik loofde de Allerhoogste. Ik prees de Eeuwiglevende. Zijn heerschappij is een eeuwige heerschappij, Zijn koninkrijk is van geslacht tot geslacht. En al de inwoners der aarde zijn als niets geacht, en Hij doet naar Zijnen wil met heir des hemels en de inwoners der aarde en daar is niemand die zeggen kan: Wat doet Gij? Nu prijs ik, Nebukadnèzar, en verhoog en verheerlijk den Koning des hemels, omdat al Zijn werken waarheid en Zijne paden gerichten zijn; en Hij is machtig te vernederen degenen, die in hoogmoed wandelen.' Met dat laatste zal ongetwijfeld zichzelf bedoeld hebben. Wat een getuigenis van ootmoed! zo lijkt het.

Toch zeggen de Kanttekenaren dat, 'Dat nochtans deze koning niet ganselijk tot de ware God is bekeerd geweest,' Zij baseren dat op vers 8 in hoofdstuk 4. Daar noemt Nebukadnèzar Bel zijn God. Toch lijkt deze uitleg voor mij wat onduidelijk. Waarom? Omdat Nebukadnèzer Bel zijn God noemt voor de straf die hij heeft ondergaan en voor dat hij zijn ogen opsloeg naar de hemel. Daarna. Trouwens in noot 1 zeggen de Kanttekenaren: 'Dat toen God hem uit deze dolzinnige slaap gered heeft, hij eerst gedacht heeft, dat God een rechtvaardig Rechter was, en hij heeft zich voor Hem verdeemoedigd met verslagenheid en nederigheid des harten@. Kan dat niet Geest van Christus zijn geweest?'

In 2 Kon 17: 32-33-34 lezen wij over mensen die de HEERE vreesden en tegelijk dienden zij de ook hun afgoden, naar de wijze der volken. Opmerkelijk is dat in vers 41 gezegd wordt dat ADeze volken@ dat waren mensen uit Babel, Cuta, Ava, Hamath, Sefarvaim de HEERE (met hoofdletters. Zijn verbondsnaam!) vreesden. En dat in tegenstelling tot de Israëlieten die voorheen in het land woonden. Al was het dienen van de HEERE van deze volken met afgoderij vermengd.

Om nu meer te noemen laat ik Melchizedek, Job, de scheepslieden met Jona aan boord en Cores maar rusten.

Nogmaals de vraag

Wij gaan terug naar onze de vraag zo even gesteld. Kan de 'God van alle genade niet ooit in het hart van een >'niet christelijke belijder gewerkt hebben? Kan onder de figuren die ik zo even geschetst heb niet een zaligmakend besef van zonde geweest zijn en dat zij daardoor de toevlucht tot Gods barmhartigheid genomen hebben, als was het in het schemerduister?

Wat zou dan de reden geweest zijn, dat sommigen, (hoewel buiten de verbondsopenbaring) toch zalig zijn geworden? U vraagt waarom al deze prikkelende de vragen? Nu het is ook niet de vraag of het kan, maar wat is Gods boodschap tot ons! Want als dat inderdaad waar kan zijn, of

is, dan zal, dan moet God zulke belijders in de hemel leren dat zij behouden zijn door Christus=dood en dat hun harten werden vernieuwd door de Heilige Geest. Zij zullen pas dan de verheerlijkte Kerk bijvallen in haar eeuwige lofzang op de soevereine genade van God. Dit lijkt bijbels niet aannemelijk Wel zijn er zijn in de tweede eeuw na Christus godgeleerden geweest die dit hebben gehoopt.

Speculeren levensgevaarlijk

Maar... en zo komen wij weer tot de zendingsopdracht die Heere Zijn kerk gegeven heeft, wij hebben geen enkele garantie om te verwachten dat God dit zal doen. Wij mogen dan ook absoluut niets afdoen van onze opdracht tot zending. Ook doet deze bovengenoemde veronderstelling absoluut niets af van de antichristelijke dreiging en het gevaar van niet-christelijke religies. Beter is het niet te gaan speculeren over de eeuwige bestemming van hen die niet of nooit bereikt zijn met het Evangelie. Dit moeten wij aan God overlaten: Hij is rechtvaardig en ook barmhartig. Als wij een kind van God zijn, zullen wij pas in de eeuwige heerlijkheid begrijpen hoe God met deze mensen heeft gehandeld. Dan hebben wij geen reden tot klagen! Laten wij bedenken dat ieder mens vergeving en wedergeboorte door het geloof in Christus nodig heeft. Vooral aan die onverdiende goedheid welke er ligt in de steeds maar weer herhaalde welmenende onvoorwaardelijke uitnodiging die in het Evangelie gehoord wordt. De eerste dienst die wij daarom verschuldigd zijn aan mede-zondaren is, verkondigt het Evangelie! Laten wij ons als gemeente en persoonlijk met ijver inspannen om Christus te verkondigen Die volkomen kan zalig maken allen die door Hem tot God gaan.

Het Universalisme is geen oplossing. Waarom niet?

Door het Universalisme kan geen sluitend bewijs gegeven worden voor de stelling dat uiteindelijk iedereen gered zal worden. De tegenargumenten op grond van de bijbel zijn daarentegen overtuigend. Ik noem er u drie.

Het Universalisme ontkent dat de bijbel voortdurend benadrukt dat de beslissing over onze eeuwige bestemming in dit leven wordt bepaald. Daar kunnen wij zeker niet omheen!

Het Universalisme veroordeelt uitspraken van Christus zelf. Hij waarschuwde de mensen te vlieden van het helse verderf. Zou de Heere dan niet geweten hebben dat volgens het >universalisme= alle mensen zalig worden? Waarom heeft Hij dan gewaarschuwd? Zou Hij wel van die zaligheid voor allen geweten hebben, maar die waarheid achtergehouden hebben? Zou Hij dan alleen geprobeerd hebben dat mensen het Koninkrijk der Hemelen zouden zoeken uit angst? Nee toch!

Moet niet het geweten van ieder weldenkend christen het Universalisme afwijzen, juist omdat hij het niet op zichzelf kan toepassen?

De Schotse Theoloog James Denney (1856-1917) heeft geschreven: 'Ik durf niet tegen mijzelf te zeggen dat ik ooit een tweede kans zal krijgen, als ik de mogelijkheid verspeel die dit leven mij biedt. Daarom durf ik het ook niet tegen anderen te zeggen. (citaat in S.E.Z)

Allen genodigd

Ik ben mij bewust dat de vragen die in dit hoofdstuk op ons af kwamen indringend. waren Zij

dwingen ons tot nadenken over bepaalde Schrift gegevens. De consequenties van deze vragen zijn voor ons hart en verstand soms huiveringwekkend. Ik denk ook dat de vorst der duisternis probeert ze als middel te gebruiken, om ons te verleiden. Maar weet de Heere is getrouw, Hij laat niet varen het werk van Zijn handen. Want ver boven het genie van klassieke schrijvers en de wijsheid van de Filosofie komt tot ons het reddend woord van Profeten in het oude testament en in het nieuwe testament de Apostelen en Evangelisten, over de tot zonde geworden Messias. Van Hem Die tot zonde is gemaakt opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods door Hem. Voor het arme, door onrust gekwelde en door het geweten veroordeelde mensenhart met vragen over zijn eeuwige bestemming is er alleen rust in Hem, onze Heere Jezus Christus. Hij is het die nodigt: Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven.' 272 Laat dan Gods geïnspireerde Woord ons zeggen wie Christus is. 'Want' zo zegt ons de Apostel Johannes: deze zijn geschreven, opdat gij gelooft, dat Jezus is de Christus, de Zoon van God; en opdat gij gelovende het leven hebt in Zijn Naam.' 273

272 Matth. 11:28.

273 Joh 20:31.

Hoofdstuk 13.

Verantwoordelijkheid een spanningsveld

De bekende Nederlandse dichter Jan Luyken 274 zegt in een van zijn werken:

't Het hert heidt zijn verbonden, van dodelijke wonden.
Zo enig lid verbroken zij, de meester moet er haastig bij,
opdat het wijslijk wordt genezen.
Maar, ... of de reukeloze ziel in spies of swaertd van zonden viel,
daar schijnt geen zwarigheid te wezen.'

Nu een van die dodelijke wonden is wel, dat mensen denken met een onvernieuwd hart, dus zonder de invloed en verlichting van de Heilige Geest een antwoord denken te hebben op spanningsvelden die wij in de Bijbel tegenkomen.

.Het kan dan gaan om zaken als:

1. Gods Verkiezing,
2. De verantwoordelijkheid van de hoorder en de Evangelieverkondiging.

Gods Woord is niet onduidelijk wanneer het de verkiezing betreft.

Wij kunnen dan denken aan Éfeze 1 waar de Apostel Paulus zo nadrukkelijk spreekt over de geestelijke zegeningen uit vrije genade voor de uitverkorenen en dat naar Gods welbehagen: *"Gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem voor de grondlegging der wereld, opdat wij zouden heilig en onberispelijk zijn voor Hem in de liefde."*²⁷⁵

Doel

In dit hoofdstuk wil ik over het genoemde spanningsveld eerst enkele bijbelse gegevens onder de aandacht brengen. Daarna nagaan, op welke wijze er over de Evangelieverkondiging door onze oudvaders is nagedacht en hoe hun prediking merkbaar aanwezig blijft in onze dagen. Maar eerst iets over drieërlei verantwoordelijkheid.

Duidelijk moet zijn dat God als de Schepper, Wetgever en Onderhouder van ons leven, iedereen, maar met name hoorders van Zijn Woord verantwoordelijk houdt, *"Maar die dienstknecht, welke geweten heeft de wil zijns heeren, en zich niet bereid, noch naar zijn wil gedaan heeft, die zal met vele slagen geslagen worden. Maar die denzelven niet geweten heeft, en gedaan heeft dingen die slagen waardig zijn, die zal met weinige slagen geslagen worden. En een iegelijk wien veel gegeven is, van dien zal veel geëist worden; en wien men veel vertrouwd heeft, van dien zal men overvloediger eisen."*²⁷⁶

Een gebrek aan evenwicht tussen deze bijbelse leer van de 'totale verdorvenheid' aan de ene kant en de 'verantwoordelijkheid' van de gevallen mens tegenover God aan de andere kant, kan leiden tot twee misvattingen.

A. Het kan mensen er toe brengen te denken, 'de verantwoordelijkheid' die ik heb geeft mij ook bekwaamheid en de mogelijkheid om bij te dragen aan mijn bekering en zaligheid. We

274 Jan Luyken 1649-1712 Christendichter Voor sommige eerder gemaakt erotisch getinte gedichten schaamde hij zich.

275 Éfeze 1:4.

276 Lukas 12:47-48:

kunnen dat noemen, 'menselijk activisme'. In de theologie noemt men dat het . 'Arminiaanse gevoelens' of het 'Remonstrantisme'.

B. Het kan mensen er ook toe brengen te denken, omdat ik geen bekwaamheid en mogelijkheid heb om mij te bekeren, (ironisch genoeg, men weet dat dan met het verduisterd verstand!) heb ik ook geen verantwoordelijkheid t.o.v. het bevel tot bekering en geloof dat in de bijbel tot ons komt. Dat heet 'dode lijdelijkheid' of ook wel 'Hyper-Calvinisme'.

Verantwoordelijkheid zonder en onder de wet

Uit Romeinen 2 weten wij dat ieder mens in deze wereld geboren wordt onder 'de wet van het geweten'. Deze wet beschuldigt of verontschuldigt. Toch houdt God ook diegenen schuldig die nooit Zijn Woord gehoord hebben. Want mensen worden schuldig bevonden voor God door de beschuldiging van het geweten. Dat is de 'ingeschapen Godskennis'.

leert ons: *'Van alles wat gehoord is, is het einde van de zaak: Vreest God, en houdt Zijn geboden, want dat betaamt alle mensen.'*²⁷⁷

Toch is het duidelijk dat de verdorven natuur van de mens hem noch het vermogen noch de gewilligheid geeft om God te gehoorzamen.: *'Maar de natuurlijke mens begrijpt niet de dingen die des Geestes Gods zijn; want zij zijn hem een dwaasheid, en kan ze niet verstaan, omdat zij geestelijk onderscheiden worden.'*²⁷⁸

Drieërlei verhouding tot God

De positie van mensen t.o.v. God, zelfs voor hen onder 'de wet van het geweten', d.w.z. van hen die het Woord van God niet kennen, kan daarom gezien worden als volgt.

1. De mens is verantwoording schuldig aan God voor al zijn eigen daden, woorden, gedachten en werken: *'Want God zal ieder werk in het gericht brengen met al wat verborgen is, hetzij goed, of hetzij kwaad.'*²⁷⁹ *'De ziel die zondigt, die zal sterven; de zoon zal niet dragen de ongerechtigheid des vaders en de vader zal niet dragen de ongerechtigheid des zoons; de gerechtigheid des rechtvaardigen zal op hem zijn, en de goddeloosheid des goddelozen zal op hem zijn.'*²⁸⁰

2. De onbekwaamheid en de onwilligheid van de mens om de wet van God te houden en te gehoorzamen vanwege de totale verdorvenheid van zijn natuur vermindert of vernietigt zijn verantwoordelijkheid voor zijn zonde niet. *'Want de toorn van God wordt geopenbaard van de hemel over alle goddeloosheid der mensen, als die de waarheid in ongerechtigheid ten onder houden; overmits hetgeen van God kennelijk is, in hen openbaar is; want God heeft het hun geopenbaard.'*²⁸¹

3. Gods Rechtvaardigheid eist, dat de verantwoordelijkheid en schuld van de mens een eerste vereiste zijn voor de uitvoering van straf aan een ieder onder de wet. *'Wij weten nu, dat wat de wet zegt, zij dat spreekt tot degenen, die onder de wet zijn; opdat alle mond gestopt worde en de gehele wereld voor God verdoemelijk zij.'*²⁸²

Een voorbeeld

²⁷⁷ Prediker 12:13

²⁷⁸ 1 Kor. 2:14.

²⁷⁹ Prediker 12:14.

²⁸⁰ Ezech. 18:20.

²⁸¹ Romeinen 1:18-19.

²⁸² Romeinen 3:19.

Wanneer in ons land iemand in dronkenschap gaat autorijden en daarbij een ongeluk veroorzaakt, wordt hij zowel voor het onder invloed rijden alsook voor de schade verantwoordelijk gehouden.

De wet veroordeelt zo iemand schuldig, ook al was zijn verstand beneveld door sterke drank. Die man of vrouw is schuldig aan overtreding van de wet. Dat moet worden gestraft!

Zo is het ook met de wet van God. De wet van God houdt iedereen schuldig die haar overtreedt. *'Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, omdat te doen.'*²⁸³ Met andere woorden: Ook al zijn wij mensen *'geestelijk dood in zonden en misdaden'*.²⁸⁴ Wij blijven altijd verantwoordelijk voor God.

Drieërlei functie van de wet

De wet in het leven van de gelovigen heeft drieërlei functie.

Maar deze kunnen door mij in het kader van dit hoofdstuk niet behandeld worden. Toch ik noem ze nog maar even.

A. Kenbron van ellende Heid. Cat. zondag 2 vraag 3.

B. Tuchtmeester tot Christus. Galaten 3:24.

C. Leefregel van dankbaarheid. Heid. Cat. zondag 34 t/m 44.

Verder heeft de wet voor het burgerlijke leven haar betekenis.

Over dat functioneren van Gods wet in het leven van Gods kinderen is gelukkig genoeg bijbelse lectuur te koop. Te denken valt aan de in omloop zijnde catechismus-verklaringen.

Verantwoordelijk onder het Evangelie

Omdat het Evangelie evenzeer deel uitmaakt van Gods Woord als de wet, dragen wij ten opzichte van dat Evangelie een gelijke verantwoordelijkheid. God eist van alle hoorders van dat zij zich bekeren en geloven in Zijn eniggeboren Zoon. *'In die dagen kwam Johannes de Doper, predikende in de woestijn van Judéa en zeggende: Bekeert u; want het Koninkrijk der hemelen is nabij gekomen.'*²⁸⁵ En nadat Johannes overgeleverd was, kwam Jezus in Galiléa, predikende het Evangelie van het Koninkrijk Gods, en zeggende; *bekeert u, en gelooft het Evangelie.*²⁸⁶

Is door de wet 'de kennis der zonde', het Evangelie is die goede boodschap of *'grote blijdschap die al den volke wezen zal.'*²⁸⁷

Waarom is het Evangelie de goede boodschap? Omdat de Schrift dit zo zegt. God heeft Zijn Evangelie goed genoemd. *'Dit is een getrouw woord, en alle aanneming waardig, dat Christus in de wereld gekomen is om zondaren zalig te maken.'*²⁸⁸ Het Evangelie komt voort uit het hart van God. *'Want also lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.'*²⁸⁹

Het Evangelie is daarom de aanneming van alle hoorders waardig!

Het Evangelie blijft goed of een hoorder het gelooft of niet!

Je kunt dus zeggen, als men het Evangelie niet gelooft is men het oneens met God. Dit oneens zijn met God en staat gelijk met het verachten van God Zelf, Zijn eniggeboren Zoon en Zijn Woord!²⁹⁰ *'Wie u hoort, die hoort Mij; en wie u verwerpt, die verwerpt Mij; en wie Mij verwerpt, die verwerpt Dengene Die Mij gezonden heeft.'*

²⁸³ Galaten 3:10b.

²⁸⁴ Éfeze 2:1.

²⁸⁵ Matth. 3:1-2.

²⁸⁶ Markus 1:14-15:.

²⁸⁷ Lukas 2:10.

²⁸⁸ 1 Tim. 1:15a.

²⁸⁹ Evang van Joh. 3:16.

²⁹⁰ Lukas 10:16.

Het is ontegenzeggelijk waar dat het verwerpen van het Evangelie komt door het onvermogen En onwilligheid van onze gevallen natuur. Maar laten wij toch bedenken dat God alle hoorders van het Evangelie volledig verantwoordelijk zal houden. *'En u die verdrukt wordt, verkwikking met ons, in de openbaring van de Heere Jezus van de hemel met de engelen Zijner kracht, met vlamvend vuur wraak doende over degenen die God niet kennen, en over degenen die het Evangelie van onze Heere Jezus Christus niet gehoorzaam zijn; dewelken zullen straf lijden het eeuwig verderf, van het aangezicht des Heeren en van de heerlijkheid Zijner sterkte.'*²⁹¹ Ook het onderwijs van Mattheüs laat zien dat het in de dag van het oordeel verdraaglijker zal zijn voor Sodom en Gommora dan voor verachters en versmaders van het Evangelie. In de Hebr. 2:2-4 vermaant de apostel er acht op te geven dat wij Dien Die van de hemel spreekt, niet verwerpen. Dat doen wij als wij Zijn Woord niet geloven! Daarom is de zonde van ongeloof de oorzaak van de verdoemenis. *'Die in Hem gelooft, wordt niet veroordeeld, maar die niet gelooft, is alrede veroordeeld, dewijl hij niet geloofd heeft in de Naam van de eniggeboren Zoon van God.'*²⁹² Conclusie: God oordeelt dus ook naar het Evangelie!

De hoorder en Gods soevereine besluiten

Nu zou het kunnen zijn dat een onwedergeboren hoorder van het Evangelie en van Gods besluit van predestinatie en die vertrouwd is met de leer van de val in Adam ten onrechte concludeert: Ik heb geen verantwoordelijkheid om mij te bekeren en te geloven. Want het geloof en de bekering zijn gaven van God. Dus!.....Helaas komt deze gedachte in de reformatische gezindte (dikwijls heimelijk) veel voor! Toch is deze redenering een vreselijke zelfmisleiding. Waarom? Omdat de poging om onder de verantwoordelijkheid van bekering en geloof uit te komen tot gevolg heeft dat men God tot de Auteur van de zonde maakt. Immers de verantwoordelijkheid voor de zonde moet ergens liggen. Bij God of bij de mens! Nu, God kan onmogelijke de Auteur van de zonde zijn. Dus is het mens zelf. Te volharden in het verschuilen achter de onmacht van de mens, staat gelijk aan God een leugenaar te noemen. Dat lezen wij in: *'Indien wij de getuigenis der mensen aannemen, de getuigenis van God is meerder; want dit is de getuigenis van God, welke Hij van Zijn Zoon getuigd heeft. Die in de Zoon van God gelooft, heeft het de getuigenis in zichzelf; die God niet gelooft, heeft Hem tot een leugenaar gemaakt, dewijl hij niet geloofd heeft de getuigenis, die God getuigd heeft van Zijn Zoon.'*²⁹³ Zeker, het is buiten alle twijfel dat de gave van geloof en bekering gevolg is van Gods soeverein besluit. Het is de Heilige Geest Die op grond van Christus' offer mensen wederbaart. Maar het is van essentieel belang om onderscheid te maken tussen ons onvermogen van nature tot bekering en geloof en de verantwoordelijkheid die de mens als schepsel verschuldigd is aan God. Er is geen enkele verbinding tussen Gods soevereine besluiten in de predestinatie (voorverordining), en de verantwoordelijkheid van alle hoorders van het Evangelie. Het onderscheid tussen die geopenbaarde wil van God en Zijn verborgen besluit vinden wij duidelijk beschreven door Mozes. *'De verborgen dingen zijn voor de HEERE, onze God; maar de geopenbaarde dingen zijn voor ons en onze kinderen, tot in eeuwigheid, om te doen al de woorden dezer wet.'*²⁹⁴

Het is daarom een ernstige misvatting voor de hoorder van het Evangelie om eerst bevestiging van persoonlijke verkiezing te vereisen voor dat hij zich bekeert en gelooft. Dat behoort tot Gods verborgen besluit.

²⁹¹ 2 Thess. 1:7-9.

²⁹² Joh. 3:18.

²⁹³ 1 Joh. 5:9-10.

²⁹⁴ Deut. 29:29.

Samenvatting

Laat niemand zich illusies maken. God houdt iedereen verantwoordelijk als schepsel en met name hen die de boodschap van Zijn Woord en de nodiging daarin om door Christus tot Hem te komen hoorden. Want hetzij 'zorgeloos en onverschillig' in 'dode lijdelijkheid' denkend God moet het doen of hetzij in 'menselijk activisme', ik heb mij bekeerd en geloofd, dus heb ik voldaan aan Gods bevel. Beide opvattingen zijn dwalingen en leiden tot eeuwig verderf! Wij moeten door de Geest van Christus wedergeboren worden.²⁹⁵

God houdt allen verantwoordelijk zowel voor een zogenaamde bekering in eigen kracht, omdat daarmee de leer van Gods Woord ontkent wordt hetwelk leert dat bekering en geloof gaven zijn van God. Als ook het wegschuilen achter eigen onbekwaamheid en onmacht. Want de zonde van ongeloof zal God straffen. Immers Gods rechtvaardigheid zal niemand straffen die niet verantwoordelijk voor Hem is.

Mijns inziens laat het bovenstaande ons duidelijk zien dat de mens verantwoordelijk is onder de '*wet van het geweten*' (Ingeschapen wet of Godskennis) onder '*de wet*' als uitdrukking van Gods wil, (geopenbaard, gepredikt). Maar ook onder het '*Evangelie*' en zelfs onder de '*soevereine besluiten*' van God. In de prediking komt God als Schepper, Wetgever en Onderhouder van alle dingen met de boodschap van de enige Zaligmaker. Die boodschap is direct en te zake doende voor alle hoorders van het Evangelie. In die boodschap behoort de nodiging tot het heil in Christus nadrukkelijk door te klinken. Zo zeggen de Dordtse leerregels *Voorts is de belofte van het Evangelie, dat een iegelijk, die in de gekruisigden Christus gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe; welke belofte allen volken en mensen, tot welke God naar Zijn welbehagen Zijn Evangelie zendt, zonder onderscheid moet verkondigd en voorgesteld worden, met bevel van bekering en geloof.* ²⁹⁶

Onze verantwoordelijkheid is om ons te bekeren en geloof te oefenen in deze gepredikte Heere en Zaligmaker Jezus Christus. Gods beloften zeggen ons: '*Want een iegelijk die de Naam des Heeren zal aanroepen, zal zalig worden.*'²⁹⁷ En de Geest en de Bruid zeggen: *Kom! En die het hoort zegge: Kom! En die dorst heeft, kome; en die wil, neme het water des levens om niet,*²⁹⁸ Luisteren wij naar de stem van ons geweten? Hoorden wij de eis van Gods wet? Maar ook de heilrijke boodschap van Gods genade?

Oudvaders aan het woord

In het begin van dit hoofdstuk heb ik beloofd is te zeggen over de wijze waarop onze oudvaders over dit spanningsveld van 'Verkiezing en Evangelieverkondiging' hebben nagedacht. Tevens hoe men vandaag de dag met genoemd spanningsveld wordt omgegaan. Daarom citeer ik graag iets van de grote theoloog John Owen en op welke wijze hij schreef en predikte. In zijn boek 'Bij U is vergeving' zegt hij het volgende:

'Er zijn menigvuldige redetwistingen of Christus voor alle mensen hoofd voor hoofd gestorven is of niet? Indien wij zeggen neen, maar alleen voor de uitverkorenen, die slechts enige zijn van alle soorten mensen, dan zeggen sommigen, dat wij niet alle mensen zonder onderscheid kunnen nodigen tot het geloof. Maar waarom niet? Wij nodigen geen mensen dan alle mensen. Noch ook iemand, als een van alle mensen. Maar alle mensen als zondaren. Omdat wij weten

²⁹⁵ Joh. 3:3-7

²⁹⁶ DL. Hoofdstuk 2 artikel 5.

²⁹⁷ Romeinen 10:13.

²⁹⁸ Openbaring 22:17.

dat Christus voor zondaren gestorven is, Toch is de boodschap, die in de bediening van het Evangelie aan een zondaar onder de wet (Dat zijn alle mensen) wordt voorgesteld niet, dat Christus voor hem in het bijzonder gestorven is. Maar dit is het begin van het Evangelie van Christus. Het is de stem des roepende in de woestijn: *Bereidt de weg des Heeren*.

Er is een weg van verzoening bezorgd. God is in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende. Er is een weg van aanneming. Er is vergeving bij Hem te bekomen. En ernstig waarschuwt Owen dan en zegt: 'Aan deze dorpel van des Heeren huis is het dat de meeste mensen, aan wie het Evangelie verkondigd wordt, vallen en verloren gaan. Die nooit trachten de schatten te bezien die in het huis zelf zijn, namelijk, te onderzoeken of Christus voor hen in het bijzonder gestorven is of niet.' En vraagt u, hoe komt dat dan? Owen zegt het ons: 'Zij geloven de prediking van Johannes de Doper niet. En verwierpen zo de raad van God tegen zichzelf, Lukas 7:30 en gingen also in hun zonden verloren' Het komt hier op neer, 'dat zondaren vrijelijk mogen komen tot de genade van het Evangelie'. Aldus John Owen! 299

Omgaan met het spanningsveld en Evangelie prediking vandaag

Wanneer wij letten op hedendaagse prediking en het onderling omgaan met het spanningsveld tussen Verkiezing en Verantwoordelijkheid met name als het gaat om het beloftekarakter van het Evangelie in verhouding tot de verkiezing, zien wij binnen het Gereformeerd Protestantisme twee stromingen.

A. Er zijn er die alleen spreken van beloften voor de uitverkorenen. Nodigen alleen hen die van hun zonden overtuigd zijn. Zeker, zij spreken over de algenoegzaamheid van Christus, maar allen te nodigen en tot Hem komen zo als men is, dan moet men volgens sommigen voldoen aan bepaalde voorwaarden. Anderen durven zelf te zeggen dat men niet tot Jezus gaan mag! Hier is dus de vrije nodiging van het Evangelie verschaald!

B. Weer anderen zeggen zonder enige beperking 'Jezus is voor u gestorven. God heeft u lief. Neem Jezus aan. Geloof. En je bent gered!' Het zal duidelijk zijn dat in deze gedachtegang de bijbelse spanning tussen 'Verkiezing' en de 'verantwoordelijkheid' van de mens geheel verdwenen is.

C. Gelukkig, zijn er ook die in getrouwheid het bevel van Christus opvolgen en het evangelie onvoorwaardelijk verkondigen aan alle hoorders. De Heere zal die prediking naar Zijn belofte zeker zegenen.

In een lezing van zeker hedendaags Schots-Prediker uit deze zijn kritiek op sommige predikers op de volgende manier: 'Daarom, hoewel het Dogma van het vrije aanbod erkennend, zijn ze (de Evangeliedienaars) er niet in geslaagd het Evangelie spontaan en zonder reserve tot de mensen te brengen. Dit is ernstige fout, ja een tragedie. Slechts vanuit ons gereformeerd geloof kunnen wij Christus als Zaligmaker tonen in al Zijn volheid en uitgestrektheid. Het is een ernstige zonde tegen Christus en het Evangelie, dat men geen besef heeft van het feit dat juist de beperktheid van de verlossing die Christus verworven heeft, zowel een grond is voor, als ook een bekrachtiging van de algenoegzaamheid en vrijheid waarmee Hij aangeboden wordt aan alle mensen.' (John Murray)

Een vraag

Wat zijn dan Schriftuurlijke nodigingen?

Ik denk dat de volgende teksten dat zeker zijn en noem er enkele. Jesaja 45:22. Jesaja 55:1-3. Matth:11:28. Matth 22:9-10. Lukas 14:21:23. Handelingen:17:30. Openbaring:3:20. Openbaring:22:17. Het verdiend zeker aanbeveling deze teksten met de daarbij behorende kantteningen op een verenigingsavond na te gaan.

Nog een vraag

Worden predikanten in prediking en ook wij in persoonlijke gesprekken gehouden alle zondaren te bevelen en aan te moedigen om de Naam des Heeren aan te roepen. Met de volle verzekering, dat indien zij roepen, God hen zal verhoren en redden? Moeten wij de mensen smeken en hun de grote allesomvattende waarborg voor het geloof tonen; namelijk, omdat zij, juist omdat ze zondaren zijn het volste recht hebben om op Christus te vertrouwen en zich op Hem te verlaten, teneinde vergeving van al hun zonden te ontvangen? En moet dit niet naarstig gedaan worden met bezielde ernst, met de warmste, doch ook met de meest nadrukkelijk en indringende smeekbeden? Denkt u niet, dat het vrije aanbod van genade een wezenlijk bestanddeel van de prediking moet zijn? Immers als Christus en het zalig maken niet vrij en zonder onderscheid aan zondaren worden aangeboden, hoe kunnen wij dan nog spreken van Evangelieprediking? Volgens de Schrift is het duidelijk dat God Zich verheugt over de zaligheid van zondaren.

Tenslotte dit. Het is mijn overtuiging dat het juist is te zeggen dat God vermaak schept in de behoudenis van mensen. Maar alleen dat te zeggen gaat niet ver genoeg, Dan schiet het nog tekort in het licht van bijbels onderwijs aangaande de leer van vrije genade. Het punt is; begeert God eigenlijk wel de zaligheid van zondaren? Wil Hij dat zondaren gered worden? En verder; begeert God ook de zaligheid zelfs van degenen die verworpen zijn?

En dat is nu juist het fundamentele dat aan de orde is als het gaat over deze zaken. Met andere woorden: >Het zou blijken dat het werkelijk punt aangaande het vrije aanbod van het Evangelie is, of het naar waarheid mag gezegd worden dat God de zaligheid van alle zondaren begeert.

Het gaat om een spanningsveld

Weet u wie ook over dit spanningsveld geschreven heeft? Samuel Rutherford, u weet wel, die uitnemende Godegeleerde uit Schotland. Hij schrijft in een van zijn brieven: 'God zegt tot *verworpenen* geloof in Christus (Die niet gestorven is voor uw zaligheid) en u zal behouden worden! Waarom? Omdat Gods eeuwig besluit dit zo heeft besloten. Uw natuurlijk verstand spreekt dit tegen. Toch is dit dat diepe en het bijzonder wonder van het Evangelie. Want verplicht allen, zelfs alle verworpenen in de zichtbare kerk, geloof de belofte van het Evangelie.'³⁰⁰ U begrijp wel, ment name, dit laatste citaat gaat ons logische denkvermogen te boven. Ons verstand zegt: Dit kan niet! Maar weet wel dat Rutherford ons hier iets laat zien van Gods eeuwige liefde. Ook hoe groot en onbevattelijke het welbehagen van God is. Dat Hij Zijn enig geboren Zoon gegeven heeft. Vooral hoe betrouwbaar de beloften zijn van God. Het gaat tenslotte niet over een begripsleer, maar over het onbegrijpelijke wonder van genade dat door het geloof, geloofd wordt. Het gaat om zaken die voor ons verduisterd verstand niet zijn te bevatten. Wat een oefening in nederigheid. 'Daar moet de Meester haastig bij.'

³⁰⁰ 'Letters of Samuel Rutherford The Banner of Truth Trust Edinburgh 1984. (Vert. JJR) Brief nr. 234. Samuel Rutherford 1600-1661 was een Schotse presbyteriaanse predikant, theoloog en auteur, en een van de Schotse commissarissen aan de Westminster Assembly..

Hoofdstuk 14.

De vreemdeling in Nederland

U vraagt zich af hoort een bovenstaande titel wel dit boekje thuis. Toch wel, want het leven van christenen behoort zich volgend Mattheus 25 wel degelijk bezig te houden met de naaste.

Daarom is de vreemdeling een zaak die ons allen aangaat. Wel een zaak met vele aspecten, waardoor het soms voor ons niet altijd even duidelijk is waarover en waarom het gaat. Duidelijk is wel dat het de aanwezigheid betreft van buitenlandse werknemers, koninkrijksgenoten uit Suriname, Marokkanen, illegalen, witte illegalen, Turken, Bosniërs en asielzoekers uit verschillende landen met een meer of minder totalitair regime, zoals Congo, Iran, Irak, Somalië. Dit lijstje kan nog verder worden uitgebreid. Bijvoorbeeld met de zogenaamde economische vluchtelingen en ga zo maar door. U begrijpt een zeer complex geheel.

Onze naaste

Voor ons reist dan de vraag: *wie is onze naaste?* Hoe moet naar de eis van Gods Woord onze houding van al deze verschillende groepen zijn? Gelukkig mag onder ons de bijbel het enige richtsnoer zijn. Hoewel dat natuurlijk niet betekent dat wij dan op alle vragen in deze complexe materie een eenvoudig antwoord hebben. De bijbel is nu eenmaal geen wetboek van strafrecht of een boek met bepaalde politieverordeningen zodat men artikelsgewijs voor ieder probleem een oplossing vinden kan.

Asielzoekers

Nu is het mij gebleken dat in gesprekken over, bijvoorbeeld *asielzoekers*, onder ons niet eensluidend gedacht wordt. Ik heb de indruk dat in veel gevallen *angst voor het onbekende* en *dreiging van de Islam* velen beheerst. Ja, dat soms *aversie tegen mensen* als zodanig en *haat* tegen, die men dan noemt *buitenlanders*, ook onder ons gehoord wordt. Andere culturen liggen ons blijkbaar niet zo! Feit blijft wel dat een echte asielzoeker in veel gevallen uit lijfbehoud of andere voor hem of haar haast onmogelijke omstandigheden zijn gevlucht.

Uiteraard beperkt wil ik eerst enkele *Schriftgedeelten* met u na te gaan en vervolgens iets zeggen over *de praktijk*. Hoe gaan wij met elkaar, met medemensen, om. Of met andere woorden; Hoe moet volgens de Heilige Schrift de innerlijke houding zijn van ons hart en wat merken onze medemensen daarvan?

Nogmaals de vraag is eigenlijk, '*wie is onze naaste?*'

Bijbelse gegevens

In Hand 17:26 zegt de apostel Paulus: '*En heeft uit éénen bloede het ganse geslacht*

der mensen gemaakt, om op de gehelen aardbodem te wonen, bescheiden hebbende de tijden tevoren geordineerd, en de bepalingen van hun woning; Deze tekst leert ons in ieder geval dat God ieder mens een plaatsje geeft om op deze aarde te wonen. Tevens, alle mensen zijn gelijk! Wij zijn allen van Adams geslacht. Dus ook bruine, zwarten, anders gekleurden of wij blanken westerlingen allen uit Adam en helaas allen even schuldig even zondig!

Al deze mensen zijn onze naaste. Onze naaste is een ieder die naast ons staat. Christus geeft in Matth 22 -34:40 een samenvatting van de wet en zegt: Wij moeten God liefhebben en onze *naaste* als onszelf. Die naastenliefde moet zich in daden openbaren. Daarover spreekt Christus in Lucas 10, de u allen bekende geschiedenis van de *Barmhartige Samaritaan*. Daar leert Christus, dat wij zelfs onze vijanden moeten liefhebben!

In spreken 11:12a horen wij de waarschuwende stem van Christus in het oude testament als Hij zegt; *'Die verstandeloos is, veracht zijn naaste.'*

Wanneer in Matth 25 gesproken wordt over *het laatste oordeel*, blijkt het dat onze houding (zowel in woorden als daden) betreffende onze naaste van bijzonder groot belang is.

De verhoogde Middelaar Jezus Christus spreekt daar tot Zijn schapen en de bokken. Tot de schapen aan de rechterhand spreekt Hij; *'komt, gij gezegende Mijns Vaders, beërft het koninkrijk, hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld.'* En heel wonderlijk, dan zegt Christus niet; Want Ik heb u liefgehad van eeuwigheid. Ik heb u verkoren of Ik heb voor u mijn bloed gestort, Ik gaf mijn leven voor u, Ik heb u geheiligd. Niets van dat alles! Hoewel dat zeker wel zo is.

Maar Hij spreekt tot hun grote verwondering dit; *'Want Ik ben hongerig geweest en gij hebt Mij te eten gegeven; Ik ben dorstig geweest en hebt Mij te drinken gegeven; Ik was een was vreemdeling en gij hebt Mij geherbergd.'*

Ik was naakt en gij hebt Mij gekleed; Ik ben krank geweest en gij hebt Mij bezocht; Ik was in de gevangenis en gij zijt tot Mij gekomen.'

Dan, u kent allen de verwonderde vraag van deze gerechtvaardigden, zullen zij zeggen, waar toch Heere? Waar hebben wij U gezien; *Hongerig, Dorstig, Als vreemdeling, Naakt, Krank, of in de Gevangenis?*

Het antwoord van de Koning luidt dan; *'Voorwaar zeg Ik u, voor zoveel gij dit een van deze Mijn minste broeders gedaan hebt, zo hebt gij dat Mij gedaan.'*

Tot de bokken aan de linkerhand luidt het; *'Gaat weg van Mij, gij vervloekten, in het eeuwige vuur, hetwelk de duivelen en zijn engelen bereid is.'*

Waarom? Omdat zij niet verkoren waren? Christus Zijn bloed voor hen niet gestort had? Hij hen niet heeft liefgehad met een eeuwige liefde? Dat zal zo zijn! Ik zeg dat met huiver!

Maar de reden die Christus geeft is; daarom omdat, toen *Ik hongerig, dorstig was en als vreemdeling, naakt en krank, in de gevangenis, hebt gij Mij geen eten gegeven, niet te drinken gegeven, als vreemdeling niet geherbergd, als naakt en niet gekleed, als gevangene niet bezocht!*

U kent ook ongetwijfeld het aanmatigend antwoord van deze vervloekte bokken.

Ook zij zeggen, Waar Heere? *Hongerig, dorstig, vreemdeling, Naakt, Krank, in de gevangenis, en hebben U niet gediend?* Dat laatste zinnetje is opmerkelijk! De bokken dachten Christus gediend te hebben. Dat lezen wij van de schapen niet! Maar Christus zegt tot deze bokken als de Alwetende Koning: *'Voorwaar zeg Ik u, voor zoveel gij dit een van deze minste niet gedaan hebt, zo hebt gij het Mij ook niet gedaan!'* Ik hoop dat deze profetie van Christus ons heeft overtuigd dat zowel onze innerlijke houding als wel de daarmee gepaard gaande daden van het allergrootste belang voor ons zijn. Zij hebben te maken met onze eeuwige bestemming!

Vreemdelingen in het Oude Testament

Voor dat ik nu iets wil zeggen over de praktijk van een daadwerkelijk bijbels omgaan met de z.g. 'Vreemdeling in Nederland' lijkt het mij goed, om eerst nog eens enkele teksten uit het oude testament na te gaan, die over vreemdelingen spreken. Zo lezen wij Exodus 22:21 *'Gij zult ook den vreemdeling geen overlast aandoen, noch hem onderdrukken: want gij zijt vreemdelingen geweest in Egypteland.'*

In Leviticus 19:33,34. *'En wanneer een vreemdeling bij u in uw land als vreemdeling verkeren zal, gij zult hem niet verdrukken. De vreemdeling die als vreemdeling bij u verkeert, zal onder u zijn als een inboorling van ulieden; gij zult hem liefhebben.'*

In Leviticus 23:22 *'Als gij nu de oogst uws lands zult inoogsten, gij zult in uw inoogsten den hoek des velds niet ganselijk afmaaïen en de opzameling van uw oogst niet opzamelen; voor de arme en voor de vreemdeling zult gij ze laten; Ik ben de Heere uw God.'*

In Leviticus 24:22 *'Enerlei recht zult gij hebben; zo zal de vreemdeling zijn als de inboorling; want Ik ben de Heere uw God.'*

In Numeri 15:16 *'Enerlei wet en enerlei recht zal ulieden zijn en den vreemdeling, die bij ulieden als vreemdeling verkeert.'*

In Deut. 10:18,19 *'Die het recht van de wees en van de weduwe doet en den vreemdeling liefheeft, dat hij hen brood en kleding geve. Daarom zult gijlieden den vreemdeling liefhebben, want gijn zijt vreemdelingen geweest in Egypteland.'*

Samenvattend. De Heere gebiedt vreemdelingen lief te hebben. Ze niet te onderdrukken.

Brood en kleding te geven. Zij (vreemdelingen) worden door Hem rechten gegeven. Geen overlast aandoen.

En zeker, ook de vreemdeling staat onder de plicht van het houden van Gods wetten. Immers Gods Woord zegt; 'Van alles wat gehoord is, is het einde van de zaak: Vrees God en houd Zijn geboden, want dat betaamt allen mensen.' (Prediker 12:13).

Nu zegt er misschien iemand. Deze laatst geciteerde teksten komen allemaal uit het oude testament. Dat waren de ceremoniële voorschriften van de wet van Mozes, geldend alleen voor het volk van Israël. Maar dan wil ik u er wel op wijzen dat onze

Nederlandse Geloofs Belijdenis in art 25 zegt *'Wij geloven dat de ceremoniën en figuren der Wet opgehouden hebben met de komst van Christus, en dat alle schaduwen een einde genomen hebben; also dat het gebruik daarvan onder de Christenen weggenomen moet worden; nochtans blijft ons de waarheid en substantie daarvan in Christus Jezus in Denwelken zij hun vervulling hebben. Intussen gebruiken wij nog de getuigenissen, genomen uit de Wet en de Profeten, om ons in het Evangelie te bevestigen, en ook om ons leven te reguleren, in alle eerbaarheid tot Gods eer, en volgens Zijn wil.'*

Dus, de voorschriften uit het oude testament hebben geldingskracht, ook voor vandaag! Met die voorschriften heeft dus ook de Politiek en een Politieke Partij als de S.G.P. te maken. Nu, is het mijn vaste overtuiging, dat deze door mij genoemde gedeelten uit Gods Woord, ook alles te maken hebben met onze houding als christen en als burger van Nederland, ten opzichte van de vreemdeling.

Nu leven wij in een tijd dat het grootste deel van Nederlandse bevolking geen rekening meer houdt met Gods geboden en rechten. Maar moet dat ons niet te meer aanzetten om overeenkomstig Gods wil met onze naaste te leven, ongedacht wie die naaste dan ook is?

Praktijk

Ik wil daarom nu proberen om met u na te denken over het hoe van een Bijbels genormeerde houding ten opzichte van *'De vreemdeling in onze poorten'*. En dan sluit ik voor het gemak maar even aan bij het gebezigd spraakgebruik over hen. Want of deze uitdrukking ook voor de situatie voor ons vandaag aan de dag een geldende is, staat voor mij nog niet vast! Waarom niet? Omdat de omstandigheden eenvoudigweg niet met elkaar te vergelijken zijn. Immers onder Israël was er de verbondsrelatie met Jahweh. De HEERE met hoofdletters, de God van het verbond. Met een verbondsrelatie als Nederlands Volk ligt dat anders. Maar het zou te ver voeren hier dieper op in te gaan.

Enkele vragen

- A. Waarom denkt u dat er vreemdelingen in ons land zijn?
- B. Waarom zijn er zoveel asielzoekers?
- C. Waarom zijn veel economische vluchtelingen?
- D. Wat zijn het eigenlijk voor mensen, wat is hun achtergrond?

Ook hier kunnen wij niet uitgebreid op ingaan. Toch een poging.

Wij allen hebben op de lagere school geleerd, dat 400 jaar voor Christus er de zogenaamde *'grote volksverhuizing'* was. Nu ben ik geen Historicus. Maar ik denk te mogen stellen, dat door alle eeuwen heen, steeds, door de oorlogen die er altijd woedden, mensen op drift raken! En waarom zijn er altijd oorlogen? Het antwoord is, *vanwege de zondeval in het paradijs!* Dat is de oorzaak dat er Despoten regeren, dat mensen onderdrukt worden en daardoor vluchten. Door regeerders, verduisterd in het verstand, die allen uit zijn op macht en eigen eer en hebzucht. Zo ontstaan er bijv. de z.g. *economische vluchtelingen* en *asielzoekers*.

En in het kort gezegd; dat zijn enkele redenen waarom er zoveel *vreemdelingen* in

ons land zijn. Ik ga voorbij aan de situatie van gezinshereniging van Turkse en Marokkaanse gastarbeiders die indertijd door onze regering vanwege een oververhitte economie naar ons land gehaald zijn. Samenvattend door de zonde van ons allen raken mensen op drift! Met dat oordeel zou de Heere ook ons kunnen straffen? Beseffen wij dat? Moeten wij dan niet innerlijke ontferming bewogen zijn met deze mensen? Mogen, ja moeten wij hen dan niet het Evangelie brengen? Hen lief hebben? Naar ik aanneem staan wij allen de Evangelieverkondiging aan Israël voor. Dat heeft de liefde van ons hart. Zij zijn de beminde om der vaderen wil, dat is waar! Doch velen tot op dag van vandaag, helaas vijanden aangaande het Evangelie! Maar zijn er niet evengoed beloften in Gods Woord voor de Evangelieverkondiging aan andere soort vijanden van het Evangelie, bijv. Moslims, Hindoestanen enz.? Ps 72:8 zegt: *'En Hij zal heersen van de zee tot aan de zee, en van de rivier tot aan de einde der aarde.'* Is de verbondsrelatie met de God van alle genade, waaronder wij mogen leven, niet slechts een voorrecht? Om onze houding tegenover hen te bepalen zijn mijns inzien de volgende vragen van belang:

1. Is ons Nederlanderschap nu een recht of een voorrecht?
2. Waarom ook onder ons, soms zulk een uitgesproken aversie tegen 'buitenlanders'?
3. Waarom zijn wij bang voor een komende overheersing van de Islam?

Nu zouden wij dat van uit de mens gezien wel moeten zijn. Maar wat is dan de drijfveer van deze vrees? Het verlies van onze welvaart, tradities? Of is werkelijk de eer van God ons op het hart gebonden? Maar gelukkig, God in Christus is het Die Zijn raad volvoerd. Zouden er dan geen Islamieten door Hem bekeerd kunnen worden? Hebt u weleens geprobeerd met hen in contact te komen. Hebt u al eens laten zien en horen hoe goed het is, als je Heere Christus mag liefhebben? Dan leren zij hoe onzeker de Islam als godsdienst is! Moet dan de nood van meer dan een miljard Moslim niet op ons hart gebonden zijn?

Metten wij soms niet met twee maten. We nemen het op voor de christenen op de Molukken. En dat is terecht. Wij zijn verontwaardigd als we horen dat Moslims hun kerken in brand steken. Ook dat moeten wij veroordelen. Toch zijn dat wel in veel gevallen Rooms Katholieken wiens leider de paus wij hier noemen de antichrist of in ieder geval antichristelijk! En zeker, nogmaals! De opmars van de Islam kan ons met vrees vervullen, Wij hebben van ons zelfs geen kracht om daar tegen te strijden. Of is onze godsdienst slechts buitenkant? Strijden wij eigenlijk meer voor onze tradities dan dat werkelijk de eer van God ons op het hart gebonden is? Vinden wij de manier van ons leven, waartussen wij heel gemakkelijk een = gelijktaken zetten als gelijk aan de norm van God Woord, belangrijker dan dat ook uit de Islam er velen bekeerd zullen worden? Bannen wij hen bewust uit ons denken? Ik stel zomaar wat vragen. Als wij werkelijk vinden dat onze manier van leven het meest bijbelse is, moeten wij dan niet strijden met geestelijke wapenen; hetwelk is Gods Woord? Is dat niet wat ten diepste ook artikel 36 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis bedoeld? Namelijk: *'Om te weren en uit te roeien alle afgoderij en valse godsdienst, om het rijk van den antichrist te gronde te werpen, en het Koninkrijk van Christus te doen vorderen, het woord des evangelies overal te doen prediken, op dat God van een iegelijk geëerd en gediend worde, gelijk Hij in Zijn Woord gebied.'*

Nu is dat brengen van het Evangelie aan vreemdelingen, op welke wijze dan ook, hetzij door evangelisten of door het bezoeken van hen door gemeenteleden van een kerkelijke gemeente, niet artikel 36 in optima forma?

Praktijk

Hoe gaan wij met asielzoekers om of hoe benaderen wij Moslims met het Evangelie? Vanuit de reeds geschetste grondhouding van Gods Woord moeten wij hen in de eerste plaats zien als onze medemens, of bijbels gezegd onze naaste.

Het is mij in de praktijk gebleken dat een eenvoudig gesprekje waarin je als mens tegenover mens heel gemakkelijk een ingang kunt vinden, om zo hen met het Evangelie te bereiken. Ja u leest het goed! U zegt ook Moslims? Ja ook Moslims! Het is mij bekend dat vele Moslims grote twijfel hebben over de Islam. De wrede wetten van de 'Sharia' 301soms vergelijken met wat Jezus daarover heeft gezegd. Nadat je een Bijbel hebt aangeboden is natuurlijk het eerste wat zij doen deze vergelijken met de Koran. Zo is mij een geval bekend van een Imam uit Pakistan, die meende de Bijbel belachelijk te moeten maken, er in begon te studeren, door God zelf in het hart gegrepen werd en een getrouw prediker van het Evangelie van Jezus Christus is geworden. Door Bijbelverspreiding en via Radio zijn er in door Moslims geregeerde landen soms kleine groepjes mensen die samen de Bijbel bestuderen. Zulke dingen geven moed en kracht om ook onder hen het heerlijk Evangelie uit te dragen. Wanneer eerst het vertrouwen gewonnen is, komt er ruimte om de wezenlijke verschillen met elkaar door te nemen. Zo kan vooral nadruk krijgen dat wie door genade echt in Christus mag geloven, *heeft het eeuwige leven*. Vrome Moslims leven altijd in onzekerheid. Er zijn van hen verhalen bekend, hoe zij op hun sterfbed in grote angst verkeerden, geen zekerheid hadden. Hoe mogen wij dan, vanuit de Schrift hen wijzen, zowel uit het oude als nieuwe testament op de zekerheid van het geloof, die God schenkt aan allen die door Zijn genade echt in Hem geloven. Moet ons hart niet brandende zijn om de heerlijkheid van deze volkomen heerlijke Zaligmaker hen aan te wijzen. Er alleen in Hem behoud en redding is van de toekomstige toorn? De vraag stellen is haar beantwoorden. Een ander aspect is dat vooral voorheen christelijk kerken zendelingen stuurden naar die gebieden waar de naam van Christus niet werd genoemd. Wij leven in een tijd dat ons land helaas zendingsgebied geworden is en zelfs vanuit kerken uit andere landen zending bedrijven. De tijd waarin wij leven geeft de christelijke kerk de gelegenheid om dicht bij huis andere het Evangelie te brengen. Het is dan ook een gelukkige zaak dat velen die mogelijkheid aangrijpen. Het is ook een wonder dat de Heere Christus dit werk wil zegenen. Er zijn onder asielzoekers gevallen bekend van opmerkelijke bekeringen tot God en het geloof in de Heere Jezus Christus. Maar heeft het onder ons ook de aandacht die het verdient? Geeft u zelf het antwoord maar en denk u nog maar eens aandacht het Evangelie van Mattheus hoofdstuk 25.

301 Sharia Arabisch: شريعة sjari'a is het Arabische woord voor de islamitische wet of de wet van God, betekent letterlijk 'weg naar de bron', ook: 'gebaande weg', 'wet' en 'rite'.

Nog een andere praktijk

Maar zo hoor ik u zeggen, wij kunnen hier in Nederland toch niet alle asielzoekers binnenlaten? Ons land is daarvoor te klein. Is opvang in de regio van oorlogsgebieden niet veel beter? Moeten dan bijvoorbeeld illegale Marokkaanse of last veroorzakende Antilliaanse jongeren getolereerd worden?

Mijn antwoord is, met in achtneming van de genoemde Bijbelse richtlijnen over onze naasten en vreemdelingen, natuurlijk kan Nederland niet alle vluchtelingen opnemen. Ons land is klein, maar niet te klein. Opvang in de regio is vanzelfsprekend beter, maar dat is niet altijd mogelijk. En wat bijvoorbeeld de genoemde jongeren betreft; daar moet de overheid streng tegen op treden. Maar dat moet zij toch ook doen tegen alle vormen van criminaliteit. Laten wij niet denken dat alleen buitenlandse jongeren zich aan wangedrag schuldig maken. Wanneer wij denken aan Nederlandse jongeren en de vernielingen die worden aangericht na een discobezoek moeten ook Nederlanders zich schamen. Waar het mijns inzien steeds om gaan moet is; bezien wij alle ontwikkelingen in onze Nederlandse samenleving vanuit het richtsnoer van Gods Woord. Heeft dat Woord ons alle dingen doen zien in eeuwigheidslicht en in het licht van de naderende komst van het Koninkrijk van God. Is Christus onze Koning die ons doet strijden voor Zijn eer en gerechtigheid met geestelijke wapens van gebed en liefde om Zijn heerlijkheid anderen bekend te maken. Hoe jammer is het dan dat dikwijls door onkunde en vooroordelen zelfs kinderen van God soms negatief tegenover hun naasten staan. Nooit zal in dit opzicht vergeten hoe op een gezelschap, nadat gesproken mocht worden hoe de Heere het geleerd had dat wij doemwaardige zondaren zijn en wij mensen niet waardig zijn één voet grond te hebben, er later in het gesprek betreffen de asielzoekers de opmerking gehoord werd: 'Laten die maar opr.....!' Hoe schrijnend en te veroordelen is zulk een uitspraak en gezindheid van het hart!

Afsluiting

Ter afsluiting van dit hoofdstuk het volgende. Ik ben mij bewust dat er door bovenstaande misschien meer vragen opgeroepen zijn, dan beantwoord. Het is en blijft natuurlijk een complexe zaak. De problemen waarvoor onze overheid staat zijn niet gering. Het gebed voor hen moest dan maar niet nagelaten worden. Wel hoop ik dat wij zullen nadenken over de innerlijke gezindheid van ons hart. Dat het in het benaderen van de problematiek niet in eerste plaats cijfertjes gaat. Waar het op aan komt is wat leert ons Christus leert; *'Weest dan barmhartig, gelijk ook uw Vader barmhartig is.'* 302

Hoofdstuk 15

Bijbelse leringen in een oud gezang

Inleiding

De gedachte om in dit tweede hoofdstuk te schrijven over dit oude gezang is ontstaan door een persoonlijke ervaring. Aanwezig als afgevaardigde op een Bondsdag van Mannenverenigingen, werd dit lied ter afsluiting gezongen. Dat maakte op mij diepe indruk. Zo zelfs, dat het voor mij moeilijk is deze ontroering te verwoorden. Wat het betekent om eeuwig de drie-enige God te loven, kan dan ook beter ervaren dan worden verwoord.

Stem uit het verleden

De bekende Rabbi John Duncan (1796-1870) professor aan het Free College te Edinburgh in Schotland heeft in een van zijn werken gezegd: Het Te Deum is als geschrift een meesterstuk en verreweg het mooiste gedeelte van na-apostolische toewijding.

Wij loven U

Het Te Deum is een zege en dank hymne, naar de beginwoorden 'U God U loven wij.' Het Te Deum is een van de bekendste hymnen in de westerse liturgieën. Het is een zogenaamde Doxologie of Lofverheffing bestaande uit 29 dubbelverzen. Volgens de traditie worden Ambrosius 303en Aurelius Augustinus 304als auteurs genoemd. In werkelijkheid is het Te Deum van uiteenlopende herkomst. Waarschijnlijk is een zekere Bisschop Niketas van Remesiana eind vierde eeuw, de eindredacteur. In ieder geval is het lied al meer dan 1500 jaar oud. Verder is het een lied vol van Bijbelse lering. Dit oude gezang laat ons zien dat in de vroege periode van de christelijke gemeente velen zich hebben verblijd in de Bijbelse waarheid en aan deze leringen hebben vastgehouden. Dat is mede voor ons een reden waarom wij aan deze hymne aandacht willen geven. Wanneer wij dit oude lied aandachtig lezen, merken wij in hoofdzaak drie zuiver bijbelse geloofswaarheden op. Leringen die ook voor ons in de eenentwintigste eeuw van groot belang zijn, zowel voor het vasthouden aan de zuiverheid van de leer die naar de godzaligheid is, alsook voor het persoonlijke leven. Het gaat dan om:

1. *De leer betreffende God Zelf*
2. *De leer betreffende Christus*
3. *De leer betreffende de kerk*

De leer betreffende God Zelf

1. Die leer of waarheid betreft Gods soevereiniteit. We lezen immers '*Wij loven U, o God, wij prijzen Uwen Naam.*' Daarmee erkennen wij dat U de Heere, de Allerhoogste bent. U bent de Regeerder van het gehele heelal.

303 Ambrosius 340-397.

304 Augustinus 354-430.

Mozes zegt in Deuteronomium³⁰⁵: 'Want de Heere, uw God, is een God der goden, en een Heere der heren; die machtige en die vreselijke God' Hij is de Heere van de ganse aarde. Goddelozen mogen zeggen: 'Wij zullen de overhand hebben met onze tong; onze lippen zijn onze! Wie is heer over ons?' (Psalm 12:5). Maar vroeger of later zullen zij tot de erkenning komen dat er een allerhoogst en voortreffelijkst Regeerder is. Zo zegt Daniël: 'En al de inwoners der aarde zijn als niets geacht, en Hij doet naar Zijn wil met het heil des hemels en de inwoners der aarde, en er is niemand, die Zijn hand afslaan, of tot Hem zeggen kan: Wat doet Gij?'³⁰⁶ In tegenstelling tot deze goddelozen erkennen Gods kinderen de Heere als hun God. Zij aanbidden Hem en knielen voor Hem neer, 'Die ons gemaakt heeft en verkoren.'³⁰⁷ Zo brengt ook de bezielde en onbezielde schepping, bewust of onbewust, Hem de glorie toe tot prijs van Zijn heerlijke Naam.

2. Die leer of waarheid betreft Gods eeuwig vaderschap. Dat vaderschap wordt in dit oude gezang verschillende malen genoemd. Zo lezen wij: '*U eeuwig Vader, o Vader, U, Vader.*' vers 1, 2, 3. God is Vader in tweevoudige zin.

1. Want Hij is de Vader van Zijn eeuwige en enige Zoon.

2. In Zijn eeuwige raad is Hij de eeuwige Vader van Zijn uitverkoren volk.

Het is alsof wij de Heidelberger horen in Zondag negen. Want op vraag 26: 'Wat gelooft gij met deze woorden: Ik geloof in God den Vader, den Almachtige, Schepper van Hemel en aarde, luidt het antwoord: Dat de eeuwige Vader van onze Heere Jezus, Christus enz..... Om Zijns Zoons wil mijn God en Vader is.....' Hij verloor hen in Christus van voor de grondlegging der wereld. Dat leert ons de apostel Paulus: ³⁰⁸ 'Die ons te voren verordineerd heeft tot aanneming tot kinderen, door Jezus Christus, in Zichzelven, naar het welbehagen van Zijn wil. Tot prijs der heerlijkheid Zijner genade, door welke Hij ons begenadigd heeft in de Geliefde.' Vanwege deze goddelijke verkiezing wordt Zijn oneindige barmhartigheid en genade door Gods kinderen ervaren, wanneer zij door de Heilige Geest worden wedergeboren. Dan ondervinden zij op welke wijze zij geroepen zijn om kinderen van God genaamd te worden. In deze oude hymne wordt dus van een algemeen universeel vaderschap van God niet gesproken.

3. In het lied gaat het ook om de leer van Gods heiligheid, Psalm 99:9b spreekt daarvan want 'de Heere onze God is heilig.' Ook de profeet Jesaja in hoofdstuk 6 zag de heiligheid van God.

Daar riepen de serafs 'de een tot de ander en zeiden: Heilig, heilig heilig is de Heere der heirscharen.'

Vers 1 laat dat zien. Die heiligheid heeft natuurlijk betrekking op de drie goddelijke personen. God is in absolute zin dé Heilige. God is geheel onderscheiden in

³⁰⁵ Deut.10:17a.

³⁰⁶ Daniël 4:35.

³⁰⁷ Psalm 95:3ber.

³⁰⁸ Éfeze 1:5.

heiligheid van alle wezens. Hij is in absolute zin zuiver, rein, louter heilig en onbesmet. In Hem is geen duisternis. Zijn Naam is Heilig! Wanneer Hij gezien wordt, in zover dat mogelijk is, wordt de zondaar onmiddellijk overtuigd van zijn onreinheid en vuilheid. Zo zegt Job in hoofdstuk 42:5 en 6: 'Met het gehoor van het oor heb ik U gehoord; 'maar nu ziet U mijn oog. Daarom verfoei ik mij, en ik heb berouw in stof en as.' Zo ook Jesaja, diep onder de indruk van Gods heiligheid zegt hij: 'Wee mij, want ik verga! dewijl ik een man van onreine lippen ben, en ik woon in het midden van een volk, dat onrein van lippen is; want mijn ogen hebben de Koning, de Heere der Heirscharen gezien.' Het besef van deze goddelijke soevereiniteit en heiligheid leert de ware gelovige, alleen in ootmoed, eerbied en godsvreze te naderen tot God.

4. In het lied wordt de leer betreffende Gods majesteit en heerlijkheid bezongen. Deze majesteit van Zijn eer duidt op de indrukwekkende waardigheid van Zijn grootheid. 'De hemelen vertellen Gods eer en het uitspansel verkondigt Zijner handen werk.'³⁰⁹

De eer van Zijn kracht en wijsheid wordt openbaar in de hemellichamen. De hemel boven, de aarde beneden en de wateren onder de aarde zijn vol van Zijn glorie en heerlijkheid. Dit te zien maakt dat wij uitroepen: Hoe groot zijn Uw werken, o HEERE! Gij hebt ze alle met wijsheid gemaakt; het aardrijk is vol van Uw goederen.'³¹⁰ Steeds blijft dit oude gezang spreken van de eenheid van God in de drie-eenheid van personen. Die eenheid in de drie-eenheid wordt in heel dit lied onvoorwaardelijk beleden. Heel duidelijk is dat te zien in de eerste drie regels van vers 3. Daarom, erkent de hele heilige, algemene christelijke kerk in deze wereld, de enige en ware God als een God in drie personen. Deze drie personen zijn de Vader van oneindige majesteit, en Zijn enige ware Zoon Jezus Christus, alsook de Heilige Geest als Trooster. Zo heeft de leer van die overvloedige majesteit, ook betrekking op de Vader de Zoon en op de Heilige Geest als de andere Trooster welke de Zoon beloofde te zenden van de Vader, na Zijn heengaan. Het zijn ook alleen Gods kinderen die deze drie-enige God in waarheid prijzen en loven. Alleen zij die God in waarheid prijzen in en met dit oude gezang, zijn, Zijn wedergeboren kinderen, hoewel zij steeds nieuwe genade nodig hebben om Zijn heerschappij te erkennen en met zachtmoedigheid en blijdschap in te stemmen met Zijn wil. Dan maakt het zien van Zijn heiligheid dat wij alle zonden verfoeien. Wanneer wij ons Zijn majesteit en eer herinneren, maakt het, dat wij Hem de eer toebrengen die Hij waardig is te ontvangen.

De leer betreffende Christus

Het tweede gedeelte van deze oude hymne schenkt aandacht aan de tweede Persoon in de drie-eenheid. Het is opmerkelijk hoeveel Bijbelse waarheden wij in dit lied over Christus vinden.

Wij lezen over Zijn koningschap. '*U Christus onze Heere, bekleed met majesteit.*'

³⁰⁹ Psalm 19:9

³¹⁰ Psalm 104:24

Vers 4. De apostel Paulus noemt Hem 'de Heere der heerlijkheid.'³¹¹ Hij is het van wie David spreekt in Psalm. 24. 'Heft uw hoofden op, gij poorten, en verheft u, gij eeuwige deuren, opdat de Koning de ere inga! Wie is die Koning der ere? De HEERE, sterk en geweldig, de HEERE, geweldig in de strijd.' De Naam van de Heere wordt hier met kapitale letters geschreven Dat betekent dat er in het Hebreeuws staat: יהוה Jahweh. Christus is deze Jahweh, God over alles en in eeuwigheid gezegend. Hij is nu de gekroonde Koning. Gekroond met eer en glorie: Hem is gegeven alle macht in hemel en op aarde. Hoewel de volle openbaring van Zijn koninklijke macht nog komen moet, mogen we toch niet vergeten, dat Hij ook nu Koning is. Hij zit op de troon, ver boven alle machten en krachten, om zalig te maken allen die door Hem tot God gaan. Hij alleen is in staat om te bewaren, te zegenen en eindelijk Zijn kinderen (de gelovigen) in heerlijkheid te brengen. (vers 4 en 5)

Het tweede wat dit oude gezang ons over Christus leert is Zijn eeuwig Zoonschap (vers 4). '*U, 's Vaders een'gen Zoon, zij lof in eeuwigheid.*' 'Wiens uitgangen zijn vanouds, van de dagen der eeuwigheid'³¹² Toch is en werd dat eeuwig Zoonschap ontkend. Maar de oude leer van de Bijbel en de kerk van Christus is: '*Lof Uwen eigenen, Uw eengeboorne zoon.*' (vers 3) '*U, 's Vaders een'gen Zoon, zij lof in eeuwigheid*' (vers 4). Christus Zelf bidt: 'Vader verheerlijk Uw Zoon, opdat ook Uw Zoon U verheerlijke. En nu verheerlijk Mij, Gij Vader bij Uzelven, met de heerlijkheid, die Ik bij U had, eer de wereld was.'³¹³

Het derde waarover deze oude hymne spreekt is de 'maagdelijke geboorte van Christus.' *Gij werd den mens tot heil, uit ene maagd geboren* (vers 4). Er was in de gedachten van de schrijver(s) van deze hymne, noch bij de Hervormers enige twijfel betreffende deze 'maagdelijke geboorte'. Die twijfel vinden wij nu bijna overal. Om die twijfel te bestrijden vonden Hervormers in Engeland dat het lied in de 'Erediensten' gezongen moest worden.

Een niet minder belangrijke lering is Christus' verzoenende dood. Als gevolg van Zijn oneindige genade nam Hij het op Zich, om de mens te bevrijden en te verlossen van de vloek der wet. '*Het mensdom lag in schuld en vloek voor God verloren, Gij hebt aan 't kruis voor ons de dood zijn macht ontnomen.*' (vers 4). Dat houdt in, dat Hij kwam om de mens vrij te kopen en te bevrijden van de vloek der wet. Daartoe verdroeg Hij de smarten van de dood! Hij droeg de eeuwige straf der zonde in hun plaats. Hij, Christus, had de verlossing van Zijn kinderen op het oog toen Hij verlost door Zijn bloed. Deze bloedtheologie was en is altijd 'de theologie' geweest van al Gods kinderen. Het bloed van Jezus wordt en werd hen dierbaar, omdat het hen wast en reinigt van hun zonden. Zij zien door het geloof op Christus in de staat van Zijn vernedering en op Hem in de staat van Zijn verhoging. Want Christus werd niet in de dood gehouden! Hij stond op uit de dood. Daardoor verzekert Hij Zijn kinderen van hun rechtvaardigmaking. Een rechtvaardigmaking die wordt toegeëigend door het geloof in Christus. '*Zo baandet G'ons den weg om weer tot God te komen.*'

311 1 Kor 2:8.

312 Micha 5:1.

313 Johannes 17:1.

(vers 4). Christus opende voor alle gelovigen het koninkrijk der hemelen. Ja de hemel zelf. Nu zegt deze oude hymne niet, dit geldt alle kerkmensen. Of voor alle Gereformeerden of Baptisten, Hervormden, en vult u zelf maar in. Het gezang is in ieder geval niet kerkistisch. Nee, voor hen die geloven tot zaligheid van hun ziel, is de hemel geopend. Het lied spreekt van een hemelse zegen die verkregen wordt door het dierbaar geloof in de gerechtigheid van onze God en Zaligmaker Jezus Christus. Maar waar is Hij nu, die deze smarten des doods droeg en overwon? Vers 5 zegt het ons: *'Gij zit in heerlijkheid aan 's Vaders rechterhand.'* De schrijver(s) van dit gezang had(den) dus ook geen moeite met 'de Hemelvaart van Christus'. Dat is helaas in onze dagen wel anders! Zij/Hij geloofde(n) vast dat het gebed dat Christus bad tot Zijn Vader was verhoord en dat Christus het werk, dat Zijn Vader Hem had gegeven, had voleindigd. 'En nu verheerlijk Mij, Gij Vader; bij Uzelven, met de heerlijkheid, die Ik bij U had, eer de wereld was.'³¹⁴ In de hemel is Christus Koning.: Welke is aan de rechterhand Gods, opgevaren ten hemel, de engelen, en machten, en krachten Hem onderdanig gemaakt zijnde.'³¹⁵ 'Totdat Ik Uw vijanden zal gezet hebben tot een voetbank Uwer voeten.'³¹⁶ Het gezang spreekt ook van de wederkomst van Christus *'Totdat G' als Rechter eens de laatste vierschaar spant.'* Dan zal Christus ten volle Zijn gerechtigheid oefenen en Zijn koninklijke kracht openbaren. Zo lezen wij in Handelingen: 'Daarom dat Hij een dag gesteld heeft, op welke Hij de aardbodem rechtvaardig zal oordelen, door een Man, Dien Hij daartoe geordineerd heeft, verzekering daar van doende aan allen, dewijl Hij Hem uit de doden opgewekt heeft.'³¹⁷ Daarom geloven wij dat Christus komen zal om Zijn kinderen tot Zich te nemen en zien wij uit naar deze gezegende openbaring van Zijn glorie; de glorie van onze God en Zaligmaker Jezus Christus. Toch, wat een strijd kan dit laatste geven in de harten van Gods kinderen. Zij geloven zeker dat God de aardbodem (en daarmee ook hen) rechtvaardig oordelen zal. Maar dat Hij hen ook zal opnemen!? Wat een aanvechtingen kunnen er zijn! Maar daarover gaat het in dit lied niet. Waarom niet? Omdat dit lied bedoeld is als een belijdenis van de Bijbelse waarheid en in geloof getuigt van die waarheid. Zoals wij elke zondag mogen belijden: *Van waar Hij komen zal om te oordelen de levenden en de doden.*³¹⁸ Het zal ons duidelijk moeten zijn, dat belijdenisgeschriften altijd spreken van wat de kerk op grond van Gods Woord gelooft. Zo ook dit lied. Niet wat Gods kinderen vanwege ongelooft, strijd en aanvechting door de vorst der duisternis ondervinden kan dus onderwerp van belijden zijn.

Samenvatting 2^e gedeelte

Christus en Zijn werk, was het tweede grote thema van dit belijdend gezang. Waarom? Omdat Zijn kinderen Zijn koningschap en Zijn Zoonschap verheerlijken. Zij aanbidden Zijn vleeswording en verzoenende dood. Ze aanbidden en verheerlijken Zijn opstanding en Zijn zitten aan de rechterhand van God en zien nu uit naar de

³¹⁴ Johannes 17:5.

³¹⁵ 1 Petrus 3:22.

³¹⁶ Hebr. 1:13b.

³¹⁷ Hand. 17:31.

³¹⁸ art. 7 van de 12 Artikelen des geloofs.

belofte dat Hij zal wederkomen. 'Want: *'Nog een zeer weinig tijds en Hij, Die te komen staat, zal komen, en niet vertoeven'*. 319

De leer betreffende de kerk

Ook wanneer het de leer van de kerk betreft, volgt het Te Deum de Schrift. Vers 2: *'Door heel Uw Kerk wordt steeds, daarboven, hier beneden, in strijd en zegepraal Uw grote Naam beleden.'* De leden van die kerk zijn al de uitverkorenen. Allen geroepen met een goddelijke inwendige roeping. Het is de kerk van God in Christus, *'Welke Hij verkregen heeft door Zijn eigen bloed.'* (vers 5). *'Gij kocht ons met Uw bloed; blijf Heiland ons regeren.'* Hoe B320ijbels is het dan om in geloof uit te spreken: O almachtige God, Gij hebt Uw uitverkoren kerk samengebracht en verbonden in één geest en gemeenschap, in het mystieke lichaam van Uw Zoon Jezus Christus. Het lied spreekt van wezenlijke geestelijke gemeenschap.

Een gemeenschap die werkelijk bestaat. Een gemeenschap ook vandaag de dag, waarvan de apostel Paulus ons leert: *'Gij zijt allen één in Christus Jezus.'* Daarom alle wedergeborenen, dat zijn zij die gerechtvaardigd zijn, het volk van God, tot welke kerkformatie zij behoren, uit welk land zij ook komen, mogen door het geloof weten: *'Gij kocht ons met Uw bloed, wil, met Uw heil'gen, ons voor Uwen troon vergaren.'* Het is een heilige Kerk, want haar leden zijn apart gezet door de doop. Zij zijn geheiligd door de Geest en het bloed van Jezus Christus. Hoewel in de wereld, zijn zij niet van de wereld! Deze heilige kerk is één in waarheid als een trinitarische kerk. Zij erkent de drieheid in de eenheid van God. En zij die deze leer van Gods drie-eenheid loochenen, mogen niet tot Dé kerk met hoofdletter, gerekend worden. Dat houdt in dat wij de zogenaamde Jehovagetuigen geen christenen mogen noemen!

Vijf namen van de kerk

In het gezang wordt aan de leden van de kerk vijf namen gegeven. Dat komt vooral naar voren als men het lied in het Engels leest.

1. Zij worden 'gelovigen' genoemd en gekarakteriseerd door het geloof in het bloed en de gerechtigheid van Christus.

2. Zij zijn 'dienaren van Christus' die Hij verlost heeft door Zijn dierbaar bloed. Zij behoren Hem toe, want zij zijn gekocht met Zijn bloed. Hij is hun Heere en Meester en zij leven daarom niet meer voor zichzelf, maar voor Hem Die voor hen stierf en weer opstond.

3. Zij zijn 'heiligen'. Velen van hen zijn nu reeds in eeuwige heerlijkheid. Er wordt in het lied dan ook geen enkele suggestie gedaan over een louterend vagevuur. Gelovigen die overleden zijn, zijn niet meer in het lichaam maar bij God in heerlijkheid. Het lied zingt: *'U, loov, wat loven kan, in hemel en op aarde.'*

319 Hebreeën 10:37.

320 (Handelingen 20:28.

4. Uw 'volk' is een andere naam die de leden van deze kerk dragen. De Heere werd Jezus genoemd, omdat Hij Zijn volk zou zalig maken van hun zonden. Hij bezocht en verlost hen, door hen te roepen uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht. Daarom zijn zij nu 'het volk van God.'

5. Het gebed in vers 5: *'Blijf ons, Uw erfenis, door Uwen macht bewaren'* geeft nog een naam die kan worden toegepast op de leden van de kerk. Zij zijn Christus' 'erfenis' Zij zijn de schapen, door de Vader Hem gegeven, voor wie Hij Zijn leven aflegde.

Het is goed te bedenken dat, toen het lied gecomponeerd werd, reeds een grote schare gezaligden waren ingezameld in de hemelse gewesten. Daarvan geeft deze hymne ook getuigenis. *'U looft d'apostelschaar in heerlijkheid o Heer! Profeten, Martelaars vermelden daar Uw eer.'* Al konden dezen, die reeds in de heerlijkheid waren, hen niet helpen! Zij waren toch één in lofprijzing. Dus verering van heiligen zoals de Roomse kerk leert, kunnen wij in dit lied absoluut niet vinden. Maar wel dat er een triomferende en een strijdende kerk bestaat die de drie-enige God mogen loven en prijzen. Immers het klinkt ons toe in vers 3:

'U, Vader! U zij lof, op een verhoogde toon!

Lof Uwen eigenen₁ Uw eengeboren Zoon!

Lof Uwen Geest, die ons ten Trooster is gegeven, ten Leidsman op de weg naar 't eeuwig zalig leven!'

Een christen altijd in nood

In het laatste vers wordt duidelijk benadrukt dat christenen altijd in nood verkeren. Daarom bidden zij: *'ontferm, ontferm U, Heer, toon ons Uw mededogen.'* Dat betekent te bidden in de Naam van de Heere Die hemel en aarde gemaakt heeft. Dat is in Christus Naam. In Jezus Naam. In dit lied is geen enkele gedachte van zelfgenoegzaamheid te vinden. Want ondanks dat christenen reeds gered zijn van de 'straf der zonde,' hebben zij dagelijks nodig van de 'kwellende macht der zonde' verlost te worden. Zij bidden: *'Laat ons in genen nood Uw bijstand ooit ontberen.'* Omdat zij gevoelen verantwoordelijk te zijn om geen zondige wegen in te slaan bidden zij: *Blijf, Heiland ons regeren, blijf ons Uw erfenis door Uwen macht bewaren.'* Bewaar ons van de onderdrukkende invloed van de zonde. O Heere, zo belijden zij, wij struikelen dagelijks in vele. Hoe nodig is het toch dagelijks te bidden: Bewaar ons in Uw kracht om niet te zondigen.' De leer van het perfectionisme kunnen wij dus in dit lied niet vinden. Goddelijke genade is voor iedereen nodig om niet met woorden of gedachten te zondigen. En toch, geen dag gaat er voorbij zonder dat er op een bepaalde manier wordt gezondigd. Hoe moet dat toch? Passend is dan ook het gebed: *'Heere, toon ons Uw mededogen, geef dat wij bij Uw komst onstraff'lijk wezen mogen. Ontferm, ontferm U Heere.'* Toch zegt de kerk van Christus, staande in het geloof: 'Laat ons dan met vrijmoedigheid toegaan tot de troon der genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen, en genade vinden,

om geholpen te worden ter bekwamer tijd.' 321

Samenvatting

Deze bijzondere hymne uit de oude christelijke gemeente spreekt ons van de heiligheid, de éénheid, het geloof, de namen, en de hoop, van Gods kerk. Laat uitkomen dat deze kerk Gods hulp, zaligheid, leiding en genade nodig heeft. Deze kerk in de gehele wereld prijst en aanbidt de Vader, de Zoon, en de Heiligen Geest. Het lied laat zien dat deze kerk in de meeste verzen gezamenlijk bidt. Toch, ieder van Gods kinderen zal bij dit gezamenlijk bidden ook persoonlijk belijden: *'Op U steunt onze hoop, o God van ons vertrouwen! Zij worden nooit beschaamd, die op Uw goedheid bouwen.'*

Zingen in de samenkomst van de gemeente?

Zou dit lied in de eredienst gezongen mogen worden?

Gezien het door en door Bijbels karakter van dit lied zou het voor de hand liggen, dat dit soort van gezangen in de samenkomst van de gemeente gezongen werden. Het is althans voor mij niet van minder waarde dan bijvoorbeeld gezang 7, de 'Bedezeang voor de predikatie'.³²² Ik weet echter, dat er goede argumenten zijn om het niet te doen. Te denken valt aan vele uitspraken op gehouden synoden en andere kerkelijke vergaderingen, die unaniem het zingen van gezangen afwezen. Toch aan ons de vraag: kunnen en mogen wij van harte instemmen met dit door en door Bijbelse lied? God loven is hét *werk* dat Zijn kinderen in de hemel eeuwig zullen doen. Dat beginsel van buigen voor, loven en prijzen van, de drie-enige God ligt reeds hier op aarde, op de bodem van hun aller hart.

U alleen, U loven wij, ja wij loven U, o Heer.³²³ Halleluja.

1. Wij loven U, o God, wij prijzen uwen Naam!
U, eeuwig Vader, U verheft al 't schepsel saam.
Zingt serafs, eng'len zingt! Heft machten aan en tronen!
Onafgebroken rijz' uw lied op hoge tonen!
Gij, driemaal heilig zijt G', o God der legerscharen!
Dat aard' en hemel steeds Uw grootheid openbaren.
- 2 U looft d 'apostelschaar in heerlijkheid, o Heer!
Profeten, martelaars vermelden daar Uw eer.
Door heel Uw kerk wordt steeds, daar boven, hier beneden,
In strijd en zegepraal, Uw grote Naam beleden;
zij looft, o Vader U, oneindig in vermogen,
onpeilbaar in verstand, onmeetbaar in meêdogen.
- 3 U, Vader! U zij lof, op een verhoogde toon.
Lof Uwen eigenen, Uw eengeboor'nen Zoon!

321 Hebréeën 4:16.

322 Gezang 7.

323 Psalm 75:1ber.

Lof Uwen Geest, die ons ten trooster is gegeven,
ten Leidsman op de weg naar 't eeuwig zalig leven!
U looft Uw kerk alom, waar Gij die ook vergaarde,
U loof, wat loven kan, in hemel en op aarde.

- 4 U Christus onzen Heer, bekleed met majesteit,
U, 's Vaders een'gen Zoon, zij lof in eeuwigheid!
Het mensdom lag in schuld en vloek voor God verloren,
Gij werdt, den mens tot heil, uit ene maagd geboren;
Gij hebt aan 't kruis voor ons de dood zijn macht ontnomen,
zo baandet G' ons de weg, om weer tot God te komen.
- 5 Gij zit in heerlijkheid aan 's Vaders rechterhand,
totdat G' als Rechter eens de laatste vierschaar spant;
laat ons in genen nood Uw bijstand ooit ontberen!
Gij kocht ons met Uw bloed; blijf, Heiland ons regeren,
blijf ons, Uw erfenis, door Uwe macht bewaren,
wil, met Uw heil'gen, ons voor Uwen troon vergaren.
- 6 Wij zegenen, o Heer, Uw goedheid al den dag!
Geef dat eeuw in eeuw uit ons lied U loven mag,
geef, dat wij bij Uw komst onstraff'lijk wezen mogen,
Ontferm, ontferm U, Heer, toon ons Uw mededogen!
Op U steunt onze ho op, o God van ons vertrouwen!
Zij worden nooit beschaamd, die op Uw goedheid bouwen.

Te Deum Te zingen op de wijs van Psalm 89

Gedicht

De Weg De Waarheid Het Leven

*Hij is de Weg met Wie ik mag wandelen
Hij riep mij eens uit 't zondegraf
Hij gaat mij voor in onbegrepen wegen
Hij is mijn Borg, dan heb ik niets te vrezen.*

*Om Gods Waarheid moest Hij sterven
Gerechtigheid en vrede bracht Hij aan
Verzoening door Zijn bloed zo hoog te loven
Hij is het Lam Hij brengt mij eenmaal boven.*

*Het Leven doet mij vele kruisen dragen
Het doet mij zien mijn zondestraf
Doch leert mij ook van Hem gewagen
Die eens voor mij Zijn leven gaf.*

J.J. Rietveld

Bronvermelding:

- Abbott. S. 'The responsebility of the hearer' niet uitgegeven lezing (vert. A. Jobse)
Bijbel Staten Vertaling met kanttekeningen
Bautz Biographisch-Bibliographisch Kirschen lexion www.
Beens A. artikel Reformatorisch Dagblad 03-04-1987
Belder. J. 'De christen en zijn Bezitter' lezing Hervormde Mannenbond Utrecht 2001
Bettex F. 'De bijbel Gods Woord'
Blaauwendraad. J. 'Het is ingewikkeld geworden' Heerenveen 1997
Boer. C. 'Op verkenning in het Nieuwe Testament' Ton Bolland Amsterdam 2^e druk 1983
Boer. C. 'Aantekeningen bij het Nieuwe Testament' Echo Amersfoort 3^e druk 1976
Bonar Horatius 'Opzien naar het Kruis' Groot Goudriaan 1992 Vert. L. J. van Valen
Boston Thomas 'preek over Mattheus 11:28' Groot Goudriaan 1997 Vert. L.J. van Valen
Boston Thomas 'Beschouwing van het verbond der genade'
Boston Thomas 'De viervoudige staat des mensen' Hertog Utrecht Vert. Abel van Keulen
Calvijn Joh. 'Institutie' D. Bolle Rotterdam Vert. Wilhelmus Corsmannus Bew. J.H. Landwehr
Calvijn Joh. 't gulden boekske; ' Graafschap Aalten Bew. G. van Wilgenburg
Christelijke Encyclopedie trefwoord 'Mystiek' redactie Prof Grosheide
Dordtse leerregels
C.O.A. 'Land van Herkomst' Uitgave C.O.A.
Colin Chapman 'Kruis en halve maan' Buijten & Schipperheijn Amsterdam 1996
Commelin J. Evangelist lezing 'De benadering van de Moslim met het Evangelie'
Cultuur en Moslim emigranten uitgave Stichting Evangelie en Moslim
Erskine Ebenezer 'De zekerheid van het geloof' Hertog Houten 1992 Vert. dr. P. H. van Harten
Es van T. 'Nieuw Licht' strijd om aanbod van genade 1750 1800 Groot Goudriaan 2005
Gay David lezing 'Prediking van het Evangelie tot zondaren' Leicester Conferentie
Gier de K. 'De Dordtse kerkorde' Hertog Houten 1968 3^e Herziene druk
Guthrie William 'Des Christens groot interest' St. Verspreiding Christelijke lectuur 1986
Harinck C. 'De toeleidende weg tot Christus' Groen Heerenveen 2001
Harinck C. 'Personen uit de Christinnereis van John Bunyan' Hertog Houten 2^e druk 1989
Harinck C. 'Wie is Jezus van Nazareth' De Banier 1987
Harinck C. 'De schotse verbondsleer' De Banier 1986
Harinck C. 'Ik geloof in God'
Harinck C. 'De prediking van het Evangelie' Den Hertog Houten' 2002
'Heidelbergse Catechismus'

Houghton Th. in 'Great truths in an ancient Hymne' artikel in 'Peace and Truth'
 vert. J.J. Rietveld
 Huisman. L. in 'Leven door de Geest'
 Kersten. G. H. ds 'Gereformeerde Dogmatiek De Banier Utrecht 1966
 'Korte Christelijke Encyclopedie' trefwoord 'Hobbes'
 Maccheyne R.M. 'Christus ons alles' Hertog Houten 1989 2^e druk
 Magazine 'Peace and Truth' 2000 nr 2'
 Mc. Grath Alister 'Bruggen Bouwen'
 Moerkerken A. 'Saambinder' 2000 5 artikelen 'over niet vereenzelvigen'
 Niftrik G.C. van 'Het bestaan van God'
 Owen John 'De heerlijkheid van Christus' De Banier 2000
 Packer J. I. 'artikel in S.E.Z. Universalisme'
 Pop F.J. 'Bijbelse woorden en hun geheim'
 Reenen J. van ds 'Eerste bundel feeststoffen'
 Rietveld J.J. gedicht 'De Weg De Waarheid Het Leven'
 Rietveld J.J. 'Komt allen tot Mij' Leerboek uitgeverij de sleutel 2001
 Romaine William 'Leven des geloofs' en 'Overwinning des geloofd'
 Rouwendal P.L. 'Het aanbod van genade' De Rots 2002
 Rutherford Samuel 'Letters by Samuel Rutherford by H. Bonar' vertaling J.J. Rietveld
 Ryle J.C. 'Christian leaders of the 18^e century'
 Smijtegelt Bernardus 'Keurstoffen' I.J. Malga Nijkerk 1858 2^e druk
 Summa Encyclopedie
 Trommius 'Concordantie van de bijbel' J.N. Voorhoeve Den Haag 20^e druk
 Valen van L.J. 'De rotsteen van ons hart'
 Vries de P. Lezing 'Voor wie zijn Gods beloften'
 Vries de P. 'Tot gehoorzaamheid van Christus, C. van Til'
 Woudenberg R. van 'Filosofische gedachten over Godsgeloof'
 Wurmbrand R. 'Antwoord op de bijbel van Moskou'
 Zwaag van der K. 'Afwachten of verwachten' Groen Heereveen 2003